

MILIEU - EN NATUURRAAD VAN VLAANDEREN

**Financiële instrumenten
voor natuur, bos en landschap**

Studie uitgevoerd in opdracht van de MiNa-Raad

*door Bea Kayaerts, adjunct van de directeur
mei 2005*

Inhoudstafel

Voorwoord	8
I. Inleiding	6
Leeswijzer	7
II. Afbakening onderzoek	8
III. Doelstellingen van het beleid	10
3.1. Van strategische doelen naar operationele doelen	10
3.2. Strategische doelstellingen	11
3.3. Operationele doelstellingen	14
IV. Doelgroepen en overheid	17
V. Financiële instrumenten	20
5.1. Situering financiële instrumenten	20
5.2. Financiële instrumenten voor natuur	21
5.3. Financiële instrumenten voor bos	24
5.4. Financiële instrumenten voor landschap	27
5.5. Financiële instrumenten voor landbouw	28
VI. Doelstellingen, doelgroepen en instrumenten	31
6.1. Inleiding	31
6.2. Samenhang van doelstellingen	31
6.3. Samenhang tussen doelgroepen	33
6.4. Samenhang instrumenten en doelstellingen	35
6.5. Samenhang instrumenten en ruimtelijk toepassingsgebied	36
6.6. Samenhang instrumenten en gebiedsvisie	38
VII. Financiële instrumenten: naar geldstromen	40
7.1. Inleiding	40
7.2. Verwerving	41
7.3. Beheer van gebieden	44
7.3.1. Beheer door landbouwers	44
7.3.2. Beheer door natuurverenigingen	48

- 7.3.3. Beheer door private bosbeheerders 48
 - 7.3.4. Beheer door particulieren 49
 - 7.3.5. Groene jobs 49
 - 7.4. Draagvlak 49
 - 7.5. Besluit 51
- viii. Financiële instrumenten: gedetailleerde fiches 52**

Voorwoord

Het debat omtrent de optimalisatie van de instrumenten voor de open ruimte is momenteel zeer actueel. Met voorliggende studie en met het advies van 26 mei 2005 wenst de MiNa-Raad zijn bijdrage te leveren aan dit debat. De laatste jaren heeft de Vlaamse overheid talrijke financiële instrumenten uitgewerkt om diverse doelgroepen te betrekken bij de uitvoering van het beleid voor natuur (in de ruime zin).

Voorliggende studie brengt deze financiële instrumenten in kaart. Aandacht hierbij gaat naar de betrokken doelgroepen, de vooropgestelde doelstellingen en het ruimtelijk toepassingsgebied. Specifiek aandachtspunt is het optimalisatievraagstuk. Het gaat dan niet zozeer om het “meten” van de “effectiviteit” maar veeleer om de mate waarin het beleid aandacht heeft voor de diverse elementen die inspelen op de effectiviteit van de instrumenten.

Deze studie werd uitgewerkt door Bea Kayaerts, adjunct van de directeur van het secretariaat van de MiNa-Raad. Dit gebeurde in nauwe samenwerking met volgende leden van de werkgroep open ruimte: Walter Roggeman (VHRN, voorzitter werkgroep), Tom Anthonis (Landelijk Vlaanderen), Fons Beyers (BB), Philippe Casier (Landelijk Vlaanderen), Gust Feyen (BBL), Erik Grietens (BBL), Jos Gysels (Natuurpunt), Jan Spaas (VHBR), Saar Van Hauwermeiren (BBL), Liesbet Van Laer (Natuurpunt), Gudrun Vanlangenhove (VHBR). Met specifieke dank aan Luc Goeteyn (directeur secretariaat MiNa-Raad), Fons Beyers, Jos Gysels en Gudrun Vanlangenhove voor hun bijdrage als “lector” voor deze studie.

Het statuut van studiedocument houdt in dat het document in opdracht van de Raad tot stand is gekomen ter ondersteuning van een debat over een bepaald onderwerp. Door een studiedocument vast te stellen, engageren de leden van de Raad zich enkel tot kennisname van de aangebrachte elementen, niet tot het onderschrijven van de inhoud daarvan. Voor wat betreft het standpunt van de MiNa-Raad ten aanzien van dit debat wens ik te verwijzen naar het briefadvies “Financiële instrumenten voor natuur, bos en landschap”, unaniem vastgesteld op de raadszitting van 26 mei 2005.

Hubert David
Voorzitter

I. Inleiding

De studie gaat in op de financiële instrumenten voor uitvoering van het beleid voor natuur. Natuur wordt hierbij breed opgevat. Het gaat over bossen, natuur, landschap en biodiversiteit. Dit sluit aan bij de beleving van de mensen, voor wie het onderscheid tussen de diverse beleidsvelden niet zo van belang is. In de huidige Vlaamse context is dit beleid voor natuur versnipperd (natuur, bos, landschap en deels landbouw).

De laatste jaren zijn voor natuur (in ruime zin) talrijke financiële instrumenten uitgewerkt. Denk bijvoorbeeld aan de steun voor bosgroepen, de subsidies voor het bebossen van landbouwgronden, de beheersovereenkomsten met landbouwers, de subsidies voor kleine landschapselementen, de steun voor regionale landschappen en de ondersteuning van de verwerving van waardevolle natuurgebieden door natuurverenigingen. Recent werd ook het instrument van beheersovereenkomst grondig gewijzigd.

Voorliggende studie beoogt in eerste instantie het in kaart brengen van deze verschillende financiële instrumenten. Bij de analyse gaat aandacht naar de betrokken doelgroep, de vooropgestelde doelstellingen, de aard en de hoogte van de financiële vergoeding, de voorwaarden, het ruimtelijk toepassingsgebied en de wettelijke basis. Specifiek aandachtspunt is het optimalisatievraagstuk. Het gaat dan niet zozeer om het “meten” van de “effectiviteit” maar veeleer om de mate waarin het beleid aandacht heeft voor de diverse elementen die inspelen op de effectiviteit van de instrumenten.

Ten slotte gaat de studie in op de financiële stromen die gekoppeld zijn aan de financiële instrumenten. Hiertoe gebeurt een analyse van de Vlaamse begroting voor 2005 met een terugblik tot 2002.

Leeswijzer

Na de inleiding kadert hoofdstuk II de verschillende begrippen en bakent het onderwerp van de studie af.

Hoofdstuk III gaat vervolgens kort in op de strategische doelstellingen van het beleid voor de natuur (in ruime zin). Het gaat daarbij zowel over het natuurbeleid, het bosbeleid, het landschapsbeleid als delen van het landbouwbeleid.

De betrokken doelgroepen komen aan bod in hoofdstuk IV.

Een vijfde hoofdstuk inventariseert vervolgens de diverse financiële instrumenten die de Vlaamse overheid beschikbaar stelt voor het beleid voor natuur (in ruime zin). Deze instrumenten zijn gericht op een ruime waaier aan doelgroepen die een rol vervullen bij het behoud, het beheer en de ontwikkeling van natuur, bos en landschap.

Het effectiviteitverhaal komt aan bod in hoofdstuk VI. Hierbij gaat aandacht naar de samenhang tussen doelstellingen, doelgroepen en instrumenten.

Hoofdstuk VII analyseert de geldstromen die betrokken zijn bij de diverse financiële instrumenten.

Een afsluitend hoofdstuk bevat de gedetailleerde gegevens van de onderzochte financiële instrumenten.

II. Afbakening onderzoek

Vooraleer in te gaan op de financiële instrumenten voor natuur (in de ruime zin) gebeurt in dit hoofdstuk een korte omschrijving van de begrippen, evenals een afbakening van het ambitieniveau van voorliggend onderzoek.

Financiële instrumenten

De overheid beschikt over talrijke economische instrumenten waarmee zij in samenwerking met burgers, bedrijven of maatschappelijke organisaties publieke doelen kan realiseren. Het derde milieubeleidsplan 2003-2007 maakt een onderscheid tussen sociale, economische en juridische instrumenten. Economische instrumenten kunnen verder opgesplitst worden in financiële en marktgerichte instrumenten. Het gebruik van marktgerichte instrumenten (bv. verhandelbare emissierechten) gaat meestal gepaard met de creatie van een nieuwe markt.

Voorliggende studie gaat specifiek in op de financiële instrumenten voor uitvoering van het beleid voor natuur (in de ruime zin). Financiële instrumenten zoals milieuheffingen, financiële steun of fiscale maatregelen zetten via een financiële transfer aan tot gedragsverandering met het oog op het behalen van bepaalde doelstellingen. De individuele actoren hebben hierbij de keuzevrijheid om te reageren. Daar waar milieuheffingen in principe gericht zijn op het belasten van milieuonvriendelijke producten en activiteiten, beogen financiële steunmaatregelen het stimuleren van milieuvriendelijk gedrag.

	rendabel	niet rendabel
niet wenselijk	heffingen	inzet financieel instrument niet van toepassing
wenselijk	inzet financieel instrument niet noodzakelijk	subsidies/ fiscale maatregelen

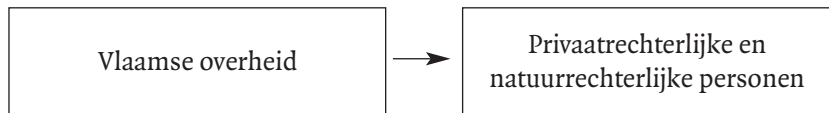
Bij financiële steun gaat het om “een financiële transfer, gekoppeld aan bepaalde voorwaarden, met het doel het tot stand brengen of beïnvloeden van activiteiten die zonder deze transfer niet of niet in dezelfde mate zouden zijn uitgevoerd en die leiden tot door de overheid gewenste effecten in één of meerdere beleidsvelden”.¹

1) ALGEMENE REKENKAMER. Achtergrondstudie Onderzoek van subsidies. Theoretische en methodische verantwoording van de

aanpak van een rijksbreed onderzoek naar het beheer van subsidies. 's Gravenhage, 1990, 102 p.

Focus op Vlaams instrumentarium

Om de doelen voor natuur (in de ruime zin) te realiseren zijn heel wat verschillende instrumenten beschikbaar. Het onderzoek beperkt zich tot de financiële instrumenten uitgewerkt door de Vlaamse overheid voor burgers, bedrijven of maatschappelijke organisaties. De financiële instrumenten uitgewerkt door Vlaanderen ter stimulering van lagere openbare besturen worden in dit onderzoek dus niet opgenomen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de samenwerkingsakkoorden met gemeenten en provincies, die onder meer ondersteuning voorzien voor projecten inzake natuur, bos en landschap. Ook de subsidies vanuit Europees niveau (o.a. LIFE Natuur) komen in dit onderzoek niet aan bod.²

Natuur in de ruime zin

Natuur (in de ruime zin) is van groot belang voor onze samenleving. Voor Vlaanderen is dit beleid verdeeld over het beleidsdomein “Leefmilieu en natuurbehoud”, het beleidsdomein “Landbouw” en het beleidsdomein “Ruimtelijke ordening, huisvesting en landschappen”.

Voor het beleidsdomein “Leefmilieu en natuurbehoud” gaat het over volgende bevoegdheden en taken:³

- het beleid op het gebied van natuurbehoud en natuurontwikkeling,
- het beleid voor bossen, parken en groen,
- het beleid ten aanzien van jacht en visvangst,
- het mestbeleid (bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen),

Voor het beleidsdomein “Landbouw” gaat het specifiek over de bevoegdheden van de Vlaamse overheid betreffende het landbouwstructuurbeleid (en meer specifiek de plattelandsontwikkeling) en de toepassing van de Europese maatregelen in het raam van het gemeenschappelijk landbouwbeleid die betrekking hebben op het leefmilieu en op de landinrichting, bosbouw en het natuurbehoud.

Ten slotte is ook de taakstelling inzake landschappen mee genomen in deze studie. Deze taakstelling is ondergebracht onder het beleidsdomein “Ruimtelijke ordening, huisvesting en monumenten en landschappen”.

2) Diverse financiële instrumenten (voor landbouw, bos en natuur) op Vlaams niveau worden in het kader van het plattelandsbeleid mede gefinancierd door Europa. Dit aspect wordt in de studie wel meegenomen.

3) Beter Bestuur; een visie op een transparant organisatiemodel voor de Vlaamse administratie. Beslissing Vlaamse Regering 23 maart 2001.

III. Doelstellingen van het beleid

3.1. Van strategische doelen naar operationele doelen

De Vlaamse overheid heeft talrijke financiële instrumenten uitgewerkt voor het realiseren van haar beleidsdoelstellingen. Dit hoofdstuk verkent deze doelstellingen van het beleid voor natuur (in de ruime zin). Natuur, bos en landschap zijn “common goods” die als collectieve waarden genoten kunnen worden en bescherming verdienen vanuit de overheid. Op Vlaams niveau zijn de doelstellingen hieromtrent dan ook ingevuld in talrijke beleidsnota’s en juridisch vastgelegd (in decreten en besluiten).

Het duiden van de doelstellingen voor het beleid voor natuur (in de ruime zin) is echter niet zo eenvoudig. Dit heeft in eerste instantie te maken met het feit dat – zoals reeds in vorig hoofdstuk werd aangehaald – het beleid voor natuur (in de ruime zin) verspreid is over verschillende beleidsdomeinen en beleidsvelden. Elk van deze beleidsvelden heeft zijn eigen decretale onderbouwing.

Zo vallen bijvoorbeeld het natuurbeleid en het beleid voor bossen, parken en groen binnen het beleidsdomein “Leefmilieu en natuur”. De decretale onderbouwing voor het natuurbeleid is vastgelegd in het Natuurdecreet, het Duinendecreet en in het decreet algemene bepalingen van het milieubeleid. Het Bosdecreet vormt de decretale basis van het beleid voor bossen, parken en groen.

Het beleid op het gebied van landschappen is ondergebracht onder het beleidsdomein “Ruimtelijke ordening, huisvesting en monumenten en landschappen” en juridisch onderbouwd door het Landschapsdecreet.

Het landbouwbeleid valt ten slotte onder het beleidsdomein “Landbouw”. Beleidslijnen zijn grotendeels vastgelegd op Europees niveau, onder meer in de Europese Verordening inzake Plattelandsontwikkeling. Het voorstel van nieuwe plattelandsverordening gaat uit van de duurzame ontwikkeling van het platteland.⁴ Binnen dit kader gaat tevens aandacht naar ontwikkeling van milieu, natuur en bos.⁵

4) Commissie van de Europese Gemeenschappen. Voorstel voor een verordening van de Raad inzake steun voor plattelandsontwikkeling uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELPO). Brussel, 14.7.2004. COM (2004) 490 definitief. 2004/0161 (CNS).

5) De plattelandsverordening gaat impliciet uit van de drie basiscomponenten van duurzame ontwikkeling met name de

economische, de sociale en de ecologische dimensie. De drie hoofddoelstellingen voor het vernieuwd plattelandsontwikkelingsbeleid zijn (a) het bevorderen van de competitiviteit van de land- en tuinbouw door steun voor herstructurering, (b) het bevorderen van milieu en natuur door steun voor landbeheer en (c) het bevorderen van de leefkwaliteit in plattelandsgebieden en van diversificatie van de economische activiteit.

Daarnaast heeft het beleid voor bos, natuur en landschap een belangrijke taak op het gebied van het uitvoeren en toepassen van Europese en internationale verplichtingen. Op Europees niveau gaat het dan meer specifiek over de Vogelrichtlijn, de Habitatrictlijn, de verordeningen voor bosbescherming, de Plattelandsverordening en de kaderrichtlijn Water.

Volgende paragraaf geeft een beeld van de strategische doelstellingen van het beleid voor natuur, bos en landschap. Daarna wordt kort ingegaan op de operationele doelstellingen.

3.2. Strategische doelstellingen

Onderstaand overzicht van de strategische doelstellingen voor bos, natuur en landschap gaat uit van de bepalingen zoals vastgelegd in de betreffende decreten (Natuurdecreet, Bosdecreet, Landschapsdecreet, decreet algemene bepalingen van het milieubeleid), beleidsnota's en het milieubeleidsplan.⁶ Clustering gebeurt in functie van volgende vijf aandachtsvelden:

1. bescherming van natuur, bos en landschap,
2. gebiedsgericht beleid voor natuur, bos en landschap,
3. horizontaal beleid voor natuur, bos en landschap,
4. soortenbeleid,
5. doelgroepenbeleid.

De beleidsnota "Leefmilieu en natuur" gaat uit van de langetermijndoelstelling om tegen 2010 moeiteloos de vergelijking te kunnen doorstaan met andere economische topregio's op het vlak van biodiversiteit. Tevens is het beleid gericht op grotere toegankelijkheid van natuur en bos voor iedereen, het herstellen van het vertrouwen bij de actoren in de open ruimte, het evalueren en vereenvoudigen van de diverse instrumenten en het zorgen voor de nodige afstemming.⁷

Bescherming van natuur, bos en landschap

Volgens het Natuurdecreet is het **natuurbeleid** niet enkel gericht op de bescherming van de bestaande natuur maar tevens op het beheer, de ontwikkeling en het herstel van natuur en het natuurlijk milieu. Belangrijk hiertoe is de handhaving of het herstel van de milieukwaliteit die vereist is voor het behoud van de natuur. Het decreet algemene bepalingen van het milieubeleid benadrukt dat het natuurbeleid – als onderdeel van het milieubeleid – gericht is op "het natuurbehoud en de bevordering van de biologische en landschappelijke diversiteit, met name door de instandhouding, het herstel en de ontwikkeling van de natuurlijke habitats, ecosystemen en landschappen met ecologische waarde en het behoud van wilde soorten, in het bijzonder van de bedreigde, kwetsbare, zeldzame of endemische".

Het **bosbeleid** is – volgens het Bosdecreet – gericht op het behoud, de bescherming, het beheer, het herstel van de bossen en van hun natuurlijk milieu en de aanleg van bossen. Aandachtspunten zijn het tegengaan van ontbossing, het beschermen van bestaand bos tegen degradatie en onoordeelkundig gebruik, het stimuleren van een deskundig en duurzaam beheer, de opwaardering van door de mens aangetaste bosdomeinen en het herstel van het natuurlijk milieu. Omwille van de gelijklopende basisprincipes (in het bijzonder

6) De vijf strategische doelstellingen vastgelegd in de beleidsnota "Leefmilieu en natuur" 2004-2009 zijn grotendeels gericht op "bestuurlijke aspecten" zoals de optimalisatie van de instrumentenmix en de budgetten op basis van een objectieve evaluatie (SD1), behalen van volgende kritische succesfactoren: vereenvoudiging, doelgericht beleidsondersteunend onderzoek, geschikte milieukwaliteit en geschikte planologische onderbouwing (SD4) en

geïntegreerde benadering van natuur en bos (SD5).

7) Het milieubeleidsplan 2003-2007 formuleert volgende langetermijndoelstelling inzake biodiversiteit: "Het verlies van de biodiversiteit, met inbegrip van de genetische diversiteit, stopzetten door instandhouding, ontwikkeling en herstel van de natuur en het natuurlijk milieu en door het duurzaam gebruik van ecosystemen en soorten".

multifunctioneel beheer) zijn de doelstellingen voor parken ingevoegd in het Bosdecreet. Het beleid is gericht op het optimaliseren van het beheer van parken, het beschermen van de eigenheid van parken, het optimaliseren van de toegankelijkheid en het ondersteunen van parkeigenaars en parkbeheerders.

Het **landschapsbeleid** is gericht op de bescherming van landschappen en de instandhouding, het herstel en het beheer van beschermde landschappen, ankerplaatsen en erfgoedlandschappen.

Gebiedsgericht beleid voor natuur, bos, landschap en landbouw

Het Natuurdecreet focust sterk op de **realisatie en de invulling van een samenhangend geheel van natuurgebieden**. Om deze doelstellingen te formuleren geeft het Natuurdecreet invulling aan een gebiedsgericht natuurbeleid gericht op de ontwikkeling van een samenhangend geheel van natuurgebieden. De natuurlijke structuur bestaat uit het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN), het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk (IVON) én de ecologische infrastructuur. In deze gebiedscategorieën is de natuurfunctie in verschillende gradaties aanwezig. In het VEN is natuur de hoofdfunctie. Andere functies kunnen aanwezig zijn maar evenwel ondergeschikt aan de natuurfunctie. Het IVON is samengesteld uit natuurverwevingsgebieden en natuurverbindingsgebieden. De doelstelling van het realiseren van netwerken van natuurgebieden kadert binnen een internationale context (biodiversiteitsverdrag, Natura 2000 netwerk).⁸

Buiten de statuten van bosreservaat en schermbos kent het Bosdecreet geen gebiedsgerichte benadering. Het gebiedsgericht bosbeleid wordt ingevuld via het Natuurdecreet en via het ruimtelijk beleid. De afbakening van de bosstructuur wordt meegenomen in het proces van afbakening van de natuurlijke structuur. Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen bepaalt dat de bosstructuur integraal deel uitmaakt van de natuurlijke structuur. Bossen zullen aldus voorkomen in de verschillende gebieden van de natuurlijke structuur (GEN, GENO, natuurverwevingsgebied, natuurverbindingsgebied en ecologische infrastructuur).

Het gebiedsgericht landschapsbeleid was jarenlang uitsluitend gericht op de beschermde landschappen. Met de wijziging van het Landschapsdecreet in 2002 werd het toepassingsgebied van het Landschapsdecreet sterk verruimd. Nieuw voor de landschapszorg is het behoud van erfgoedlandschappen, via de tussenstap van aanduiding van ankerplaatsen. Ankerplaatsen zijn de meest waardevolle landschappen, geïnventariseerd in de landschapsatlas. Aanduiding van ankerplaatsen zal medebepalend zijn voor het behoud van de kenmerken en waarden bij het opstellen van ruimtelijke uitvoeringsplannen die geheel of gedeeltelijk in ankerplaatsen gelegen zijn.

Het Natuurdecreet regelt verder het specifieke statuut van **natuurreservaten**. Een reservaat is een beschermd gebied. Met het verlenen van het statuut van reservaat wordt een bijzondere bescherming beoogd en een duurzaam beheer, gericht op het scheppen van optimale omstandigheden om de natuurwaarden in het gebied verder te ontwikkelen of te herstellen in functie van de beoogde natuurstreefbeelden.

Ook het Bosdecreet voert een specifiek statuut in voor reservaten. In de bosreservaten wordt de groei en de ontwikkeling vrijgelaten of wordt gestreefd naar het behoud of het tot stand brengen van natuurlijke bosgemeenschappen en bijzondere bostypes. Aandacht van het beheer gaat onder meer naar het stimuleren van natuurlijke processen en naar het behoud of herstel van de natuurlijke waterhuishouding, van elementen met een hoge natuur-

8) Daarnaast is er nog het decreet houdende maatregelen tot bescherming van de kustduinen van 14 juli 1993. Het Duinendecreet duidt een aantal duingebieden aan die een beschermd statuut

krijgen. In de beschermde duingebieden geldt een absoluut bouwverbod, ongeacht de bestemming.

behoudwaarde, van landschapsecologisch en cultuurhistorisch waardevolle elementen, van zeldzame soorten en van biologische diversiteit.

Naast afbakening geeft het Natuurdecreet het Vlaamse Gewest een belangrijke rol bij de **inrichting en beheer** van de gebieden van de natuurlijke structuur. De opmaak van natuurrichtplannen valt onder de verantwoordelijkheid van het Vlaamse gewest en komt tot stand in overleg met de diverse doelgroepen.

Naast bosbehoud is bosuitbreiding een belangrijke peiler van het Vlaams bosbeleid. De realisatie van effectieve bosuitbreiding is echter een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van het Vlaams Gewest, de lokale overheden en particulieren.

Voor alle duidelijkheid dient nog vermeld te worden dat het gebiedsgericht beleid voor natuur, bos en landschap in niet onbelangrijke mate gestuurd wordt vanuit het ruimtelijk beleid (en de strategische doelstellingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen).

Horizontaal beleid voor natuur, bos en landschap

De plaats die het Natuurdecreet toekende aan **horizontale maatregelen** betekende een belangrijke vernieuwing voor het natuurbeleid. Het toepassingsgebied en de draagwijdte van het natuurbehoud werden hierdoor sterk verruimd. Het horizontaal natuurbeleid grijpt immers in op gebieden (en activiteiten) waar natuur geen hoofdfunctie is. Het Natuurdecreet stelt duidelijk dat de Vlaamse Regering alle nodige maatregelen kan nemen voor het behoud van de bestaande natuur ongeacht de bestemming van het bepaalde gebied. Het horizontaal natuurbeleid wordt in het Natuurdecreet onder meer ingevuld via het standstill-beginsel. Dit beginsel geldt zowel voor de kwaliteit van de natuur, de kwantiteit van de natuur als voor het vrijwaren van de milieukwaliteit vereist voor het behoud van de natuur.

Het Natuurdecreet voert verder een algemene zorgplicht in waarbij de nadruk ligt op het vermijden van handelingen met schadelijke gevolgen voor natuur (voorkomen, beperken of herstellen). Tevens geldt het belangrijke principe van integratie. Elke vergunningverlener dient schade aan natuur te vermijden door het weigeren van de vergunning of door het opleggen van voorwaarden.

Ook het landschapsbeleid legt meer en meer de nadruk op een **algemene landschapszorg**. Het gaat hierbij over het stimuleren van het behoud, het herstel en de ontwikkeling van cultuurhistorische, fysisch-geografische en esthetische landschapswaarden en kleine landschapselementen, ongeacht de ruimtelijke bestemming.

Het Bosdecreet maakt geen specifiek onderscheid tussen horizontale maatregelen en gebiedsgericht beleid. Het merendeel van de bosbouwmaatregelen betreffen dan ook algemene maatregelen welke van toepassing zijn op elk bos, ongeacht de ligging. Het bosbeleid in Vlaanderen is de laatste jaren sterk geëvolueerd van een productiegerichte benadering naar een benadering gericht op multifunctionaliteit en duurzaamheid. Naast socio-economische functies (productie, educatie, recreatie) vervult het bos ook ecologische functies (bescherming van milieu en van organismen, wetenschappelijke functie).

Soortenbeleid

Naast het gebiedsgericht natuurbeleid geeft het Natuurdecreet ruim invulling aan een soortgericht beschermingsbeleid en een op de ecologische kwaliteit gericht beleid. Handhaving en herstel van leefbare populaties van bedreigde, kwetsbare en/of zeldzame soorten staat hierbij centraal.

Doelgroepenbeleid

Ten slotte legt het natuurbeleid de nadruk op een doelgroepenbeleid ter verbreding van de maatschappelijke basis van het natuurbehoud en op een ondersteunend beleid naar de lokale overheden toe. Het Natuurdecreet legt onder meer de basis voor natuureducatieve centra en regionale landschappen.

Via het instrument van de bosgroepen legt het Bosdecreet de basis voor een duurzaam samenwerkingsverband tussen bosbeheerders, binnen een bepaald gebied en gericht op de realisatie van de doelstellingen van het Bosdecreet. Een bosgroep richt zich onder meer op het afstemmen en coördineren van de beheersdoelstellingen en maatregelen voor de bossen van de verschillende bosbeheerders en op het afstemmen (wat de bossen betreft) van de gebiedsgerichte terreinvisies uit andere beleidsdomeinen, zoals onder meer jacht, vis-beheer, natuurbeheer of waterwinning.

3.3. Operationele doelstellingen

In voorgaand hoofdstuk werd reeds aangetoond dat het niet steeds eenvoudig is om tot een eenduidige opsomming van de strategische doelstellingen van het beleid voor natuur (in de ruime zin) te komen.

Ook de operationele doelstellingen zijn niet steeds eenduidig op te lijsten. Onderstaand overzicht is opgemaakt op basis van de plandoelstellingen (en maatregelen) opgenomen in het Milieubeleidsplan 2003-2007; en deels aangevuld met gekwantificeerde doelstellingen opgenomen in het Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling 2000-2006.⁹ Operationele doelstellingen van het landschapsbeleid ontbreken in deze opsomming.

Een beperkt deel van deze operationele doelstellingen is decretaal vastgelegd (Bosdecreet, Natuurdecreet) of behoort tot de bindende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.

Onderstaande opsomming toont aan dat veel van de operationele doelstellingen onvoldoende operationeel zijn geformuleerd (de zogenaamde SMART-criteria: gewenste concrete resultaten, die bij voorkeur specifiek, meetbaar, afgesproken, resultaatgericht en tijdsgebonden zijn).

Er bestaat geen eenduidige oplijsting van de operationele doelstellingen voor natuur, bos en landschap. Doelstellingen zijn vaak onvoldoende "operationeel" vastgelegd in specifieke, meetbare, afgesproken, resultaatgerichte en tijdsgebonden termen.

Operationele doelstellingen voor het beleid voor natuur en bos:

- i. Ecologisch waardevolle gebieden ruimtelijk veilig stellen:
 - a. het afbakenen van 125.000 ha VEN en 150.000 ha natuurverwevingsgebieden,
 - b. de oppervlakte groengebied doen stijgen met 38.000 ha natuurgebied en 10.000 ha bosgebied en bosuitbreiding ten opzichte van 1994 (via ruimtelijke uitvoeringsplannen),
 - c. natuurrichtplannen ontwikkelen voor de gebieden van de natuurlijke structuur,
 - d. juridisch instrumentarium voor het gebiedsgericht natuurbeleid optimaliseren.

⁹ Ook de beleidsnota "Leefmilieu en natuur" formuleert operationele doelstellingen. Gezien hun algemene formulering zijn ze evenwel niet op te nemen in de onderstaande opsomming.

2. Realiseren van gebieden met een effectief natuurbeheer:
 - a. 50.000 ha onder effectief natuurbeheer (erkend, Vlaams of bosreservaat, natuurgebieden met een goedgekeurd beheersplan),
 - b. 15.000 ha natuur- en bosgebieden verwerven tegen 2008, het jaarlijks aankoopritme voor natuur- en bosgebieden doen stijgen tot 3000 ha,¹⁰
 - c. reservaten erkennen en het beheer van reservaten subsidiëren,
 - d. duurzaam beheer uitvoeren in de gebieden in eigendom of in beheer,
 - e. bijkomende impuls voor beheerswerk,
 - f. natuurlijke structuur door middel van verscheidene inrichtingsinstrumenten (natuurinrichting, landinrichting en ruilverkaveling) inrichten, inrichten van 20.000 ha natuur via natuurinrichting, bosuitbreiding en natuurontwikkeling,
 - g. beleidsplanning en -uitvoering in grensoverschrijdende natuurgebieden,
 - h. belangrijke leefgebieden van zoetwatervissen inrichten en beheren.
3. Biodiversiteit in het stedelijk milieu behouden en versterken:
 - a. opbouwen van een beleid voor het stedelijk en randstedelijk groen,
 - b. concretiseren en uitdragen van de principes van harmonisch park- en groenbeheer.
4. Milieukwaliteit afstemmen op de behoeften van kwetsbare soorten en habitats
 - a. actieplannen voor de verschillende thema's uitwerken,
 - b. handhavingsbeleid verscherpen.
5. Huidige soortendiversiteit bestendigen en bevorderen:
 - a. soortenbeschermingsplannen ontwikkelen en uitvoeren,
 - b. zaadbomenbanken voor de inheemse boom- en struiksoorten opzetten,
 - c. certificering van herkomst van bosplantsoen uitbreiden naar alle inheemse soorten,
 - d. juridisch instrumentarium rond bescherming van soorten en hun leefgebieden optimaliseren,
 - e. visie inzake geïntroduceerde soorten uitvoeren,
 - f. opvang en verzorging van beschermde diersoorten ondersteunen,
 - g. soortenbeleid in sterk door de mens beïnvloede milieus.
6. Verhogen van de verweving met andere functies en optimale ecologische inpasbaarheid van menselijke activiteiten:
 - a. toepassen van beheersovereenkomsten versterken en bevorderen: de oppervlakte met beheersovereenkomsten voor natuurgerichte maatregelen doen toenemen tot 16.500 ha,¹¹
 - b. steun voor bebossing van landbouwgronden,
 - c. ecologische inpassing van de binnenvisserij,
 - d. organisatie van de jagerij in wildbeheereenheden bevorderen: instellen van een gebiedsdekkend systeem van wildbeheereenheden (200),
 - e. gebruiksvormen in het buitengebied afstemmen op de ecologische randvoorwaarden,
 - f. een netwerk van bosgroepen realiseren en ondersteunen: instellen van een gebiedsdekkend systeem van bosgroepen (19),
 - g. erkenningsregeling bosexploitanten uitwerken.

10) Het regeerakkoord 2000-2004 ging uit van een aanzienlijke inhaalbeweging voor de verwerving van natuur-, bos- en duingebieden. De verwerving van 15.000 ha bos-, natuur- en duingebied in de betreffende periode werd vooropgesteld. Dit impliceert een jaarlijkse aankoop van 3000 ha per jaar, waarvan 2000 ha aankoop door het Vlaamse Gewest (afdeling Natuur en afdeling Bos en Groen) en 1000 ha via investeringssubsidies aan terreinbeherende verenigingen.

11) Het PDPO 2000-2006 formuleert zeer concrete gekwantificeerde doelstellingen inzake de beheersovereenkomsten en de financiële instrumenten beschreven onder hoofdstuk 5.4 "landbouw". Het gaat dan evenwel niet zozeer om concrete resultaatsdoelstellingen maar veeleer om ambitieniveaus op het gebied van de totale ruimtelijke toepassing van de diverse maatregelen. Hoofdstuk VIII geeft hierover meer inzicht.

7. Een zo breed mogelijk maatschappelijk draagvlak realiseren:
 - a. natuur- en bosgebieden toegankelijker maken,
 - b. communicatiebeleid ontwikkelen en uitvoeren,
 - c. zorgplicht bekendmaken.
8. Ondersteuning van lokale besturen bevorderen:
 - a. samenwerking met lokale en provinciale besturen.
9. Beleidsvoorbereidende en beleidsonderbouwende instrumenten uitwerken:
 - a. organisatie en planning van beleidsvoorbereiding en uitvoering,
 - b. kennis van natuurlijke systemen uitbreiden en afstemmen,
 - c. monitoring en natuurrapportering,
 - d. instrumenten ontwikkelen voor multisectorale afweging.
10. Actief participeren in internationale processen en internationaal natuurbeleid:
 - a. versterken van deelname en rol van Vlaanderen in het internationaal natuur- en bosbeleid.

IV. Doelgroepen en overheid

Voorgaand hoofdstuk geeft een overzicht van de strategische en operationele doelstellingen op het gebied van het beleid voor natuur (in de ruime zin). Dit hoofdstuk gaat kort in op de verschillende doelgroepen die betrokken worden bij dit beleid. De bespreking gebeurt in functie van de strategische doelstellingen; die vanuit het oogpunt van vereenvoudiging geclusterd zijn in vier grote eenheden. Het betreft het gebiedsgericht beleid: aspect verwerving, het gebiedsgericht beleid: aspect inrichting, het gebiedsgericht beleid: aspect beheer en het doelgroepenbeleid. Voor deze vier clusters van strategische doelstellingen gebeurt een duiding van de verschillende doelgroepen.

Naast de Vlaamse overheid hebben tal van andere actoren een rol bij het beleid voor natuur (in de ruime zin). Het gaat dan enerzijds over de grote en zeer diverse groep van individuele grondgebruikers en grondeigenaars in de open ruimte (boeren, private boseigenaars of bosbeheerders, grondeigenaars). Daarnaast heeft de Vlaamse overheid evenwel ook sterk sturend opgetreden in de uitbouw van nieuwe instrumenten of “organisaties” voor uitvoering van het beleid (zoals regionale landschappen, bosgroepen, wildbeheereenheden, natuur-educatieve centra) en in het ondersteunen van bestaande milieu- en natuurverenigingen.

Gebiedsgericht beleid: verwerving

In de verwerving van gronden legt zowel het natuurbeleid als het bosbeleid een belangrijke rol bij de administraties. Afdeling Natuur heeft een actieve rol in de verwerving van natuurgebieden (o.a. duingebieden). De verwerving van bossen en te bebossen gronden hoort tot de taakstelling van afdeling Bos en Groen. Daarnaast verwerft ook de Vlaamse Landmaatschappij gebieden (bos, natuur en landbouw), grotendeels binnen het kader van (de nog op te richten) grondenbank.

De Vlaamse overheid vervult dus zelf een actieve rol in het verwerven van gronden voor natuur. Voor het betrekken van doelgroepen bij deze doelstelling heeft de Vlaamse overheid slechts twee financiële instrumenten uitgewerkt. Het gaat dan in eerste instantie om de subsidie aan terreinbeherende natuurverenigingen voor de aankoop van gebieden met het oog op de erkenning als natuurreservaat *NATUUR006*. Daarnaast is er de bosbehoudsbijdrage *BOS010*. Het betreft een financiële heffing ter compensatie van ontbossing. De maatregel is aldus niet zozeer gericht op het extra verwerven van gronden maar op het compenseren van ontbossing. Het Vlaamse Gewest besteedt de middelen van de bosbehoudsbijdrage om nieuw te bebossen terreinen aan te kopen. In de toekomst is het ook de bedoeling om een deel van deze middelen onder vorm van subsidies door te geven aan openbare besturen.

Gebiedsgericht beleid: inrichting

Ook de inrichting van gebieden voor natuur, bos en landbouw is grotendeels een taak van de Vlaamse overheid. De drie inrichtingsinstrumenten zijn ruilverkaveling, natuurinrichting en landinrichting. De Vlaamse overheid (VLM, afdeling Natuur) heeft een actieve rol in de inrichting van natuurgebieden (via het instrument natuurinrichting). Daarnaast vervult de Vlaamse Landmaatschappij een actieve rol in de inrichting van landbouwgebieden en andere gebieden (via het instrument van ruilverkaveling en landinrichting).^{12/13}

Heel wat concrete inrichtingsprojecten situeren zich evenwel buiten deze klassieke drieduidigheid. Vaak is beheer verweven met inrichtingsmaatregelen (graven van poelen, inrichting van een houtkant, aanleg van wandelpaden, enz.) Bij de analyse van de financiële instrumenten voor inrichting gaan we verder in op de twee subsidies ter compensatie van verliezen in natuurinrichtingsgebieden (NATUUR004 en NATUUR005). Daarnaast is er de vergoeding ter ondersteuning van de eenmalige inrichting van natuurreservaten (NATUUR013).

Gebiedsgericht beleid: beheer

De Vlaamse overheid speelt natuurlijk een actieve rol in het beheer van de gebieden in eigendom. Afdeling Natuur beheert de natuurgebieden en duingebieden in eigendom. Afdeling Bos en Groen beheert de bosgebieden in eigendom en vervult het technisch beheer van andere openbare bossen. De Vlaamse Landmaatschappij beheert de gebieden in eigendom.

Daarnaast is er een ruime waaier aan terreinbeheerders die door de Vlaamse overheid worden ondersteund. Het gaat over private grondeigenaars, landbouwers, boseigenaars, terreinbeherende verenigingen en lokale overheden. De specifieke rolverdeling tussen deze beheerders is niet expliciet vastgelegd. Niettemin is er “de facto” een rolverdeling ontstaan door de sturende invloed van de verschillende financiële instrumenten (zie volgend hoofdstuk).

Landbouwers worden door een veelheid van financiële instrumenten betrokken bij het milieu- en natuurbeheer van de agrarische gebieden. Voor de landbouwers zijn financiële instrumenten uitgewerkt zowel vanuit het beleidsdomein leefmilieu en natuur (bos, natuur, mest), het beleidsdomein landschap als vanuit het beleidsdomein landbouw. Deze instrumenten zijn onder meer gericht op agrarisch natuurbeheer, soortenbescherming (o.a. weidevogelbeheer, beheersovereenkomst hamster), bebossing en beheer van kleine landschapselementen (zie volgend hoofdstuk).

De financiële instrumenten voor bosbeheer richten zich in hoofdzaak tot de private bosbeheerders en de bosgroepen.

Het beheer van natuurgebieden is vooral een samenwerking tussen de terreinbeherende verenigingen en de administratie natuur. Opvallend hierbij is het nagenoeg volledig ontbreken van sturing van het “particulier natuurbeheer” anders dan de terreinbeherende verenigingen. Financiële instrumenten zijn wenselijk voor het ondersteunen van particulier natuurbeheer, waarbij grond in eigendom blijft van de eigenaar en het beheer volledig afge-

12) Ruilverkaveling wordt algemeen beschouwd als het instrument voor de verbetering van de agrarische structuur. Door de wet van 11 augustus 1978 kunnen ook niet-agrarische gebieden opgenomen worden in de ruilverkaveling om zo te komen tot een harmonische inrichting van het volledige landelijke gebied.

13) Het decreet van 21 december 1988 houdende de oprichting van de

Vlaamse Landmaatschappij omschrijft landinrichting als ‘het bevorderen, voorbereiden, integreren en begeleiden van maatregelen, handelingen en werken die uitgaan van de bevoegde overheden en gericht zijn op het vrijwaren, herwaarderen en het meer geschikt maken van gebieden – conform de bestemming toegekend door de wetgeving op de ruimtelijke ordening.

stemd wordt op natuur. De juridische basis voor dergelijke beheersovereenkomsten met particulieren is vastgelegd in het Natuurdecreet (maar dus niet verder uitgewerkt).

Doelgroepenbeleid en draagvlakvorming

Naast de Vlaamse overheid vervullen ook de natuurverenigingen en de bosgroepen een actieve rol in draagvlakvorming en doelgroepenbeleid. Het natuurbeleid geeft verder invulling aan het instrument van “regionale landschappen” en “natuureducatieve centra”. Deze beide instrumenten zijn evenwel uitgegroeid tot een multisectoraal instrument en zijn al lang niet meer louter een instrument voor natuur. Zo is de taakstelling van de regionale landschappen – die initieel ingevoerd zijn als instrument voor het doelgroepenbeleid voor natuur – momenteel reeds veel ruimer dan de draagvlakvorming voor natuur. Ook NME-centra kennen een breder kader waarbij naast milieu en natuur ook onderwijs, welzijn, volksgezondheid en cultuur betrokken zijn. In een eerder hoofdstuk werd reeds gepleit voor een maximale afstemming tussen bosgroepen, natuurverenigingen, regionale landschappen en natuureducatieve centra op het gebied van draagvlakvorming (zie volgend hoofdstuk, onder meer deel 5.4).

V. Financiële instrumenten

5.1. Situering financiële instrumenten

Voor het realiseren van haar beleidsdoelstellingen voor natuur (in de ruime zin) heeft de Vlaamse overheid een ruime waaier aan financiële instrumenten uitgewerkt. Het merendeel van de financiële instrumenten is gericht op beheer. Hierbij wordt een grote verscheidenheid aan terreinbeheerders aangesproken. Dit hoofdstuk gaat achtereenvolgens in op de financiële instrumenten voor natuur, voor bos, voor landschap en voor landbouw. Per financieel instrument gebeurt een analyse van de vooropgestelde doelstelling en de beoogde doelgroep. Meer uitvoerige informatie over de verschillende financiële instrumenten is samengebracht in de technische fiches in hoofdstuk VIII.

Het onderzoek gaat in op 57 verschillende financiële instrumenten waarvan 16 voor bos, 20 voor natuur, 7 voor landschap en 14 voor landbouw. Opvallend is de belangrijke klemtoon op subsidies. In tegenstelling tot het milieuhygiënebeleid – dat weinig gebruik maakt van subsidies en veeleer opteert voor heffingen – legt het beleid voor natuur (in de ruime zin) vooral de nadruk op subsidies. Van de 57 weerhouden financiële maatregelen zijn er 54 subsidieregelingen, twee fiscale maatregelen (vrijstelling van successierechten voor bouseigenaars BOS011 en voor eigenaars van gronden in het VEN NATUUR015) en één heffing (bosbehoudsbijdrage BOS010).

Het merendeel van de 57 financiële instrumenten zijn subsidies, die duidelijk verankerd zijn in de wetgeving met een gedetailleerde uitwerking in uitvoeringsbesluiten.

Een tweede opvallend kenmerk is de grondige verankering van de financiële instrumenten in de wetgeving (decretale basis). Subsidievoorwaarden, beoogde doelgroep, modaliteiten op het gebied van controle en afstemming zijn grotendeels vastgelegd in uitvoeringsbesluiten (cf. hoofdstuk VIII).

Ten slotte valt het zeer recent karakter van vele maatregelen op. Meer dan de helft van de financiële instrumenten is van zeer recente datum (cf. gegevens hoofdstuk VIII). De laatste jaren kenmerkt zich dus door een duidelijke uitbreiding van het financieel instrumentarium voor bos, natuur en landschap.

5.2. Financiële instrumenten voor natuur

De studie inventariseert 20 financiële instrumenten ter ondersteuning van de realisatie van de doelstellingen van het natuurbeleid. Het gaat over 19 subsidies en 1 fiscale maatregel. De beoogde doelgroepen zijn zeer ruim. Het betreft zowel private grondeigenaars (met specifieke aandacht voor landbouwers) als natuurverenigingen, regionale landschappen en natuur- en milieueducatieve centra. Opvallend is tevens de brede waaier aan doelstellingen gaande van verwerving, inrichting, beheer tot draagvlakvorming. Figuur 1 geeft een overzicht van de verschillende financiële instrumenten voor natuur. Hierna gebeurt een beschrijving van deze financiële instrumenten voor natuur, opgesplitst in functie van de vier strategische doelstellingen (verwerving, inrichting, beheer en draagvlakvorming).

Verwerving

Voor de verwerving voorziet artikel 44 van het Natuurdecreet subsidies voor de aankoop van gebieden met het oog op de oprichting van erkende reservaten door erkende terrein-beherende natuurverenigingen. Het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 voert volgende concrete steunmaatregel in:

1. vergoeding aankoop van gebieden met oog op erkenning als natuurreservaat NATUUR006.

Inrichting

Artikel 47 van het Natuurdecreet bepaalt de mogelijkheid van vergoedingen in het kader van natuurinrichting. Het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1998 voorziet volgende concrete vergoedingen:

2. vergoeding voor eigenaars van gronden in een natuurinrichtingsproject ter compensatie van het verschil tussen de totale waarde van de vroegere percelen en de totale waarde van de nieuwe percelen van de eigenaar na uitvoering van natuurinrichtingswerken NATUUR004,
3. vergoeding voor eigenaars of gebruikers van gronden in een natuurinrichtingsproject voor compensatie van cultuurschade aan gewassen ten gevolge van tijdelijke erfdiensbaarheden NATUUR005.

Voor natuurverenigingen is er een subsidie voor eenmalige inrichtingsmaatregelen gericht op natuurherstel, natuurontwikkeling of verbeterde openstelling (artikel 36 van het Natuurdecreet). Het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 voorziet volgende concrete steunmaatregel:

4. subsidie éénmalige inrichting in erkende natuurreservaten NATUUR013.

Beheer

Bijna twee derden van de financiële instrumenten voor natuur zijn gericht op het beheer van gebieden. Het gaat steeds over subsidies met uitzondering van één fiscale maatregel (vrijstelling successierechten NATUUR015).¹⁴ Doelgroepen hierbij zijn landbouwers, private grondgebruikers en natuurverenigingen.

Artikel 45 van het Natuurdecreet voorziet de mogelijkheid van vrijwillige beheersovereenkomsten met grondgebruikers. Het besluit van de Vlaamse Regering van 10 oktober 2003 voorziet volgende vier beheersovereenkomsten voor **landbouwers**:

¹⁴ Het betreft een andersoortige maatregel dan de andere vermelde maatregelen. Deze fiscale maatregel (verlaging successierechten en onroerende voorheffing) vormt een compensatie voor de waarde-

vermindering en het opbrengstverlies (omwille van opname binnen het VEN) en is dus niet expliciet gekoppeld aan een beheersmaatregel.

5. subsidie voor instandhouden weidevogelsoorten: beheersovereenkomsten soorten-beheer NATUUR016,
6. subsidie voor het tot stand brengen van een beschermstrook langs houtige landschapselementen, wegbermen, waterlopen of holle wegen: beheersovereenkomsten perceelsrandenbeheer NATUUR017,
7. subsidie voor de handhaving en ontwikkeling van botanisch waardevolle graslanden en kruidengemeenschappen in akkers: beheersovereenkomsten botanisch beheer NATUUR018,
8. subsidie voor de aanleg van nieuwe landschapselementen en ontwikkeling en onderhoud van bestaande landschapselementen: beheersovereenkomsten kleine landschapselementen NATUUR019.

Daarnaast voorziet artikel 43 van het Natuurdecreet een vergoeding voor het inkomensverlies ten gevolge van het verbod op het gebruik van bestrijdingsmiddelen in het Vlaams Ecologisch Netwerk. Het besluit van de Vlaamse Regering van 21 november 2003 voorziet volgende concrete steunmaatregel voor landbouwers:

9. vergoeding voor het verbod op het gebruik van bestrijdingsmiddelen in VEN en andere gebieden NATUUR003.

Voor de **private grondeigenaars** vormt artikel 48 van het Natuurdecreet de basis voor vergoedingen voor uitvoering van een natuurrichtplan. Het besluit van de Vlaamse Regering van 21 november 2003 formuleert volgende concrete steunmaatregelen:

10. vergoeding natuurproject in VEN en andere gebieden NATUUR001,
11. vergoeding verhoging waterpeil in VEN en andere gebieden NATUUR002.

Het decreet van 9 mei 2003 tot invoering van een vrijstelling van successierechten voorziet in een ontheffing (van het Vlaamse deel) in de onroerende voorheffing en van de successierechten voor grondeigenaars in het VEN:

12. vrijstelling van successierechten en ontheffing onroerende voorheffing voor eigenaars van gronden gelegen in het Vlaams Ecologisch Netwerk NATUUR015.

Voor het beheer van erkende natuurreservaten voorziet artikel 36 van het Natuurdecreet subsidies voor huur, beheerskosten en toezicht. Het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 formuleert volgende vier concrete steunmaatregelen voor terreinbeherende natuurverenigingen:

13. subsidie huur erkend natuurreservaat NATUUR007,
14. subsidie natuurstreefbeeld en toezicht in erkend natuurreservaat NATUUR008,
15. subsidie opstellen beheerplan in erkend natuurreservaat NATUUR009,
16. subsidie monitoring in erkend natuurreservaat NATUUR010.

Ten slotte is er nog de financiële ondersteuning van **groene jobs**. Uitgaande van artikel 41bis van het Bosdecreet en van artikel 13 van het Natuurdecreet is een vergoeding uitgewerkt voor niet op economisch rendement gerichte arbeidsintensieve natuur- en bosbeheerwerken. Het besluit van de Vlaamse Regering van 24 oktober 2003 voert volgende subsidie in:

17. subsidie aan grondgebruikers, grondeigenaars of bosgroepen voor uitvoering van werken door doelgroepwerknemers op gronden die behoren tot openbaar domein, natuur- of bosreservaten, bossen van een bosgroep of toegankelijke terreinen NATUUR020.

Draagvlakvorming

Voor draagvlakvorming voor natuur bestaat er financiële steun voor de werking van de regionale landschappen, de NME-centra en de natuurverenigingen. Juridische basis is telkens het Natuurdecreet.

TABEL 1: FINANCIËLE INSTRUMENTEN VOOR NATUUR: DOELEN EN DOELGROEPEN

	Verwerving	Inrichting	Beheer	Draagvlak
Private grondeigenaars		<p>Natuuro04 natuurinrichting waardeverlies grond</p> <p>Natuuro05 natuurinrichting</p>	<p>Natuuro01 natuurproject</p> <p>Natuuro02 VEN water- huishouding</p> <p>Natuuro15 vrijstelling successierechten</p> <p>Natuuro20 groene jobs</p>	
Landbouwers			<p>Natuuro03 VEN verbod bestrijdings- middelen</p> <p>Natuuro16 soortenbeheer</p> <p>Natuuro17 perceels- randenbeheer</p> <p>Natuuro18 botanisch beheer</p> <p>Natuuro19 kleine landschaps- elementen</p>	
Natuurverenigingen	<p>Natuuro06 subsidie aankoop natuurreservaten</p>	<p>Natuuro13 natuurreservaten éénmalige inrichting</p>	<p>Natuuro07 huur reservaat</p> <p>Natuuro08 beheer natuurreservaat</p> <p>Natuuro09 beheersplan</p> <p>Natuuro10 monitoring</p> <p>Natuuro20 groene jobs</p>	<p>Natuuro11 openstelling natuurreservaat</p>
Regionale landschappen				<p>Natuuro14 werking</p>
NME-centra				<p>Natuuro12 werking</p>

In het kader van het doelgroepenbeleid voorziet artikel 53 van het Natuurdecreet subsidies voor natuureducatieve centra (NME-centra). Deze maatregel werd geconcretiseerd in het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003:

18. vergoeding voor werking natuureducatieve centra NATUUR012.

Artikel 54 van het Natuurdecreet en het besluit van de Vlaamse Regering van 8 december 1998 vormen de basis voor de financiële ondersteuning van regionale landschappen:

19. vergoeding voor werking en personeel regionale landschappen NATUUR014.

Tenslotte vormt artikel 36 van het Natuurdecreet de basis voor een vergoeding voor de natuurverenigingen voor het openstellen van reservaten. Het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 regelt de modaliteiten:

20. subsidie openstelling erkend natuurreservaat NATUUR011.

De financieringsbasis van de regionale landschappen en de natuureducatieve centra is echter veel breder dan hoger genoemde vergoedingen. Dit heeft deels te maken met het feit dat beide instrumenten uitgegroeid zijn tot een multisectoraal instrument en al lang niet meer louter een instrument zijn voor natuur. Zo is de taakstelling van de regionale landschappen – die initieel ingevoerd zijn als instrument voor het doelgroepenbeleid voor natuur – momenteel reeds veel ruimer dan de draagvlakvorming voor natuur. In het kader van een landschapsbeleid is financiële ondersteuning uitgebouwd worden voor hun landschapswerking (zie deel 5.4). Ook NME-centra kennen een breder kader waarbij naast milieu en natuur ook onderwijs, welzijn, volksgezondheid en cultuur betrokken zijn. Naast financiering door de Vlaamse overheid is voor deze instrumenten ook een niet onbelangrijke provinciale (en gemeentelijke) financiële ondersteuning voorzien.

5.3. Financiële instrumenten voor bos

De studie inventariseert 16 financiële instrumenten ter ondersteuning van de realisatie van de doelstellingen van het bosbeleid. Het gaat over 14 subsidies, 1 fiscale maatregel en 1 heffing. Net zoals voor natuur, zijn de financiële instrumenten voor bossen gericht op een breed scala aan doelgroepen zoals private bosbeheerders, landbouwers, bosgroepen en wildbeheereenheden. Figuur 2 geeft een overzicht van deze verschillende financiële instrumenten. Hierna gebeurt een bespreking van deze instrumenten, opgesplitst in functie van de vier strategische doelstellingen (verwerving, inrichting, beheer en draagvlakvorming).

Verwerving

Artikel 60bis van het Bosdecreet vormt de basis voor de bosbehoudsbijdrage. Voor elk te ontbossen terrein moet minstens een gelijke oppervlakte worden bebost of moet een bosbehoudsbijdrage worden betaald. De bijdrage wordt gestort in het Bossenfonds van de Vlaamse Gemeenschap. Dit Bossenfonds wordt vervolgens ingezet voor de verwerving van te bebossen gronden. Het besluit van de Vlaamse Regering van 16 februari 2001 bepaalt verder de modaliteiten van deze vergoeding:

1. een door de ontbosser te betalen bosbehoudsbijdrage BOS010.

Inrichting

Voor inrichting van bosgebieden is door de Vlaamse overheid geen specifieke financiële steunmaatregel voor doelgroepen uitgewerkt.

Beheer

Het merendeel van de financiële instrumenten is gericht op het ondersteunen van het beheer. De beoogde doelgroepen zijn de private bosbeheerders, landbouwers, wildbeheereenheden en de bosgroepen.

Artikel 13 van het Bosdecreet voorziet subsidies voor bescherming, ontwikkeling, herstel en behoud van het bosareaal, voor de openstelling van bossen, voor bevordering van de educatie van het publiek en voor verbetering van de bosrecreatie. Het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 vormt de basis voor volgende concrete steunmaatregelen aan **private bosbeheerders**:

2. subsidie aan bosbeheerders voor bebossing en herbebossing BOS005,
3. subsidie aan bosbeheerders voor openstelling van bossen BOS006,
4. subsidie aan bosbeheerders voor bevordering ecologische bosfunctie BOS007,
5. subsidie aan bosbeheerders voor opstellen van een beheerplan BOS008.

Artikel 24 van het Bosdecreet voorziet een vergoeding voor aanwijzing en erkenning van een bos als bosreservaat. Het besluit van de Vlaamse Regering van 16 februari 2001 voert volgende concrete maatregel in:

6. vergoeding voor bosbeheerder voor aanwijzing of erkenning van het bos als bosreservaat BOS009.

De vrijstelling van successierechten wordt geregeld in decreet van 9 mei 2003 tot invoering van een vrijstelling van successierechten voor bossen:

7. vrijstelling van successierechten voor eigenaars van bossen die beheerd worden volgens de criteria duurzaam bosbeheer BOS011.

Tevens zijn er nog de vergoedingen voor **landbouwers en private eigenaars** voor het bebossen van landbouwgronden in uitvoering van de Europese Plattelandsverordening. Het besluit van de Vlaamse Regering van 28 maart 2003 vult deze maatregelen verder in. Het betreft volgende financiële maatregelen:

8. subsidie voor beplanting, bezaaiing of natuurlijke verjonging van landbouwgronden met houtige gewassen BOS012,
9. subsidie voor de kosten van het onderhoud gedurende de eerste vijf jaar na de aanplanting BOS013,
10. jaarlijkse premie ter compensatie van de inkomensverliezen ten gevolge van bebossing van landbouwgronden BOS014.

Een specifieke doelgroep betreft de **bosgroepen**. Artikel 41 bis van het Bosdecreet legt de decretale basis voor subsidies voor ondersteuning van de algemene werking van de erkende bosgroepen. Artikel 85 van het Bosdecreet voorziet een toelage voor vrijwillige samenvoeging van beheer van twee of meer boseigendommen. Het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 voert volgende concrete steunmaatregelen in:

11. basissubsidie ter ondersteuning van de algemene werking van bosgroepen BOS001,
12. beheerssubsidie ter ondersteuning van de ledenwerving en de werking inzake de bevordering van de criteria duurzaam bosbeheer BOS002,
13. subsidie ter ondersteuning van niet op economisch rendement gerichte projecten BOS003,
14. subsidie ter ondersteuning van vormingsactiviteiten door bosgroepen BOS004.

Artikel 12 van het Jachtdecreet van 24 juli 1991 voorziet een subsidie voor **wildbeheereenheden**. Het besluit van de Vlaamse Regering van 1 december 1998 voert volgende concrete maatregel in:

15. subsidie voor wildbeheereenheden BOS015,
16. projectsubsidie voor wildbeheereenheden BOS016.

Draagvlakvorming

Onder draagvlakvorming voor bos is in deze studie geen specifiek financieel instrument opgenomen. Diverse financiële instrumenten inzake beheer van bossen zijn echter ook gericht op draagvlakvorming. Het gaat onder meer over de verschillende vergoedingen voor bosgroepen (o.a. wat betreft vorming), wildbeheereenheden en de steun voor private bosbeheerders voor het openstellen van de bossen. Daarnaast is er de steun van de Vlaamse Gemeenschap aan enkele verenigingen die zeer relevant zijn voor het doelgroepenbeleid en draagvlakvorming (o.a. de Vlaamse Bosbouwvereniging vBV, Inverde). Ze maken echter geen onderwerp uit van deze studie aangezien het steun aan specifieke verenigingen betreft.¹⁵

TABEL 2: FINANCIËLE INSTRUMENTEN VOOR BOS EN GROEN: DOELN EN DOELGROEPEN

	Verwerving	Inrichting	Beheer	Draagvlak
Private grondeigenaars	Bos010 bosbehoudsbijdrage		Bos005 (her-)bebossing Bos007 ecologische bosfunctie Bos008 beheerplan Bos009 bosreservaten Bos011 successierechten Bos012 bebossing aanplant Bos013 bebossing onderhoud Bos014 bebossing inkomensverlies	Bos006 openstelling bos
Landbouwers			Bos012 bebossing: aanplant Bos013 bebossing: onderhoud Bos014 bebossing: inkomensverlies	
Bosgroepen			Bos001 werking bosgroepen Bos002 beheer bosgroepen Bos003 projecten bosgroepen Bos004 vorming bosgroepen	
Wildbeheereenheden			Bos015 werking wbe's Bos016 projecten wbe's	

5.4. Financiële instrumenten voor landschap

Het Landschapsdecreet voorziet een aantal financiële stimuli ter uitvoering van het landschapsbeleid. De studie inventariseert zeven specifieke subsidieregelingen voor landschap, die allen gericht zijn op het ondersteunen van het beheer.

Het merendeel van de financiële maatregelen voor landschap zijn toegespitst op de **private eigenaars in beschermde landschappen**. Artikel 17 van het Landschapsdecreet voorziet een financiële regeling in beschermde landschappen voor de instandhouding, het onderhoud, het herstel, de ontsluiting, het beheer, het onderzoek en de voorlichting. Artikel 17 van het Landschapsdecreet voorziet bovendien voor beschermde landschappen een landschapspremie voor het opmaken van een beheerplan, het uitvoeren van instandhoudings-, onderhouds-, herstel- en verbeteringswerkzaamheden en het uitvoeren van ontsluitings-, onderzoeks- en voorlichtingswerkzaamheden. Het besluit van de Vlaamse Regering van 4 april 2003 voorziet volgende concrete steunmaatregelen:

1. financiële bijdrage voor het uitvoeren van onderhouds- en instandhoudingswerken in een beschermd landschap LANDSCHAP003,
2. financiële bijdrage voor het opmaken van een landschapsbeheerplan voor een beschermd landschap LANDSCHAP004,
3. financiële bijdrage voor het uitvoeren van instandhoudings- en onderhoudswerken vastgesteld in een landschapsbeheersplan LANDSCHAP005,
4. financiële bijdrage voor het uitvoeren van herstel en verbeteringswerkzaamheden vermeld in een goedgekeurd beheerplan LANDSCHAP006,
5. financiële bijdrage voor het uitvoeren van ontsluitings-, onderzoeks- en voorlichtingswerkzaamheden vermeld in een goedgekeurd beheerplan LANDSCHAP007.

Daarnaast zijn er de financiële maatregelen voor de **regionale landschappen**. Regionale landschappen zijn ingeschreven in het hoofdstuk doelgroepenbeleid van het decreet natuurbehoud. Artikel 18sexies van het Landschapsdecreet voorziet de mogelijkheid van een financiële bijdrage aan regionale landschappen voor de algemene landschapszorg. Concreet gaat het over de ondersteuning van landschapsanimatoren en landschapsteams. De kernopdracht van landschapsanimatoren is het stimuleren, bemiddelen en motiveren van overheden en particuliere grondeigenaars en grondgebruikers alsmede het realiseren van concrete projecten en acties inzake landschapszorg. De financiering van de landschapsanimatoren gebeurt voor 75% door afdeling Monumenten en Landschappen en voor 25% door Europese middelen (in het kader van het Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling 2000-2006).

Het landschapsteam richt zich naast het uitvoeren van klassieke instandhoudings-, onderhouds- en herstelwerken in het landschap ook op andere werken (o.a. buurtwegen en klein historisch erfgoed zoals veldkapellen, veldkruisen, typische wegwijzers). De bijdrage van het Vlaamse Gewest bedraagt maximaal 80%. De eindbegunstigde betaalt 10% en neemt de verplichting op zich om op sommige tijdstippen zijn terrein open te stellen.

Uitgaande van artikel 18sexies van het Landschapsdecreet ontvangen de regionale landschappen volgende twee vergoedingen:

6. vergoeding landschapsanimator LANDSCHAP001,
7. vergoeding landschapsteam LANDSCHAP002.

Volledigheidshalve vermelden we nog de beheersovereenkomst voor landbouwers voor kleine landschapselementen, zoals besproken werd onder hoofdstuk 5.2. natuur.

15) De studie heeft niet de ambitie om het subsidielandschap inzake specifieke verenigingen in kaart te brengen.

TABEL 3: FINANCIËLE INSTRUMENTEN VOOR LANDSCHAP: DOELEN EN DOELGROEPEN

	Verwerving	Inrichting	Beheer	Draagvlak
Private grondeigenaars			Landschap003 onderhoud en instandhouding Landschap004 landschapsbeheerplan Landschap005 instandhouding en onderhoud beheerplan Landschap006 herstel en verbetering Landschap007 ontsluiting, onderzoek en voorlichting	Bos006 openstelling bos
Regionale landschappen			Landschap002 landschapsteams	Landschap001 landschapsanimator

In het kader van het Europees landbouwbeleid is een uitgebreid financieel instrumentarium uitgewerkt. Het markt- en prijsbeleid bijvoorbeeld kent diverse directe steunmaatregelen zoals directe steun voor runderen, zoogkoeien, melkkoeien, granen, oliezaden. Deze studie gaat niet in op dit geheel aan financiële instrumenten maar beperkt zich tot de milieumaatregelen zoals opgenomen in het Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling ter uitvoering van de Europese plattelandsverordening 1257/99.¹⁶

Beleidsdomein landbouw

Een eerste reeks van tien maatregelen ter bevordering van duurzame productiemethoden zijn uitgewerkt door het beleidsdomein landbouw en vallen onder het beheer van de Administratie Land- en Tuinbouw (ALT en ALP). Het decreet van 3 maart 2004 inzake duurzame landbouw vormt de decretale basis voor deze maatregelen:

1. subsidie voor landbouwers voor het inzaaien van een groenbedekker LANDBOUW001,
2. subsidie voor landbouwers voor het toepassen van mechanische onkruidbestrijding LANDBOUW002,

16) ADMINISTRATIE LAND- EN TUINBOUW. Programma voor Plattelandsontwikkeling in Vlaanderen 2000-2006 (in toepassing van Verordening (EG) 1257/99). Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Brussel, 2000, 351p.
 Concreet betreft het volgende veertien milieumaatregelen opge-

nomen in hoofdstuk 9.3.5 "steun aan landbouwbedrijven in probleemgebieden en gebieden met specifieke beperkingen op milieugebied" en hoofdstuk 9.3.6 "steun aan milieumaatregelen in de landbouw" van het PDPO 2000-2006.

3. subsidie voor landbouwers voor de vermindering van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen in de sierteelt LANDBOUW003,
4. subsidie voor landbouwers voor de instandhouding van de genetische diversiteit van bedreigde lokale rassen en variëteiten LANDBOUW004,
5. subsidie voor landbouwers voor de bescherming van de genetische diversiteit van hoogstamboomgaarden LANDBOUW005,
6. financiële bijdrage voor de ondersteuning van de werking van erkende verenigingen voor het behoud van de genetische diversiteit van hoogstammige fruitbomen LANDBOUW006,
7. subsidie voor landbouwers voor biologische productiemethoden LANDBOUW007,
8. subsidie voor landbouwers voor geïntegreerde productiemethode pitfruit LANDBOUW008,
9. steun voor landbouwers voor de reconversie van de varkenshouderij naar de biologische productiewijze LANDBOUW009,
10. steun voor landbouwers voor het omzetten van akkerland naar grasklaverteelt of luzerne-teelt als alternatief voor het invullen van de energiebehoefte op het bedrijf LANDBOUW010.

Beleidsdomein leefmilieu

Vier milieumaatregelen zijn uitgewerkt door het beleidsdomein leefmilieu. Het betreft enerzijds de maatregelen voor de kwetsbare zones water en de kwetsbare zones natuur, die uitgewerkt zijn in het kader van het Mestdecreet en vallen onder het beheer van de Vlaamse Landmaatschappij. De erosiebestrijdingsmaatregel valt onder beheer van de administratie leefmilieu – afdeling Land:

11. steun voor erosiebestrijdingsmaatregelen met als doel bodemerosie en modderoverlast te voorkomen LANDBOUW011. Het decreet van 8 december 2000 houdende diverse bepalingen legt de wettelijke basis voor beheersovereenkomsten tussen het Vlaams gewest en landbouwers om erosiebestrijdingsmaatregelen te treffen. Het Ministerieel Besluit van 8 september 2004 regelt de uitvoeringsmodaliteiten. De beheersovereenkomsten gaan van start op 1 april 2005.¹⁷
12. subsidie voor verminderde bemesting ten opzichte van de bemestingsnorm “kwetsbaar gebied water” LANDBOUW012. Vergoedingen toegekend op grond van het decreet van 23 januari 1991 betreffende de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen.
13. subsidie voor nulbemesting en afzien van het gebruik van bestrijdingsmiddelen in kwetsbare zones natuur LANDBOUW013. Vergoedingen toegekend op grond van het decreet van 23 januari 1991 betreffende de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen.
14. forfaitaire horizontale vergoeding LANDBOUW014 in natuurgebieden waar nulbemesting van toepassing is.

17) De financiële ondersteuning van gemeenten voor de opmaak van een erosiebestrijdingsplan valt buiten het kader van dit onderzoek.

TABEL 4: FINANCIËLE INSTRUMENTEN VOOR LANDBOUW: DOELEN EN DOELGROEPEN

Verwerving	Inrichting	Beheer	Draagvlak
Landbouwers		<p>Administratie Landbouw</p> <p>Landbouwo01 groenbedekking</p> <p>Landbouwo02 mechanische onkruidbestrijding</p> <p>Landbouwo03 sierteelt</p> <p>Landbouwo04 genetische diversiteit</p> <p>Landbouwo05 genetische diversiteit hoogstam</p> <p>Landbouwo07 biologische productiemethoden</p> <p>Landbouwo08 geïntegreerd pitfruit</p> <p>Landbouwo09 reconversie biologische zeugenhouderij</p> <p>Landbouwo10 plantaardige eiwitbronnen</p> <p>Administratie Leefmilieu</p> <p>Landbouwo11 erosiebestrijding</p> <p>Landbouwo12 kwetsbare zones water</p> <p>Landbouwo13 kwetsbare zones natuur</p> <p>Landbouwo14 horizontale vergoeding natuur</p>	

VI. Doelstellingen, doelgroepen en instrumenten

6.1. Inleiding

Dit hoofdstuk gaat in op de mate waarin het beleid aandacht heeft voor de diverse elementen die inspelen op de effectiviteit van de financiële instrumenten.¹⁸ De analyse spitst zich toe op de samenhang tussen doelstellingen, doelgroepen en (financiële) instrumenten. Volgende aandachtspunten komen hierbij aan bod:

1. In welke mate heeft het beleid aandacht voor het uitwerken van duidelijke strategische doelstellingen met voldoende onderlinge samenhang?
2. In welke mate is bij de uitwerking van de financiële instrumenten aandacht voor het betrekken van alle relevante doelgroepen en het realiseren van meer samenhang tussen de doelgroepen?
3. In welke mate heeft het beleid aandacht voor de samenhang tussen de beschikbare financiële instrumenten en de doelstellingen? In welke mate is er aandacht voor duidelijke en meetbare doelstellingen?
4. In welke mate is er bij de uitwerking van de financiële instrumenten aandacht voor de afstemming van het instrument en zijn ruimtelijk toepassingsgebied? Zijn de instrumenten voldoende gebiedspecifiek gericht?
5. In hoeverre kaderen de financiële instrumenten binnen een gebiedsvisie voor het gebied? Gaat er voldoende aandacht naar de huidige of toekomstige ruimtelijke bestemming? Is er aandacht voor continuïteit in het beheer?

6.2. Samenhang van doelstellingen

Aangezien het beleid voor bos, natuur en landschap versnipperd is over diverse beleidsvelden en beleidsdomeinen, met telkens hun eigen specifieke regelgeving, is het niet verwonderlijk vast te stellen dat er meer samenhang kan gerealiseerd worden tussen de strategische doelstellingen van het beleid voor natuur (in de ruime zin). Meer samenhang slaat dan zowel op het wegwerken van tegenstellingen tussen de verschillende doelstellingen maar ook op het maximaal afstemmen en het maximaal meekoppelen van doelstellingen (win-win situaties). Onvoldoende samenhang tussen de strategische doelstellingen van het

18) VLAAMS PARLEMENT. Verslag van het Rekenhof over het onderzoek naar de subsidies in de Vlaamse Gemeenschap. Zitting 1998-1999, 6 januari 1999. Stuk 28-B (1998-1999) – nr.1. “Effectiviteit heeft dan betrekking op de relatie tussen, enerzijds, de prestaties of activiteiten,

en anderzijds, de effecten vooropgesteld in de operationele doelstellingen, of met andere woorden, de mate waarin de doelstellingen worden bereikt dankzij de ingezette beleidsinstrumenten”.

beleid heeft een negatieve invloed op de effectiviteit van de instrumenten. Hieronder volgen enkele voorbeelden van hoe meer samenhang tussen de strategische doelstellingen kan ontstaan. Het betreft evenwel enkele voorbeelden zonder de gehele lijst van strategische doelstellingen – zoals beschreven in hoofdstuk III – te bestrijken.¹⁹

Gebiedsgericht beleid

Een eerste spanningsveld betreft de afstemming van het gebiedsgericht natuurbeleid en het gebiedsgericht bosbeleid. Het Natuurdecreet gaat uit van de ontwikkeling van een netwerk van natuurgebieden. Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen stelt dat bossen integraal deel moeten uitmaken van deze natuurlijke structuur. De Vlaamse Hoge Bosraad daarentegen pleit expliciet voor het uittekenen van een aparte bosstructuur die (het overgrote deel van) de bestaande bossen omvat.²⁰ Met de huidige afbakening van de natuurlijke structuur komen bossen zowel te liggen binnen het VEN, binnen het IVON en deels buiten de natuurlijke structuur. Uitklaring is gewenst tussen de verhouding van de natuurlijke structuur en de bosstructuur. Een gebrek aan afstemming leidt er onder meer toe dat in bepaalde gevallen de doelstelling van het bosbeleid inzake een maximaal behoud van bossen kan conflicteren met de natuurdoelstelling inzake natuurontwikkeling. Ter realisatie van een bepaald natuurdoeltype (heide, extensief grasland) kan natuurontwikkeling in sommige gevallen leiden tot ontbossing. Ook kan de doelstelling voor meer bossen in competitie treden met de doelstelling inzake natuurontwikkeling. De zoektocht naar gebieden voor bosuitbreiding (de stadsbossen) kan zich richten op de potentiële gebieden voor natuurontwikkeling.

Verder is afstemming nodig op het gebied van het reservatenbeleid. Gezien de doelstellingen in natuurreservaten en bosreservaten nagenoeg gelijklopen, dient de mogelijkheid van één statuut van reservaat, namelijk “een bos- en natuurreservaat”, onderzocht te worden.²¹

Er bestaat nog heel wat ruimte voor optimalisatie van de doelstellingen voor het beleid voor natuur, bos en landschap. Het gaat daarbij zowel over het wegwerken van tegenstellingen, als over afstemming en meekoppeling van doelstellingen.

Niet alleen tussen bos en natuur maar ook tussen natuur en landschap en tussen natuur en landbouw is nood aan bijkomende afstemming van het gebiedsgericht beleid. Zo is afstemming noodzakelijk tussen het gebiedsgericht landschapsbeleid – met de aanduiding van ankerplaatsen – en het gebiedsgericht natuur- en bosbeleid.²² Ook de afbakening van de agrarische structuur – met onder meer de aanduiding van natuurverwevingsgebieden – verdient afstemming met het gebiedsgericht natuur-, bos- en landschapsbeleid.

19) Deze analyse gaat evenwel niet voorbij aan de vaststelling dat er de voorbije jaren reeds heel wat werk is gemaakt van een betere afstemming tussen de verschillende beleidsdomeinen. Zeer specifiek tussen het beleidsdomein bos en het beleidsdomein natuur is de laatste jaren een groeiende afstemming gerealiseerd. Een betere afstemming blijft evenwel nog een uitdaging voor de toekomst (cf. Beleidsnota “Leefmilieu en natuur” 2005-2009: pag.49 “Strategische doelstelling 5: We willen natuur en bos meer en meer geïntegreerd benaderen, vanuit het oogpunt van de diverse functies die ze hebben. Deze willen we zo goed mogelijk tot hun recht laten komen”).

20) Bossenverklaring. Vlaamse Hoge Bosraad. 3 oktober 2003. pag.17 “Omwille van de multifunctionaliteit van het bos is het evident dat deze bosstructuur op zich staat en niet zonder meer een onderdeel vormt van de natuurlijke structuur (maar er uiteraard wel deels mee overlapt)...

De ruimtelijke bosstructuur is eveneens nuttig als afwegingskader voor bosbehoud en bosuitbreiding en voor ruimtelijke ingrepen met gevolgen voor het bos”.

21) Met het verlenen van het statuut van natuurreservaat – conform het Natuurdecreet – wordt een bijzondere bescherming beoogd en een duurzaam beheer, gericht op het scheppen van optimale omstandigheden om de natuurwaarden in het gebied verder te ontwikkelen of te herstellen in functie van de beoogde natuurstreefbeelden. Het gewijzigd Bosdecreet stelt dat bosreservaten een wetenschappelijke en ecologische functie dienen te vervullen.

22) Bij gebrek aan afstemming tussen de doelstellingen van “bosuitbreiding” en “behoud van landschappelijke waarden” kunnen conflicten ontstaan wanneer bijvoorbeeld een oud cultuurlandschap zou voorbestemd worden om bebost te worden.

Voorgaande voorbeelden gaan in op de samenhang tussen de strategische doelstellingen van het gebiedsgericht beleid voor natuur, bos en landschap. Binnen éénzelfde beleidsdomein of beleidsveld liggen evenwel ook nog heel wat mogelijkheden voor afstemming van strategische doelstellingen. Dit geldt bijvoorbeeld voor het natuurbeleid waar de strategische doelstellingen inzake soortenbeleid nog onvoldoende zijn ingevuld. Hier zijn alleszins nog heel wat mogelijkheden voor het maximaal meekoppelen van de doelstellingen inzake soortenbeleid met de doelstellingen inzake gebiedsgericht natuurbeleid.

Horizontaal beleid

Belangrijke meekoppelingsmogelijkheden tussen bos, natuur en landschap situeren zich op het niveau van het horizontaal beleid en de algemene zorgplicht. Het Natuurdecreet vult het principe van zorgplicht en standstill-principe in. Bosbouw gaat uit van bosbehoud door middel van het instrument van bosbehoudsbijdrage. Het Landschapsdecreet legt de nadruk op algemene landschapszorg. Win-win mogelijkheden zijn te realiseren op het niveau van een algemene zorgplicht voor natuur, landschap en bos, ongeacht de ruimtelijke bestemming.

Draagvlakvorming

Zowel het natuurbeleid als het bos- en landschapsbeleid hechten zeer veel belang aan draagvlakvorming. Het natuurbeleid legt hierbij sterk de nadruk op de rol van de regionale landschappen, de natuureducatieve centra en de natuurverenigingen. Eerder in deze studie werd reeds benadrukt dat het instrument van “regionale landschappen” al lang niet meer beschouwd kan worden als louter een instrument voor het draagvlak voor natuur. Regionale landschappen zijn uitgegroeid tot een multisectoraal instrument (natuur, landschap en deels ook bos en landbouw) met doelstellingen die veel ruimer gaan dan louter draagvlakvorming. Deze evolutie is even opvallend voor een ander natuurinstrument namelijk de natuureducatieve centra. Ook deze waren in oorsprong enkel een instrument voor het natuurbeleid en kennen nu een veel ruimer kader (milieu, natuur, welzijn, cultuur).

6.3. Samenhang tussen doelgroepen

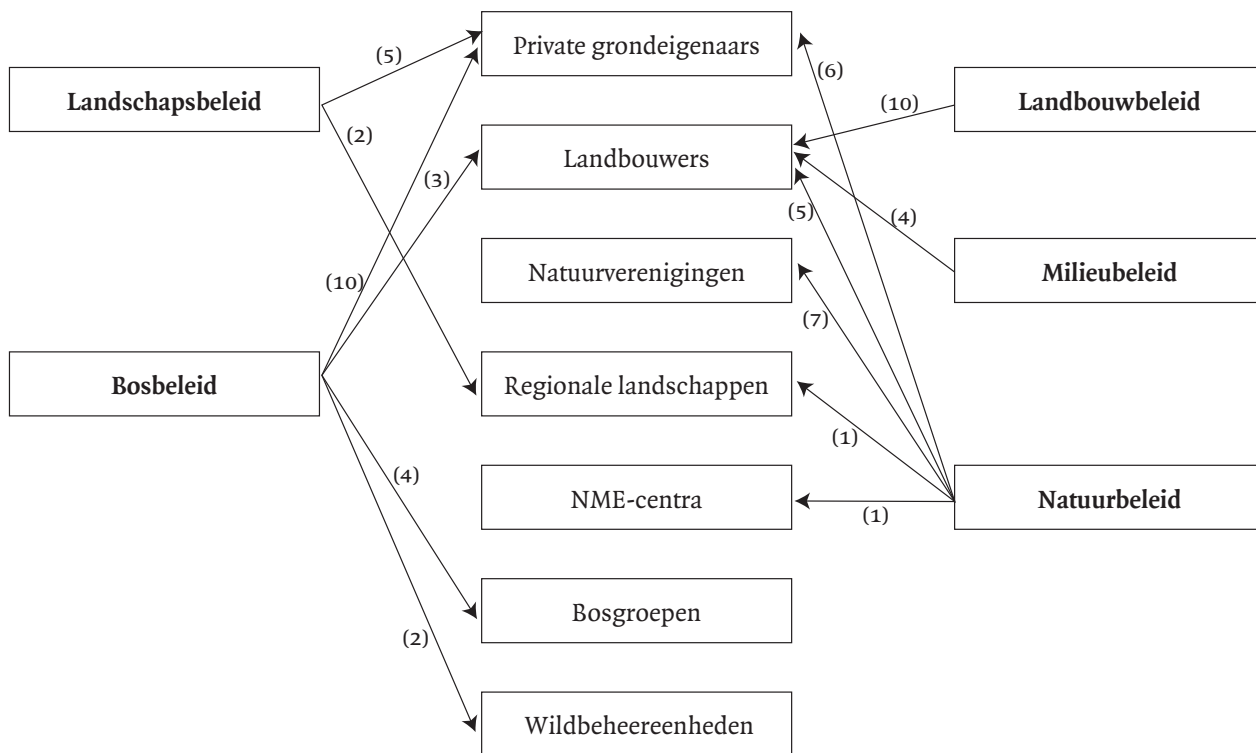
Voor het realiseren van haar beleidsdoelstellingen voor natuur (in de ruime zin) heeft de Vlaamse overheid een ruime waaier aan financiële instrumenten uitgewerkt, gericht op een zeer diverse groep actoren. In hoofdstuk IV is ruim ingegaan op deze doelgroepen (zie ook onderstaande figuur 5). Hierna bekijken we in hoeverre het beleid aandacht heeft voor het realiseren van meer samenhang tussen de doelgroepen. De analyse spitst zich toe op de actoren inzake beheer. Het betreft de meest diverse groep, waarvoor ook het merendeel van de financiële instrumenten wordt ingezet. Een eerste opvallend kenmerk is dat slechts heel uitzonderlijk aandacht gaat naar samenwerking tussen de beheerders of actoren. Enkel het bosbeleid heeft vorm gegeven aan een duurzaam samenwerkingsverband tussen bosbeheerders via de oprichting van bosgroepen.

De betrokken actoren in het beheer zijn divers. Samenwerking tussen actoren – binnen de sector maar ook over de sectoren heen – is een noodzaak.

Samenwerking tussen de begunstigden kan niettemin leiden tot een verhoging van de doelgerichtheid van het financieel instrument. Het zou een waardevol idee zijn om ook ten aanzien van de landbouwers na te gaan in hoeverre hier geen samenwerkingsverbanden zouden kunnen ontstaan. Dit geldt tevens ten aanzien van het nog niet uitgewerkte instru-

ment van particulier natuurbeheer. Het gaat hierbij om het betrekken van particuliere grondeigenaars in het beheer van hun gebieden. In voorgaand hoofdstuk werd gepleit om hieromtrent een sturend instrument uit te werken. Ook hier zou de doelgerichtheid van het instrument toenemen indien bij de uitwerking van het instrument aandacht gaat naar het oprichten van samenwerkingsverbanden tussen de particuliere grondeigenaars.

FIG. 5: BEOOGDE DOELGROEPEN I.F.V. DE 57 ONDERZOCHE FINANCIËLE INSTRUMENTEN

(*) het getal tussen haakjes verwijst naar het aantal financiële instrumenten

Ten tweede leidt de sterk sectorale invulling van het beleid – vanuit de verschillende beleidsdomeinen (natuur, bos, landschap, landbouw) – tot een sterke “sectorale” benadering van de doelgroepen. Naast verruimde samenwerking tussen beheerders binnen een sector dient in de toekomst dan ook meer en meer aandacht te gaan naar het versterken van de samenwerking tussen de actoren, over de sectoren heen. De bosgroepen en de natuurverenigingen zouden het aanknopingspunt kunnen vormen voor deze verruimde samenwerkingsverbanden tussen de beheerders (private bosbeheerders, landbouwers en particulieren) gericht op het beheer van gebieden. Naast efficiëntiedoelstellingen is deze aanbeveling ook ingegeven door de vaststelling dat de diverse actoren nu reeds vaak instaan voor een multifunctioneel beheer en aldus niet louter terug te brengen zijn tot de klassieke sectorale indeling (bos, natuur, landbouw, landschap).

6.4. Samenhang instrumenten en doelstellingen

De mate waarin de doelstelling van een financieel instrument duidelijk is vastgelegd, bepaalt de effectiviteit van het instrument of m.a.w. de mate waarin verwacht kan worden dat het financieel instrument bijdraagt tot de verwezenlijking van de beoogde doelstellingen. Vanuit dit oogpunt dienen de doelstellingen zo nauwkeurig en liefst zo concreet mogelijk te worden geformuleerd. Dan pas kan nagegaan worden in hoeverre het betreffende instrument toelaat om het beoogde doel te bereiken.²³

Vanuit het oogpunt van effectiviteit is het alleszins opvallend dat diverse financiële instrumenten niet gericht zijn op een actieve beheersdoelstelling maar veeleer ingegeven zijn vanuit **compensatiedoelstellingen**. Hierbij zijn aldus geen duidelijke operationele doelstellingen vastgelegd. De instelling van het financieel instrument past dan veeleer in ruimere, strategische doelstellingen (zoals de uitwerking van een netwerk van natuurgebieden, bosuitbreiding, enz.) Dit geldt onder meer voor volgende instrumenten:

- NATUUR002 vergoeding voor waardeverlies door verhoging van waterpeil in het VEN	compensatie van grondeigenaars voor het verlies aan productiewaarde door maatregelen gericht op natuurbeheer en natuurontwikkeling in gebieden van het VEN
- NATUUR003 vergoeding voor het verbod op bestrijdingsmiddelen VEN	compensatie van landbouwers voor het opleggen van een verbod op bestrijdingsmiddelen in het kader van natuurbeheer in het VEN
- NATUUR015 vrijstelling van successierechten en onroerende voorheffing	compensatie van grondeigenaars voor de opname van hun gebieden in het VEN
- LANDBOUW012 kwetsbare zones water	compensatie van landbouwers voor verminderde bemesting ter verbetering van waterkwaliteit in kwetsbare zones water
- LANDBOUW013 kwetsbare zones natuur	compensatie van landbouwers voor onthouding van bemesting en bestrijdingsmiddelen ter bevordering van natuurontwikkeling in kwetsbare zones natuur
- LANDBOUW014 horizontale vergoeding natuur	compensatie van landbouwers voor het opleggen van nulbemesting in kwetsbare zones natuur
- BOS011 vrijstelling van successierechten	compensatie van bouseigenaars voor het voldoen aan de criteria van duurzaam bosbeheer
- BOS012 inkomensverlies beboste landbouwgronden	compensatie van landbouwers voor het inkomensverlies op beboste landbouwgronden

Vanuit het oogpunt van effectiviteit is het bovendien belangrijk om vast te stellen dat eenzelfde instrument **verschillende (vaak uiteenlopende) doelstellingen** kan nastreven. Een voorbeeld van een maatregel met meerdere doelstellingen is bijvoorbeeld de beheersmaatregel perceelsrandenbeheer NATUUR017. De maatregel ondersteunt het tot stand brengen van een beschermstrook langs houtige landschapselementen, wegbermen, waterlopen of holle wegen met als doel de bevordering van de biodiversiteit, de voorkoming van afstroming van nutriënten en bestrijdingsmiddelen (in het geval van perceelsranden langs water-

23) De doelstellingen van de verschillende financiële instrumenten zijn weergegeven in hoofdstuk VIII.

lopen) en het vermijden van bodemverlies door erosie (in het geval van beheersmaatregelen langs holle wegen).

Een ander voorbeeld betreft de financiële ondersteuning van de bebossing van landbouwgronden *BOS012*. Deze maatregel kadert binnen het Europees landbouwbeleid, gericht op de beperking van landbouwoverschotten, maar heeft op Vlaams niveau ook een doelstelling op het gebied van bosuitbreiding en houtproductie.

Voor de beheersovereenkomst groenbedekking *LANDBOUW001* geeft het besluit van 18 mei 2001 geen specifieke omschrijving van de doelstelling van deze maatregel. Algemeen kan gesteld worden – zoals ook beschreven in het Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling – dat deze maatregel gericht is op een vermindering van de erosie van landbouwgronden, een verlaging van de uitspoeling van stikstof en een daling van de droogtegevoeligheid op zandgronden.²⁴

Slechts in een beperkt aantal gevallen gaat het financieel instrument uit van **duidelijke en meetbare doelstellingen die een resultaatverbintenis inhouden**. Dit geldt bijvoorbeeld voor de vergoeding aan terreinbeherende verenigingen voor het beheer van erkende natuurreservaten *NATUUR008*. Deze vergoeding is duidelijk gedifferentieerd in functie van het te behalen natuurstreefbeeld. Het vastleggen van het natuurstreefbeeld is gekoppeld aan een uitgebreid monitoringsrapport, goed te keuren door afdeling Natuur of het Instituut voor Natuurbehoud.

Ook in de regelgeving inzake beheersovereenkomsten botanisch beheer voor landbouwers *NATUUR018* is een duidelijke resultaatverbintenis ingevoegd. De subsidie is gericht op de ontwikkeling van botanisch waardevolle graslanden. De vergoedingen zijn uitgewerkt voor de verschillende types grasland en vastgelegd in functie van het oorspronkelijke en het te verwachten graslandtype.

Een derde voorbeeld van financieel instrument met een duidelijke resultaatverbintenis betreft de vergoeding voor landbouwers voor kwetsbare zones water *LANDBOUW012*. De landbouwer ontvangt een vergoeding (basisbedrag en aanmoedigingssupplement) ter compensatie van de verminderde bemesting ter verbetering van waterkwaliteit in kwetsbare zones water. De hoogte van het aanmoedigingssupplement is afhankelijk gesteld van de nitraatresiduwaarde.

Vanuit het oogpunt van effectiviteit is het vastleggen van duidelijke en meetbare doelstellingen een noodzakelijke voorwaarde. Even belangrijk evenwel is ook dat bij de uitwerking van het financieel instrument tevens richtlijnen worden uitgetekend omtrent de monitoring van de resultaten én over de gevolgen in het geval van het niet bereiken van de vooropgestelde doelstelling.

6.5. Samenhang instrumenten en ruimtelijk toepassingsgebied

Het ruimtelijk toepassingsgebied van de verschillende financiële instrumenten is zeer verschillend. In een aantal gevallen wordt de toepassing van het financieel instrument toegepast tot welbepaalde gewestplanbestemmingen. In andere gevallen richt het ruimtelijk toepassingsgebied zich tot het effectief bodemgebruik (ongeacht de bestemming). Dit geldt bijvoorbeeld voor diverse financiële instrumenten uitgewerkt vanuit het bosbeleid, die van toepassing zijn voor alle bossen ongeacht de ruimtelijke bestemming. In een beperkt aantal gevallen voert het besluit zelf een afbakening van het toepassingsgebied in

24) Doelstellingen vastgelegd in het Vlaams Programma voor plattelandsontwikkeling. De evaluatie van het PDPO toont aan dat de Vlaamse overheid ongeveer 35.000 ha groenbedekking of 11% van

het totale akkerlandareaal (330.000 ha) ondersteunt via deze maatregel.

(zie verder botanisch beheer en weidevogelbeheer).²⁵ Het geheel van ruimtelijke toepassingsgebieden is aldus zeer complex.

Algemeen zal de effectiviteit van een financieel instrument toenemen naarmate het ruimtelijke toepassingsgebied van het financieel instrument **doelgerichter en specifiek**er wordt omschreven. Een goed voorbeeld hieromtrent betreft de beheersmaatregel voor weidevogelbeheer [NATUUR016] die enkel van toepassing is in wel afgebakende weidevogelgebieden. Het betreft deze gebieden waar weidevogels voorkomen en een beheer door de landbouwers de voorkeur verdient.²⁶ Ook de beheersovereenkomst botanisch beheer [NATUUR018] kan enkel ingezet worden in specifieke gebieden.

Ook voor de subsidie voor het bevorderen van de ecologische functie in bossen BOS007 voorziet het Bosdecreet (artikel 19 bis) de mogelijkheid tot gebiedsgerichte differentiëring. Dit biedt de mogelijkheid om bijvoorbeeld uitsluitend een toelage of een hogere toelage te voorzien voor zones zoals het VEN of Speciale Beschermingszones. Op die manier kan een doelgerichter en efficiënter overheidsbeleid gevoerd worden.²⁷ Het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 concretiseert deze doelstelling – onrechtstreeks – door de subsidie voor het beheer van een bosnatuurdoeltype te koppelen aan een natuurrichtplan.²⁸ De vergoeding is daardoor enkel inzetbaar voor bossen in gebieden waarvoor een natuurrichtplan dient opgesteld te worden. Het gaat daarbij om gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk, natuurverwevingsgebieden, natuurverbindingsgebieden, speciale beschermings-zones, groengebieden, parkgebieden, buffergebieden en bosgebieden (zie tevens 6.6).

Voor diverse andere financiële instrumenten is het ruimtelijk toepassingsgebied **onvolgende specifiek** gedefinieerd. Hier is er nog veel ruimte voor een meer gebiedsgerichte benadering. Dit geldt bijvoorbeeld voor de beheersovereenkomst perceelsrandenbeheer [NATUUR017] die momenteel van toepassing is op nagenoeg alle cultuurgronden.²⁹ Zoals reeds gesteld werd in vorige paragraaf is voor deze maatregel in eerste instantie een verduidelijking en uitsplitsing van de doelstellingen noodzakelijk. Deze subsidie ondersteunt het tot stand brengen van een beschermstrook langs houtige landschapselementen, wegbermen, waterlopen of holle wegen met als doel de bevordering van de biodiversiteit, de voorkoming van afstroming van nutriënten en bestrijdingsmiddelen en het vermijden van bodemverlies door erosie. Om tot een maximale realisatie van deze doelstellingen te komen zou het alleszins wenselijk zijn om de maatregel “perceelsrandenbeheer” in functie van de doelstellingen te richten naar de meest waardevolle natuurverbindingsgebieden, de gebieden rijk aan holle wegen en/of de prioritair te beschermen waterlopen.

25) Cf. Hoofdstuk VIII geeft verder informatie over het ruimtelijk toepassingsgebied voor elk van de onderzochte financiële instrumenten.

26) Het besluit van de Vlaamse Regering van 18 december 2003 legt het ruimtelijk toepassingsgebied voor de beheersovereenkomst weidevogelbeheer [NATUUR016] duidelijk vast. Weidevogelgebieden werden aangeduid op basis van het voorkomen van grote populaties weidevogels. Voor Vlaanderen is 45.738 ha grond afgebakend als weidevogelgebied. Het effectief toepassingsgebied voor weidevogelbeheer is echter kleiner. Namelijk het natuurrapport 2003 (pag. 125) toont aan dat ongeveer 30.760 ha weidevogelgebied in landbouwgebruik is, waarvan 57% grasland. Momenteel geldt voor 2% van de graslanden in weidevogelbeheer een beheersovereenkomst weidevogelbeheer.

27) R. Vanhaeren. Het Bosdecreetboek. pag. 60.

28) Artikel 18 par.1 2° “beheer van bestanden op basis van een bosnatuur-

doeltype in overeenstemming met de bepalingen van het natuurrichtplan conform artikel 48 van het decreet natuurbehoud.”

29) Artikel 7 van het besluit van de Vlaamse Regering van 18 december 2003 bepaalt de gebieden waarbinnen beheersovereenkomsten kunnen worden afgesloten in het kader van de beheersdoelstelling perceelsrandenbeheer en de beheersdoelstelling herstel, ontwikkeling en onderhoud van kleine landschapselementen met name de groengebieden, de bosgebieden, de natuurontwikkelingsgebieden, de parkgebieden, de agrarische gebieden, alle gebieden met als nabestemming één van de voornoemde bestemmingen en de met die gebieden vergelijkbare bestemmingsgebieden aangewezen in de plannen van aanleg of de ruimtelijke uitvoeringsplannen van kracht in de ruimtelijke ordening alsmede de gebieden waar natuurrichtplannen van toepassing zijn of waarvoor deze opgesteld dienen te worden overeenkomstig het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu.

Ook de beheersovereenkomst herstel, ontwikkeling en onderhoud van kleine landschapselementen [NATUUR019] is nagenoeg toepasbaar in heel Vlaanderen (uitzondering woongebieden, industriegebieden). Deze maatregel ondersteunt de aanleg, de ontwikkeling en het onderhoud van kleine landschapselementen. Indien deze maatregel uitgaat van natuurdoelstellingen is het wenselijk om de maatregel in eerste instantie te richten naar het ecologisch netwerk. Onderzoek toont aan dat ongeveer 16% van de gesubsidieerde kleine landschapselementen ligt binnen Habitatrictlijngebied. Vanuit landschappelijk oogpunt kan de huidige extra vergoeding voor het toepassen van dit instrument in landschappelijke relictzones mogelijks leiden tot een extra impuls voor deze gebieden.

De effectiviteit van een financieel instrument kan dus toenemen naarmate het ruimtelijke toepassingsgebied doelgerichter en specifieker is vastgelegd. Daarnaast is het ook van belang dat bij de inzet van het financieel instrument voldoende aandacht gaat naar de **huidige of toekomstige ruimtelijke bestemming** van de gebieden. Ook dit bepaalt de effectiviteit van de maatregel op lange termijn. Het Regeerakkoord stelt hieromtrent dat “... bij de gebiedsgerichte inzet van instrumenten rekening zal worden gehouden met de huidige of vooropgestelde ruimtelijke bestemming”. Wat dit concreet betekent, werd niet verder toegelicht. De invulling van dit concept binnen de Vlaamse context dient nog volledig te gebeuren. Het is nog heel onduidelijk welke aandachtspunten hierbij aan bod zullen komen. In theorie kan de visie ondersteund worden dat een financieel instrument van een sector zich in eerste instantie dient te richten tot deze gebieden met de betreffende “sectorale” bestemming. Indien de maatschappij volop financiële middelen inzet voor natuurontwikkeling (heiden, waardevolle graslanden) zal het de effectiviteit van de maatregel ten goede komen indien dit gebeurt in natuurgebieden waarin de ruimtelijke bestemming een garantie moet bieden voor behoud van de natuurwaarde. Analoog met deze redenering zouden de financiële instrumenten voor landbouw zich in eerste instantie moeten richten tot de gebieden met een agrarische bestemming. Deze redenering gaat evenwel voorbij aan de huidige vaststelling dat slechts een deel van de bestaande bos- en natuurgebieden effectief een “groene” bestemming hebben. In die zin stelt zich de vraag in hoeverre vanuit ruimtelijk oogpunt het noodzakelijk is om naar een volledige planologische “opkuis” te komen. Natuur komt immers overal voor, los van de ruimtelijke bestemming. Vanuit dit oogpunt kan gepleit worden voor de inzet van financiële instrumenten voor natuur, los van de ruimtelijke bestemming.

6.6. Samenhang instrumenten en gebiedsvisie

Een meer gebiedsgerichte benadering van het financieel instrument kan leiden tot meer effectiviteit. Het gaat dan niet alleen over een duidelijker afbakening en omschrijving van het ruimtelijk toepassingsgebied maar even zeer over de koppeling van het financieel instrument aan een gebiedsvisie.

Voor enkele onderzochte instrumenten is de koppeling van het instrument aan een gebiedsvisie reeds enigszins ingevoerd. Het betreft onder meer de subsidie voor het bevorderen van de ecologische functie in bossen BOS007. Voorgaande paragraaf toonde reeds aan dat deze subsidie enkel toegekend wordt in zo verre het beheer van het bosnatuurdoeltype in overeenstemming is met het natuurrichtplan. Het uitblijven van de eerste goedgekeurde natuurrichtplannen leidt er momenteel evenwel toe dat de subsidie voor het bevorderen van de ecologische functie in bossen nog niet operationeel is.³⁰ Bovendien zal, omwille van het tijdrovend karakter van de opmaak van natuurrichtplannen, de koppeling ook de komende jaren een rem blijven op deze maatregel.

30) De basisvergoeding van 50 EUR per ha voor inheemse boomsoorten (doelstelling 3) en zaadbstanden (doelstelling 4) is niet

gekoppeld aan het natuurrichtplan (cf. ook hoofdstuk VIII).

Ook voor de financiële instrumenten soortenbeheer NATUUR016, perceelsrandenbeheer NATUUR017, beheer kleine landschapselementen NATUUR019, botanisch beheer NATUUR018 en erosiebestrijding LANDBOUW011 is de koppeling met de gebiedsvisie enigszins ingevoegd. Artikel 46 van het besluit van 18 december 2003 stelt: “De maatschappij onderzoekt ... of de voorgestelde beheerspakketten in overeenstemming zijn met de beheersvisie, de vastgestelde beheersdoelstellingen ... of de visie binnen de landschappelijke relictzones”. Het is evenwel onduidelijk hoe deze bepaling concreet wordt toegepast. De huidige steun voor kleine landschapselementen kan leiden tot een “vervalsing” van het landschap waardoor de ecologische en cultuurhistorische eigenheid van het landschap dreigt verloren te gaan.³¹

Op termijn is het aldus wenselijk om de sturing van de diverse financiële instrumenten veeleer te laten gebeuren uitgaande van een sectoroverschrijdende visie voor het gebied. Deze visie zal naast beheersdoelstellingen ook duiding geven van de (financiële) instrumenten die voor dat gebied kunnen ingezet worden. Dus de visie bepaalt welke instrumenten kunnen ingezet worden. Voor Vlaanderen bestaat hieromtrent de intentie om te werken met een “instrumentenkoffer” die in functie van het gebied de ideale mix aan instrumenten vastlegt.

In een nog verdere fase van afstemming zou de financiering kunnen gekoppeld worden aan een “uitvoeringsgericht” plan voor dat gebied. Het is dus het plan dat voor subsidie wordt voorgelegd. De hoogte van de subsidie zal bepaald worden door de concrete doelstellingen voor dat gebied, zoals vastgelegd in het plan. De hoogte van de subsidie wordt dus niet meer enkel bepaald door het aantal hectaren maar tevens door het beoogde doel inzake milieu, fauna, flora, toegankelijkheid en landschap. De doelstellingen opgenomen in het plan zijn aldus richtinggevend voor de inzet van overheidsmiddelen.

31) Mid term evaluatie PDPO 2000-2006, deel II, pag. 204:
 “... Vanaf het begin van de jaren zeventig trachten diverse overheidsinstanties door een restrictief en/of een subsidiebeleid het behoud en zo mogelijk de heraanleg van hagen en bomenrijen te stimuleren. Deze initiatieven verlopen echter weinig gecoördineerd, en niet altijd even doordacht.... De goede wil van instellingen, verenigingen en personen gaat niet altijd samen met voldoende inzicht in typologie, plaats in het landschap, structuur en soortensamenstelling van de lijnvormige elementen. Hierdoor dreigt het landschap op termijn

stapsgewijze ‘vervalst’ te worden waardoor de ecologische en cultuurhistorische eigenheid en leesbaarheid ervan toch verder verloren dreigen te gaan... Er is dringend nood aan een ecologisch en cultuurhistorisch kader voor heraanleg en voor het beheer van wat rest.” Dit citaat is een evaluatie die ook van toepassing is op de maatregelen die in het kader van het PDPO genomen werden (met de bemerking dat het aanbod aan pakketten momenteel geen onderhoud of aanleg van bomenrijen en hagen bevat).

VII. Financiële instrumenten: naar geldstromen

7.1. Inleiding

Vorig hoofdstuk geeft een overzicht van de verschillende financiële instrumenten op Vlaams niveau ter ondersteuning van een hele resem doelgroepen bij het beleid voor natuur (in de ruime zin). Centrale vraagstelling hierbij is de mate waarin de Vlaamse overheid via financiële instrumenten sturend wenst op te treden. Onderstaand hoofdstuk tracht een beeld te geven van de financiële stromen die gekoppeld zijn aan deze instrumenten. Aandachtspunt hierbij is de grootte van de sturing.

De analyse van de financiële stromen gaat uit van de **begrotingsgegevens** van de Vlaamse Gemeenschap (vastleggingskredieten en ordonnanceringskredieten). Het betreft zowel de kredieten die aangeven welke middelen op een bepaalde begrotingspost maximaal ter beschikking worden gesteld als de effectieve betalingen. Daarnaast worden een belangrijk deel van de financiële instrumenten voor natuur (in de ruime zin) gefinancierd vanuit het Minafonds. De analyse gaat over de periode 2002-2005.³² De diverse financiële instrumenten zijn echter niet steeds eenduidig te situeren binnen de Vlaamse begroting. Een basisallocatie of een begrotingsartikel is vaak niet uitsluitend gericht op één financieel instrument, maar omvat vaak ook uitgaven voor een andere subsidie of een ander beleidsinstrument. De financiële draagwijdte van de betrokken subsidie is dus niet steeds te bepalen.

Meer dan de helft van de onderzochte financiële instrumenten in de begrotingsdocumenten niet als dusdanig herkenbaar.

De analyse van de begrotingsgegevens werd daarom aangevuld met een analyse van de **effectieve uitgaven** voor de 57 financiële instrumenten. Deze gegevens zijn evenwel verspreid over de verschillende administraties en worden amper – en zeker niet systematisch – gepubliceerd. Onderstaande gegevens over de effectieve uitgaven werden dan ook samengebracht uit verschillende uiteenlopende documenten zoals het natuurrapport, het Vlaams Programma voor plattelandontwikkeling 2000-2006, het landbouwbeleidsrapport 2004, het jaarverslag van de Vlaamse Landmaatschappij.

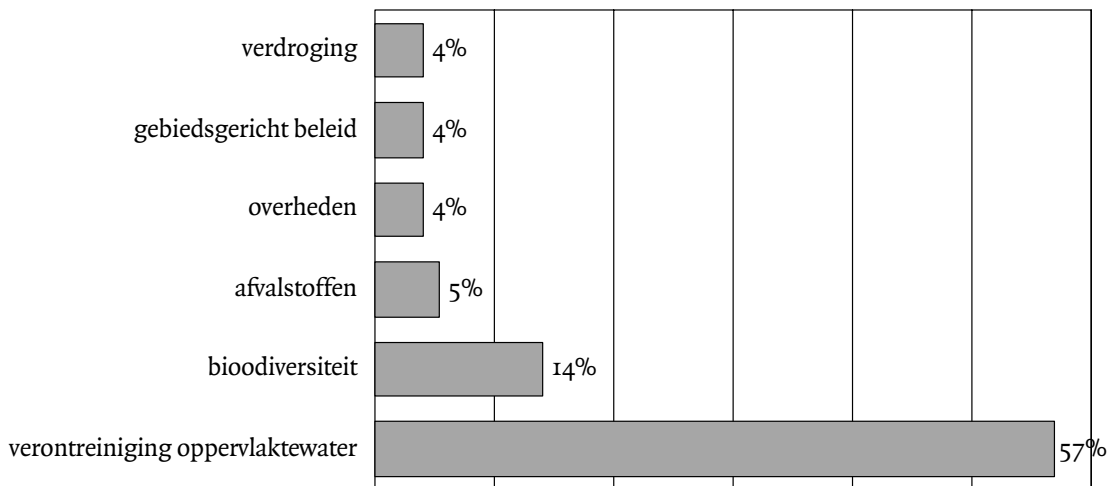
32) VLAAMS PARLEMENT. Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2005. Zitting 2004-2005, 10 december 2004. Stuk 15 (2004-2005) – nr. 10. VLAAMS PARLEMENT. Toelichtingen bij de

middelenbegroting en de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2005. Toelichting per programma. Zitting 2003-2004, 10 november 2004. Stuk 13 (2004-2005) – nr. 1-B.

Onderstaande analyse van de geldstromen voor de diverse financiële instrumenten is opgesplitst naar de vier grote strategische doelstellingen (verwerving, inrichting, beheer en draagvlakvorming). Allereerst gebeurt evenwel een korte schets van de totale milieu-uitgaven in Vlaanderen opgesplitst naar de belangrijkste milieuthema's.

In de begroting 2005 is op de departementale begroting Leefmilieu en het Minafonds een totaal aan beleidskredieten ingeschreven van 777 miljoen EUR.³³ Dit betekent een daling ten opzichte van de aangepaste begroting 2004 met 44 miljoen EUR. Het relatieve aandeel van milieu in de totale beleidskredieten 2005 daalt aldus van 5,5% in 2004 tot 5,0% in 2005.

FIG. 6: AANDEEL VAN DE BELANGRIJKSTE THEMA'S IN DE BELEIDSKREDIETEN MILIEU 2005

Bron: MJP2005

7.2. Verwerving

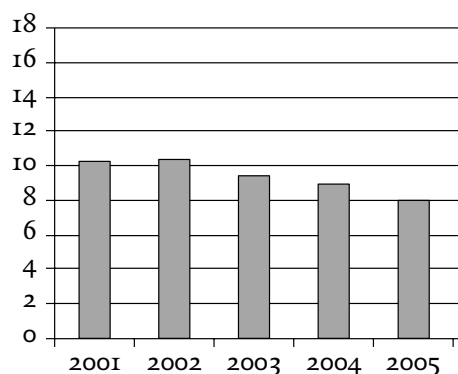
Onderstaande analyse van de financiële stromen voor verwerving gaat enkel uit van de begrotingsgegevens. Achtereenvolgens komen aan bod de verwerving van gronden door terreinbeherende verenigingen [NATUUR006], de verwerving van natuurgebieden en duingebieden door afdeling Natuur, de verwerving van bosgebieden en te bebossen gronden door afdeling Bos en Groen [BOS010].

33) Bij de bepaling van de beleidsruimte stelt men het begrip beleidskredieten centraal.

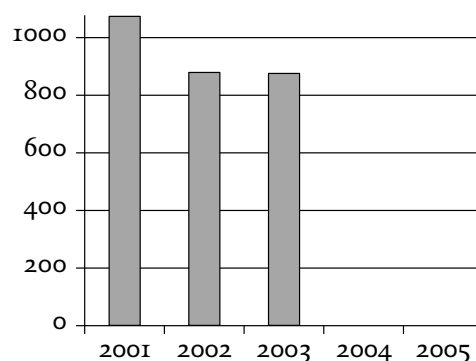
Verwerving door terreinbeherende verenigingen

De kredieten voor verwerving van natuurgebieden door terreinbeherende verenigingen [NATUUR006] zijn vastgelegd in artikel 361B5214 van het Minafonds. Voor 2005 bedroegen de vastleggingskredieten 7,9 miljoen EUR, een gevoelige daling ten opzichte van 2004.

Beleidskredieten
in miljoen EUR

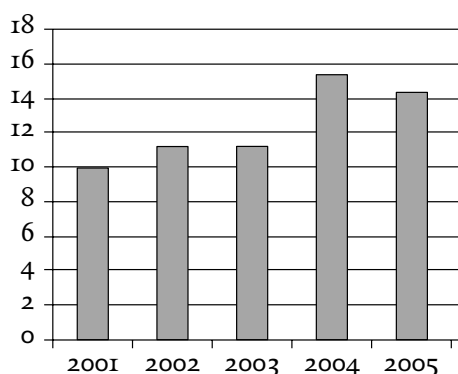
Oppervlakte
aangekocht door erkende
terreinbeherende verenigingen in hectare

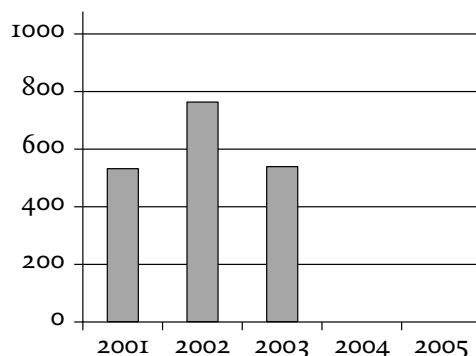
Verwerving (en beheer) van natuurgebieden door afdeling Natuur

De kredieten voor de verwerving van natuurgebieden door de afdeling Natuur zijn vastgelegd in artikel 361B7005 van het Minafonds.³⁴ Voor 2005 bedroegen de vastleggingskredieten 14,3 miljoen EUR, een daling ten opzichte van 2004. De kredieten omvatten zowel de uitgaven voor verwerving als de uitgaven voor beheer van deze gebieden. Het merendeel gaat naar verwerving. Voor 2005 raamt de begroting de beheersuitgaven op 3,5 miljoen EUR en de uitgaven voor verwerving op 10,8 miljoen EUR. De raming gaat uit van het beheer van 18.360 ha en van de verwerving van 800 ha door afdeling Natuur.

Beleidskredieten
in miljoen EUR

Oppervlakte
aangekocht door afdeling Natuur in hectare

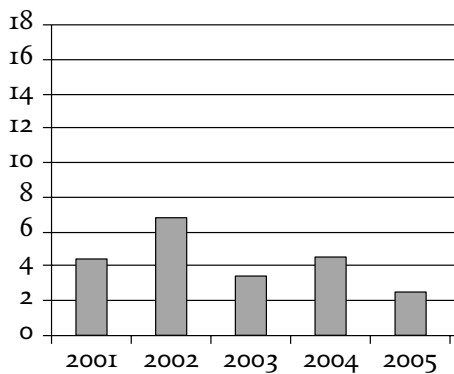
34) Artikel 361B7005 – Uitgaven in verband met de verwerving en het beheer van het patrimonium onder de bevoegdheid van de afdeling

Natuur, met inbegrip van de investeringsuitgaven met betrekking tot de bijhorende inrichtingen en constructies.

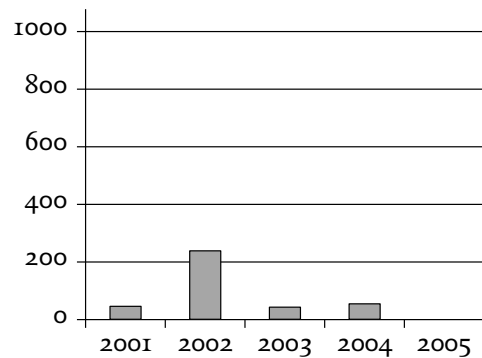
Verwerving van duingebieden door afdeling Natuur

De kredieten voor verwerving van duingebieden door afdeling Natuur zijn ingeschreven in artikel 361B5320 van het Minafonds. Voor 2005 dalen de kredieten tot 2,5 miljoen EUR (ten opzichte van 4,5 miljoen EUR) in 2004.

Beleidskredieten
in miljoen EUR

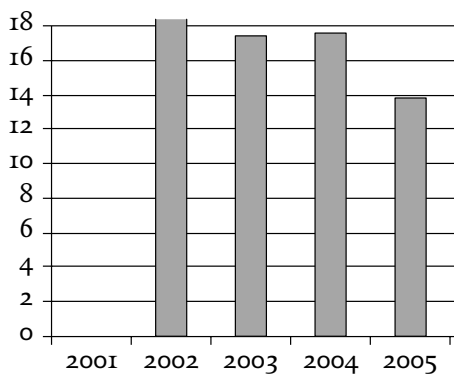
Oppervlakte
duingebieden aangekocht door afdeling natuur in hectare

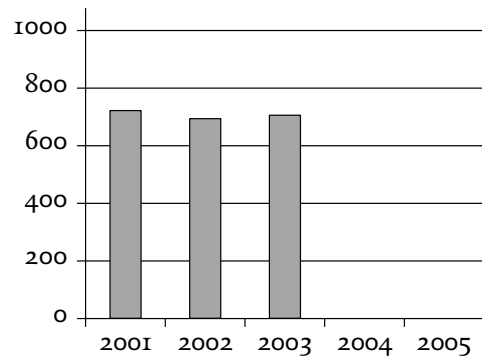
Verwerving (en beheer) van bosgebieden door afdeling Bos en Groen

De kredieten voor verwerving van gebieden door de afdeling Bos en Groen zijn grotendeels vastgelegd op artikel 361B7003 van het Minafonds. Ten opzichte van de vorige jaren zijn deze kredieten voor 2005 gevoelig gedaald. In de periode 2002-2004 bedroegen ze jaarlijks nog gemiddeld 18 miljoen EUR. Voor 2005 werden de kredieten vastgelegd op 13,6 miljoen EUR. Dit artikel omvat evenwel zowel de uitgaven voor verwerving als voor beheer. De begrotingsgegevens bevatten evenwel geen verdere toelichting omtrent de verhouding tussen beiden.

Beleidskredieten
in miljoen EUR

Oppervlakte
aangekocht door afdeling Bos en Groen in hectare

Volledigheidshalve vermelden we hier ook de verwerving van gebieden voor bebossen (bosbehoudsbijdrage). Het Vlaamse Gewest besteedt de middelen van de bosbehoudsbijdrage om nieuw te bebossen terreinen aan te kopen.³⁵ De begroting voor 2004 voorzorg een extra

35) PR 61.3 BA 71.90 – Bossencompensatiefonds: kapitaalsuitgaven voor het financieren van nieuwe bebossingsprojecten, waarvan de financiële middelen werden gegenereerd via het betalen van een bosbehoudsbijdrage als compensatiemaatregel, door de aanvrager van een stedenbouwkundige vergunning tot ontbossing of een verkave-

lingvergunning. Gezien niet alle aanwezige kredieten op deze post binnen hetzelfde begrotingsjaar kunnen aangewend worden omwille van het langdurige tijdsverloop bij het realiseren van een bebossingsproject, werd geopteerd voor een variabel krediet.

nieuwe basisallocatie om deze middelen onder de vorm van subsidies ook door te geven aan de openbare besturen.³⁶ Voor 2004 bedroegen de variabele kredieten respectievelijk 1,2 miljoen EUR en 0,5 miljoen EUR.

Verwerven van gronden door VLM

En ten slotte heeft ook de Vlaamse Landmaatschappij een taak in het verwerven van gebieden (bos, natuur en landbouw) in het kader van (de nog op te richten) grondenbank. Voor 2004 werd de Vlaamse Landmaatschappij ertoe gemachtigd het bedrag van 24,8 miljoen EUR aan te wenden voor uitgaven in het kader van de opstart van de Grondenbank.³⁷

7.3. Beheer van gebieden

De bespreking van de kredieten voor de talrijke financiële instrumenten voor het beheer van natuur (in de ruime zin) is opgesplitst naar de diverse beheerders met name:

1. de landbouwers,
2. de natuurverenigingen,
3. de private bosbeheerders,
4. de particulieren en
5. de groene jobs.

7.3.1. Beheer door landbouwers

Een belangrijk deel van de financiële instrumenten inzake beheer is gericht op de landbouwers (zie ook figuur 5). De financieringskredieten voor deze instrumenten zijn vastgelegd op de begroting leefmilieu, de begroting landbouw en het Minafonds

Begroting leefmilieu

Een eerste groep van vijf financiële instrumenten voor landbouwers is gericht op de uitvoering van het natuurbeleid (soortenbeheer NATUUR016, perceelsrandenbeheer NATUUR017, botanisch beheer NATUUR018, kleine landschapselementen NATUUR019 en steun voor erosiebestrijdingsmaatregelen LANDBOUW011). De financieringskredieten voor deze maatregelen vallen onder de begroting leefmilieu (programma 61.4 basisallocatie 41.42).

Voor 2005 bedragen de **vastleggingskredieten** voor deze vijf maatregelen 1,1 miljoen EUR. Dit betekent een gevoelige stijging ten opzichte van de vorige jaren (0,954 miljoen EUR in 2004; 0,555 miljoen EUR in 2003; 0,542 miljoen EUR in 2002 en 0,248 miljoen EUR in 2001). De stijging van de middelen voor 2005 is grotendeels te wijten aan het groeiend succes van deze maatregelen. Ook voor 2006 valt een toename van de financiële behoeften te verwachten (onder meer door de te verwachten verhoging van de beheersvergoedingen).³⁸

Deze maatregel is opgenomen in het PDPO 2000-2006 waardoor 50% Europese medefinanciering geldt. Voor 2005 bedragen de financiële kredieten voor deze maatregel dan ook nagenoeg 2,2 miljoen EUR.

36) PR 61.3 BA 63.62 – Subsidies aan openbare besturen voor de verwerving van terreinen voor bosaanleg, waarvan de financiële middelen werden gegeneerd via het betalen van een bosbehoudsbijdrage als compensatiemaatregel, door de aanvrager van een stedenbouwkundige vergunning tot ontbossing of een verkavelingsvergunning.

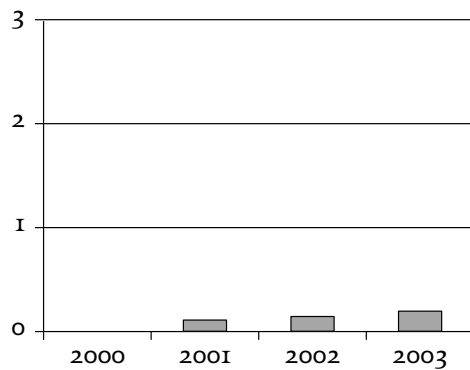
37) VLAAMS PARLEMENT. Ontwerp van decreet houdende tweede aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse

Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2004. Zitting 2004-2005, 3 november 2004. Stuk 19 (2004-2005) - nr. 1, pag.8.

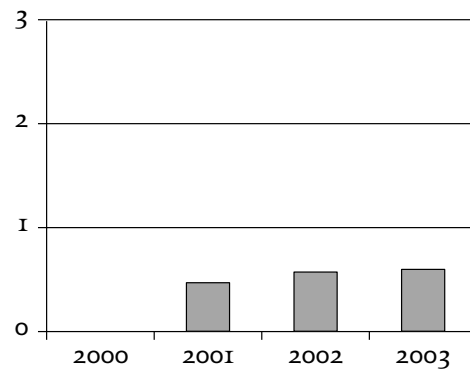
38) Aangezien deze maatregelen opgenomen zijn in het PDPO 2000-2006 zal voor 2007 de mogelijkheden voor deze maatregelen sterk bepaald worden door het nieuwe plattelandsontwikkelingsplan 2007-2013, dat nu volop in opmaak is.

Aangezien de kredieten voor de vijf beheersmaatregelen zijn samengebracht in eenzelfde begrotingsartikel zijn aparte gegevens per financieel instrument niet beschikbaar. Onderstaand schema geeft een overzicht van de **effectieve uitgaven** voor deze vijf financiële instrumenten, uitgaande van de gegevens van het landbouwbeleidsrapport 2004, het PDPO 2000-2006, het jaarverslag VLM 2002 en het evaluatierapport van het PDPO 2000-2006. In 2002 ging het merendeel van de middelen naar de beheersovereenkomsten voor kleine landschapselementen (0,6 miljoen EUR) en naar botanisch beheer (0,557 miljoen EUR voor 1716 ha). De maatregel voor erosiebestrijding LANDBOUW011 is pas sinds 2004 operationeel.

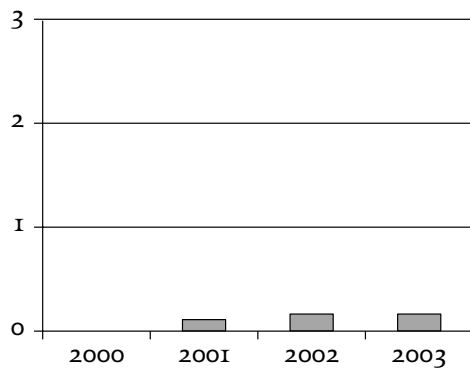
Effectieve uitgaven
voor soortenbeheer NATUUR016
in miljoen EUR

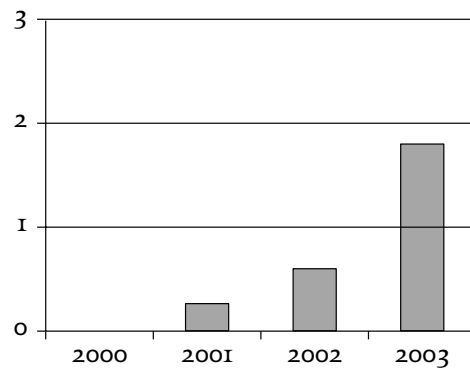
Effectieve uitgaven
voor botanisch beheer NATUUR018
in miljoen EUR

Effectieve uitgaven
voor perceelsrandenbeheer NATUUR017
in miljoen EUR

Effectieve uitgaven
voor klein landschapselementen
NATUUR019 in miljoen EUR

Minafonds: mestbank

De kredieten voor de financiële instrumenten in het kader van het Mestdecreet zijn ingeschreven in het Minafonds (vergoedingen kwetsbare zones water LANDBOUW012, vergoedingen kwetsbare zones natuur LANDBOUW013 en de forfaitaire horizontale vergoeding LANDBOUW014).³⁹ De vastleggingskredieten voor vergoedingen aan landbouwers in het kader van het Mestdecreet variëren sterk van jaar tot jaar. Voor 2001 werd op het Minafonds 39,1 miljoen EUR aan niet gespitste vastleggingskredieten vastgelegd voor deze uitgave om

39) Artikel 361B4143: Vergoedingen (inclusief beheersovereenkomsten) aan landbouwers in gevolge gebiedsgerichte verscher-

pingen in uitvoering van het Mestdecreet van 23 januari 1991 en het plattelandontwikkelingsprogramma voor Vlaanderen.

de piek in de beheersovereenkomsten in het kader van het PDPO 2000-2006 op te vangen. Voor 2004 en 2005 bedroegen de niet gesplitste vastleggingskredieten 2,711 miljoen EUR.

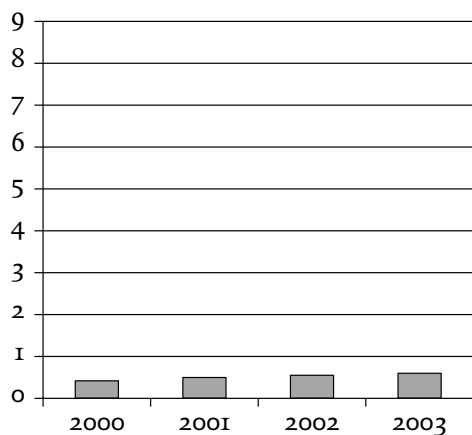
Omdat deze maatregel opgenomen is in het Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling is 50% medefinanciering door de EU voorzien. De beschikbare middelen voor deze maatregelen liggen dan ook tweemaal zo hoog dan de middelen vastgelegd in de Vlaamse begroting.

De uitgaven voor contracten afgesloten in de periode 2000-2004 worden geraamd op 7 miljoen EUR waarvan 6,099 miljoen EUR voor de beheersovereenkomsten water LANDBOUW012 (oppervlakte 22.106 ha), 0,201 miljoen EUR voor de beheersovereenkomsten natuur LANDBOUW013 (1.238 ha) en 0,204 miljoen EUR voor de horizontale vergoeding natuur LANDBOUW014 (2000 ha).⁴⁰

Volgens de gegevens van de VLM waren er gedurende 2002 in het kader van het Mestdecreet 24.575 beheersovereenkomsten water (33.795 ha) en 1.349 beheersovereenkomsten natuur (1.799 ha) in uitvoering. Dit komt overeen met respectievelijk 55,0% van de oppervlakte kwetsbare zone water en 24,7% van de graslanden in kwetsbare zone natuur met een voldoende hoge biologische waarde. Er werd voor 2002 in totaal 8,535 miljoen EUR uitbetaald. Hiervan werd 4,446 miljoen EUR gedragen door het Minafonds; de rest werd gefinancierd uit het Europees Oriëntatie en Garantiefonds voor de landbouw.⁴¹ Het aandeel van de beheersovereenkomsten 'natuur' bedroeg 6,34% (0,541 miljoen EUR).

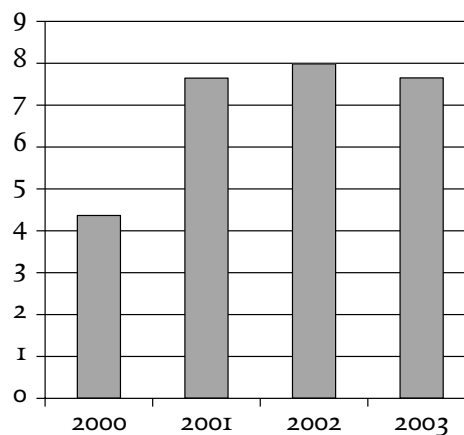
Effectieve uitgaven

voor kwetsbare zones natuur NATUUR013
in miljoen EUR

Effectieve uitgaven

voor kwetsbare zones water NATUUR012
in miljoen EUR

Minafonds: afdeling Bos en Groen

De vergoedingen aan landbouwers voor het bebossen van landbouwgrond BOS012, BOS013 zijn ingeschreven in het Minafonds onder artikel 361B532.⁴² Dit artikel groepeert evenwel ook andere uitgaven (o.a. de ondersteuning van projecten in het kader van het Harmonisch Park- en Groenbeheer). De vastleggingskredieten op dit artikel bedroegen voor 2005 1,2 miljoen EUR. Aangezien beide financiële instrumenten zijn opgenomen in het PDPO 2000-2006 geldt 50% cofinanciering door Europa. Volgens de gegevens van de Mid term

40) VLAAMS PARLEMENT, TOELICHTINGEN bij de middelenbegroting en de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2004 TOELICHTING PER PROGRAMMA, 27 oktober 2003, Zitting 2003-2004, Stuk 13 (2003-2004) – Nr. 1-B – Addendum

41) VLM jaarverslag 2002.

42) Artikel 361B5321: Investeringsubsidies in het kader van het bosbeheer, de groenvoorziening, de visserij, de jacht en de vogelbescherming o.a. subsidies voor de bebossing van landbouwgronden (in duizend EUR).

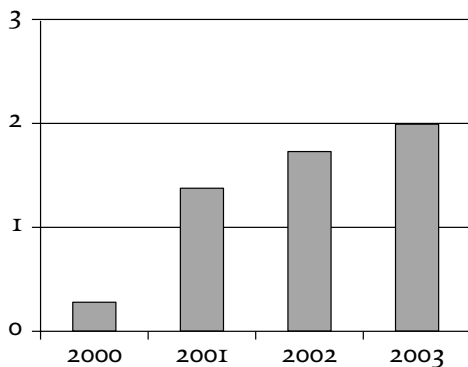
evaluatie van het PDPO 2000-2006 bedroegen de uitgaven voor het bebossen van landbouwgrond (BOS012, BOS013) in 2003 0,283 miljoen EUR. De vergoeding voor de inkomstenverliezen ten gevolge van de bebossing van landbouwgrond BOS014 zijn ingeschreven onder de begroting landbouw (programma 54.9, basisallocatie 3168).

Begroting landbouw

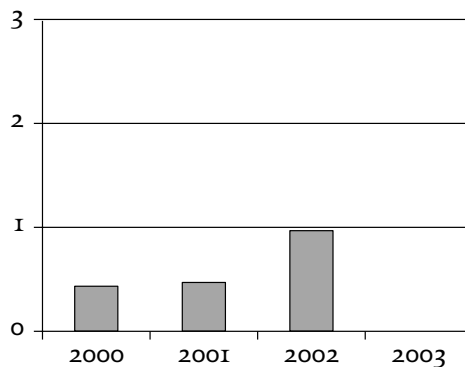
De kredieten voor de tien financiële instrumenten ter uitvoering van het landbouwbeleid zijn verspreid over diverse uiteenlopende basisallocaties van de begroting landbouw (groenbedekking LANDBOUW001, mechanische onkruidbestrijding LANDBOUW002, sierteelt LANDBOUW003, genetische diversiteit LANDBOUW004, biologische productiemethoden LANDBOUW005, geïntegreerde productiemethode pitfruit LANDBOUW006 en reconversie varkenshouderij LANDBOUW007, pitfruit LANDBOUW008, biologische landbouw LANDBOUW009, plantaardige eiwitbronnen LANDBOUW010). De maatregel voor genetische diversiteit is onder meer opgenomen onder “basisallocatie 31.10. subsidies aan het fokkerijcentrum, aan vee­teeltverenigingen in de sectoren rund­vee, varkens, paarden, kleine herkauwers, pluim­vee, neer­hof­dieren en genetische diversiteit, aan de cel begeleiding karkas­classificatie en aan de celorganen biologische landbouw”. De begroting landbouw laat aldus niet toe om de kredieten voor de verschillende maatregelen af te leiden.

Onderstaande figuren geven een raming van de effectieve uitgaven voor de drie belangrijkste financiële instrumenten (uitgaande van de gegevens van het landbouwbeleidsrapport 2004, het PDPO 2000-2006 en het evaluatierapport van het PDPO 2000-2006).

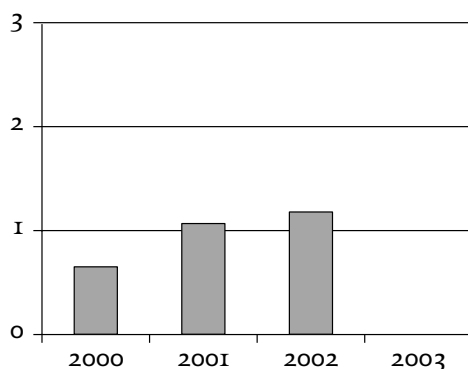
Effectieve uitgaven
voor groenbedekking LAND001
in miljoen EUR

Effectieve uitgaven
voor biologische landbouw LAND007
in miljoen EUR

Effectieve uitgaven
voor pitfruit LAND007
in miljoen EUR

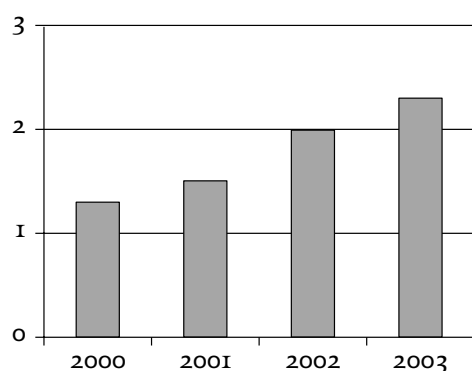
7.3.2. Beheer door natuurverenigingen

De kredieten voor de vier financiële instrumenten voor beheer door de erkende natuurverenigingen zijn ingeschreven onder artikel 361B3303 van het Minafonds (beheer natuurstreefbeeld NATUUR008, beheerplan NATUUR009, monitoring NATUUR010 en openstelling NATUUR011). Dit artikel groepeerd evenwel ook nog diverse andere uitgaven (subsidies voor regionale landschappen, ondersteuning van soortenbeleid). Voor 2005 wordt onder dit artikel 4,5111 miljoen EUR aan gesplitste vastleggingskredieten voorzien voor de hoger genoemde maatregelen.⁴³ Deze kredieten zijn in de voorbije jaren gestadig toegenomen.

Het Natuurrapport 2003 gaat voor 2001 uit van 1,5 miljoen EUR subsidies voor beheer van erkende natuurreservaten [NATUUR008], 0,5 miljoen EUR subsidies voor eerste inrichting [NATUUR013], 0,2 miljoen EUR subsidies voor monitoring [NATUUR010] en 0,180 miljoen EUR subsidies voor openstelling van erkende natuurreservaten voor het publiek [NATUUR011].⁴⁴ Het Natuurrapport 2005 gaat uit van 2,2 miljoen EUR subsidies voor het beheer in erkende natuurreservaten.

Effectieve uitgaven

voor beheer natuurreservaten NATUUR008
in miljoen EUR

7.3.3. Beheer door private bosbeheerders

De kredieten voor drie financiële instrumenten voor bosbeheerders zijn vastgelegd op programma 61.3, basisallocatie 50.62 van de Vlaamse begroting (bebossing en herbebossing BOS005, openstelling van bossen BOS006 en ecologische bosfunctie BOS007).⁴⁵ Voor 2004 bedroegen de vastleggingskredieten 0,3 miljoen EUR. Aangezien deze drie subsidies opgenomen zijn in het Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling is 50% medefinanciering door de EU voorzien.

De kredieten voor de subsidie voor het opstellen van een beheersplan BOS008 vallen onder programma 61.3, basisallocatie 63.61 van de Vlaamse begroting.⁴⁶ Voor 2004 bedroegen de kredieten op deze allocatie 0,167 miljoen EUR. Dit betekent een verhoging met 0,060 miljoen EUR ten opzichte van 2003. Deze verhoging is te wijten aan de uitbreiding van het toepassingsgebied van deze maatregel naar openbare boscijfers.

Gezien het recent karakter zijn nog geen gegevens beschikbaar over de effectieve uitgaven.

43) Stuk 15 (2004-2005) – Nr. I-B

44) Natuurrapport 2003 pag. 297 o.b.v. AMINAL gegevens

45) PR 61.3 BA 50.62 – Subsidies aan privé-boscijfers voor de uitvoering van boswerkzaamheden in bos en groendomeinen en andere initiatieven in uitvoering van het Bosdecreet (artikel 13, 85, 87).

46) PR 61.3 BA 63.61 – Subsidies aan lagere overheden en aan verenigingen van openbaar belang voor de uitvoering van boswerkzaamheden in bos en groendomeinen en andere initiatieven in uitvoering van het Bosdecreet en instandhoudingswerken aan parken met cultuurhistorische waarde.

7.3.4. Beheer door particulieren

De financiële instrumenten voor de ondersteuning van het beheer door particulieren (andere dan boseigenaars en landbouwers) is beperkt.

Vanuit het natuurbeleid gaat het enerzijds om de vergoeding voor eigenaars en gebruikers in het VEN ter compensatie van verhoging van het waterpeil [NATUUR002] én de vergoeding voor private en publieke grondeigenaars voor een natuurprojectovereenkomst gericht op de uitvoering van een natuurrichtplan in het VEN en aanverwante gebieden. Voor zover bekend zijn deze maatregelen nog niet operationeel.

De kredieten voor de financiële instrumenten (LANDSCHAP003, LANDSCHAP005, LANDSCHAP006 en LANDSCHAP007) voor eigenaars binnen beschermde landschappen zijn ingeschreven in de Vlaamse begroting (programma 62.2, basisallocatie 53.04).⁴⁷ De hoogte van deze kredieten is evenwel beperkt. Voor de begroting van 2005 bedroegen ze 0,083 miljoen EUR.

De kredieten voor de ondersteuning van beheersplannen [LANDSCHAP004] is ingeschreven in de Vlaamse begroting (programma 62.2, basisallocatie 53.07). Voor 2005 bedroegen ze 0,081 miljoen EUR.

7.3.5. Groene jobs

Volledigheidshalve vermelden we hier nog de kredieten voor de ondersteuning van groene jobs NATUUR020. Deze zijn ingeschreven onder artikel 361B3002 van het Minafonds. Deze maatregel is pas operationeel sinds 2004. In de begroting voor 2004 werd 1,6 miljoen EUR vastgelegd voor dit instrument. Gegevens over de effectieve bestedingen zijn niet beschikbaar.

7.4. Draagvlak

Dit deel bespreekt de kredieten voor de financiële instrumenten inzake draagvlakvorming. Achtereenvolgens komen aan bod (1) de regionale landschappen, (2) de bosgroepen, (3) de wildbeheereenheden en (4) de natuur- en milieueducatieve centra.

Regionale landschappen

Het Minafonds – basisallocatie 361B3303 – financiert de werking van de regionale landschappen in het kader van het Natuurdecreet. Dit artikel groepeerd echter naast de uitgaven voor regionale landschappen ook andere uitgaven (zoals de steun voor de erkenning en subsidiëring van natuurreservaten, de ondersteuning van provinciebesturen). De effectieve uitgaven voor de negen erkende regionale landschappen [NATUUR014] vanuit de afdeling Natuur bedroeg voor 2004 1,1 miljoen EUR. Uitgaande van de uitbreiding van drie bestaande regionale landschappen en de erkenning van één nieuw regionaal landschap raamt de begroting 2005 de uitgaven op 1,222 miljoen EUR.⁴⁸

Daarnaast ontvangen de regionale landschappen ook een financiële ondersteuning in het kader van landschapszorg [LANDSCHAP001], [LANDSCHAP002]. De begroting 2005 – programma 62.2 Monumenten en Landschappen – voorziet 0,94 miljoen EUR voor deze

47) PR 62.2 BA 53.04 – Aandeel van het Vlaamse Gewest in de toekenning van een beheerspremie voor beschermde landschappen – privé sector (in duizend EUR).

48) Begroting 2005 gaat uit van (1) de uitbreiding van het werkingsgebied van het RL West-Vlaamse Heuvels, RL Vlaamse Ardennen, RL Meetjesland, (2) de definitieve erkenning van het RL Houtland en (3) de voorlopige erkenning van het RL Lage Kempen.

ondersteuning aan regionale landschappen. Gezien deze maatregel opgenomen is in het Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling PDPO 2000-2006 is er Europese cofinanciering (25%) en bedraagt de totale financiële ondersteuning voor het aspect landschap ongeveer 1,2 miljoen EUR voor 2005.

Zoals evenwel reeds aangehaald onder paragraaf 3.2 is de totale financiering van de regionale landschappen veel ruimer. Regionale landschappen ontvangen onder meer ook jaarlijks een provinciale ondersteuning die even groot is als de financiering vanuit het Minafonds. Naast de werkingssubsidies zijn er ook nog tal van projectsubsidies. De begroting 2004 van het Regionaal Landschap Kempen en Maasland ging uit van 2,8 miljoen EUR aan inkomsten waarvan 0,8 miljoen EUR werkingstoelagen en 1,9 miljoen EUR projecttoelagen.

Bosgroepen

Artikel 361B3307 van het Minafonds vormt de basis voor de subsidies voor de erkenning en de werking van de bosgroepen in uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering houdende erkenning en subsidiëring van bosgroepen [BOS001, BOS002, BOS004].

In 2004 werden de eerste twee bosgroepen voorlopig erkend. Eind 2004 gebeurde de voorlopige erkenning van vijf nieuwe bosgroepen. De begroting 2005 raamt de uitgaven voor de werking van de bosgroepen op 0,512 miljoen EUR. De kosten voor de opstart van drie nieuwe pilootprojecten wordt geraamd op 0,435 miljoen EUR. Aangezien de steun voor bosgroepen instrument is opgenomen in het PDPO 2000-2006 geldt 50% financiering Vlaams Gewest – 50% Europese financiering.

Wildbeheereenheden

Eind 2004 zijn er 145 erkende wildbeheereenheden in Vlaanderen. De middelen voor de steun aan wildbeheereenheden BOS015 zijn ingeschreven op artikel 361B3307 van het Minafonds. Dit artikel groepeerd evenwel ook andere financiële instrumenten (o.a. BOS001, BOS002, BOS004). In de begroting is voor 2004 0,165 miljoen EUR vastgelegd voor de wildbeheereenheden. Voor 2005 werd het budget van dit artikel verhoogd met 10.000 EUR.

NME-centra

De middelen voor de steun aan NME-centra NATUUR12 zijn ingeschreven op diverse artikels van het Minafonds. Het betreft:

- uitgaven met betrekking tot het onderhoud van de NME-centra. Voor 2005 werd 0,036 miljoen EUR aan vastleggingskredieten voorzien op basisallocatie 361B1231.
- uitgaven met betrekking tot natuur- en milieu-educatie, informatie en sensibilisering en natuurtechnische milieubouw. Voor 2005 werd 1,267 miljoen EUR aan vastleggingskredieten voorzien op basisallocatie 361B1262.
- subsidies met betrekking tot natuur- en milieu-educatie, informatie en sensibilisering en natuurtechnische milieubouw. Voor 2005 werd 0,162 miljoen EUR aan vastleggingskredieten voorzien op artikel 361B3305.
- investeringsuitgaven met betrekking tot de bouw van natuur- en milieu-educatieve centra en m.b.t. natuurtechnische milieubouw. Voor 2005 werd 1,372 miljoen EUR aan vastleggingskredieten voorzien op artikel 361B7001.

7.5. Besluit

De 57 onderzochte financiële instrumenten zijn niet eenduidig te situeren binnen de Vlaamse begroting. Een basisallocatie of een begrotingsartikel is vaak niet uitsluitend gericht op één financieel instrument, maar omvat vaak ook uitgaven voor een andere subsidie of een ander beleidsinstrument.

De analyse van de begrotingsgegevens werd daarom aangevuld met een analyse van de effectieve uitgaven voor de 57 financiële instrumenten. Deze gegevens zijn evenwel verspreid over de verschillende administraties en worden amper – en zeker niet systematisch – gepubliceerd. Op basis van diverse publicaties maakt voorliggende studie een oplistings van de betreffende uitgaven.

Voor 2004 kunnen de totale uitgaven voor de 57 onderzochte financiële instrumenten geraamd worden op 45 à 50 miljoen EUR. Het merendeel van de uitgaven (62%) gaat naar financiële instrumenten gericht op beheer. De financiële instrumenten voor verwerving en draagvlak nemen respectievelijk 21% en 15% van de totale uitgaven voor hun rekening. Een belangrijk deel van de financiële instrumenten zijn gericht op de landbouwers. Voor de landbouwers zijn financiële instrumenten uitgewerkt zowel vanuit het beleidsdomein leefmilieu en natuur (bos, natuur, mest), het beleidsdomein landschap als vanuit het beleidsdomein landbouw. De bereikte doelgroepen zijn – in volgorde van de grootte van financiële sturing – de landbouwers (50%), de natuurverenigingen (27%), de NME-centra (7%), de regionale landschappen (5%), de bosgroepen (5%) en de private grondeigenaars (2%).

Naast het ondersteunen van doelgroepen vervult de Vlaamse overheid zelf een actieve rol in de verwerving én het beheer van gebieden voor natuur en bos (incl. grondenbank). Voor 2005 werd hiervoor 57 miljoen EUR aan beleidskredieten ingeschreven op de Vlaamse begroting.

De inleiding van de studie wees reeds op het zeer recent karakter van heel wat van de onderzochte financiële instrumenten. Een niet onaanzienlijk deel van de financiële instrumenten is nog niet of pas zeer recent operationeel. Dit impliceert voor de komende jaren een groeiende vraag naar financiële middelen ter uitvoering van het beleid voor natuur (in de ruime zin).

VIII. Financiële instrumenten: gedetailleerde fiches

BOS001 bosgroepen basissubsidie

Juridische basis	Artikel 41bis van het Bosdecreet. Besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 betreffende de erkenning en de subsidiëring van bosgroepen en de wijze waarop leden van het bosbeheer kunnen meewerken in erkende bosgroepen (B.S. 20 september 2003).
Doelstelling	Basissubsidie ter ondersteuning van de algemene werking van een erkende bosgroep zoals organisatie gezamenlijke houtverkoop, opvolging exploitatie, adviesverlening, hulp bij invullen formulieren voor aanvraag subsidies, informatieverstrekking criteria duurzaam bosbeheer (artikel 17).
Doelgroep	Erkende bosgroepen (artikel 1 t.e.m. artikel 16 formulieren voorwaarden voor voorlopige of definitieve erkenning van bosgroepen).
Type	Werkingsubsidie.
Termijn	Jaarlijks, onbepaalde duur.
Vergoeding	Maximaal 100.000 EUR per jaar en per bosgroep.
Randvoorwaarden	Bosgroep dient gedurende het volledige werkjaar voltijds een coördinator en minstens halftijds een technisch-administratief medewerker in dienst of ter beschikking te hebben (artikel 17). Basissubsidie wordt toegekend na een gunstige beoordeling van het jaarlijkse activiteitenverslag door afdeling Bos en Groen (artikel 18).
Ruimtelijk toepassingsgebied	Gebiedsdekkend voor geheel Vlaanderen. Bijlage I van het uitvoeringsbesluit geeft de afbakening van 19 bosgroepregio's in Vlaanderen.
Kredieten	Middelen ingeschreven op artikel 361B3307 van het Minafonds. Dit artikel groepeert diverse financiële instrumenten (o.a. BOS001, BOS002, BOS004, BOS015). Aangezien dit financieel instrument is opgenomen in het PDPO 2000-2006 geldt 50% financiering Vlaams Gewest – 50% Europese financiering.

BOS002 bosgroepen beheersubsidie

Juridische basis	Artikel 41 bis van het Bosdecreet. Besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 betreffende de erkenning en de subsidiëring van bosgroepen en de wijze waarop leden van het bosbeheer kunnen meewerken in erkende bosgroepen (B.S. 20 september 2003).
Doelstelling	Subsidie aan de erkende bosgroepen ter stimulering van de ledenwerving en de werking inzake de bevordering van criteria duurzaam bosbeheer (artikel 20).
Doelgroep	Erkende bosgroepen (artikel 1 t.e.m. artikel 16 formuleren voorwaarden voor voorlopige of definitieve erkenning van bosgroepen).
Type	Werkingsubsidie.
Termijn	Jaarlijks, onbepaalde duur
Vergoeding	5 EUR/ha vermeerderd met 20 EUR/ha voor boseigendommen kleiner dan 1 ha, met 10 EUR/ha voor boseigendommen tussen 1-5 ha en met 5 EUR/ha voor boseigendommen groter dan 5 ha (artikel 20).
Randvoorwaarden	Voor de aanvullende subsidie moet het goedgekeurd beheerplan voldoen aan de criteria duurzaam bosbeheer.
Ruimtelijk toepassingsgebied	Gebiedsdekkend voor geheel Vlaanderen. Bijlage I van het uitvoeringsbesluit geeft de afbakening van 19 bosgroeppregio's in Vlaanderen.
Kredieten	Middelen ingeschreven op artikel 361B3307 van het Minafonds. Dit artikel groepeerd diverse financiële instrumenten (o.a. BOS001, BOS002, BOS004, BOS015). Aangezien dit financieel instrument is opgenomen in het PDPO 2000-2006 geldt 50% financiering Vlaams Gewest – 50% Europese financiering.

BOS003 bosgroepen projectsubsidie

Juridische basis	Artikel 41bis van het Bosdecreet. Besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 betreffende de erkenning en de subsidiëring van bosgroepen en de wijze waarop leden van het bosbeheer kunnen meewerken in erkende bosgroepen (B.S. 20 september 2003).
Doelstelling	Subsidie aan de erkende bosgroepen ter stimulering ter ondersteuning van niet op economisch rendement gerichte projecten zoals bestrijding Amerikaanse vogelkers, natuurbeheerwerken, aanduiden van onrendabele dunningen, zuiveringen, maatregelen met betrekking tot recreatieve infrastructuur, opmaak van een toegankelijkheidsreglement (artikel 23).
Doelgroep	Erkende bosgroepen (artikel 1 t.e.m. artikel 16 formuleren voorwaarden voor voorlopige of definitieve erkenning van bosgroepen).
Type	Projectsubsidie.
Termijn	Jaarlijks, onbepaalde duur.
Vergoeding	x% van de kosten (wordt per project vastgelegd door de minister) (artikel 25).
Randvoorwaarden	Acties die behoren tot de basiswerking van de bosgroep komen niet in aanmerking. Acties in het kader van artikel 13, 19, 85 en 87 van het Natuurdecreet komen niet in aanmerking (artikel 23).
Ruimtelijk toepassingsgebied	Gebiedsdekkend voor geheel Vlaanderen. Bijlage I van het uitvoeringsbesluit geeft de afbakening van 19 bosgroepregio's in Vlaanderen.
Kredieten	-

BOS004 bosgroepen vormingssubsidie

<i>Juridische basis</i>	Artikel 41 bis van het Bosdecreet. Besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 betreffende de erkenning en de subsidiëring van bosgroepen en de wijze waarop leden van het bosbeheer kunnen meewerken in erkende bosgroepen (B.S. 20 september 2003).
<i>Doelstelling</i>	Subsidie aan erkende bosgroepen ter ondersteuning van vormingsactiviteiten voor of door de bosgroep voor leden en voor werknemers van de bosgroep (artikel 27).
<i>Doelgroep</i>	Erkende bosgroepen (artikel 1 t.e.m. artikel 16 formuleren voorwaarden voor voorlopige of definitieve erkenning van bosgroepen).
<i>Type</i>	Werkingssubsidie.
<i>Termijn</i>	Jaarlijks, onbepaalde duur
<i>Vergoeding</i>	240 EUR/dag, 140 EUR/ halve dag met maximaal 80 vormingsdagen (artikel 27).
<i>Randvoorwaarden</i>	Artikel 27 van het uitvoeringsbesluit bepaalt een hele reeks randvoorwaarden.
<i>Ruimtelijk toepassingsgebied</i>	Gebiedsdekkend voor geheel Vlaanderen. Bijlage I van het uitvoeringsbesluit geeft de afbakening van 19 bosgroeppregio's in Vlaanderen.
<i>Kredieten</i>	Middelen ingeschreven op artikel 361B3307 van het Minafonds. Dit artikel groepeerde diverse financiële instrumenten (o.a. BOS001, BOS002, BOS004, BOS015). Aangezien dit financieel instrument is opgenomen in het PDPO 2000-2006 geldt 50% financiering Vlaams Gewest – 50% Europese financiering.

BOS005 bosbeheerders (her-)bebossing

Juridische basis	Artikel 13 van het Bosdecreet. Besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 betreffende de subsidiëring van beheerders van openbare en privé-bossen (B.S. 10 september 2003).
Doelstelling	Subsidie aan bosbeheerders voor de beplanting, de bezaaiing of natuurlijke verjonging met inheemse boomsoorten (artikel 4).
Doelgroep	Alle bosbeheerders van private en openbare bossen (artikel 4).
Type	Investeringssubsidie.
Termijn	Eenmalig.
Vergoeding	1500 EUR/ha voor soorten van klasse IV, 2000 EUR/ha voor soorten van klasse III, 2500 EUR/ha voor soorten van klasse II en 3200 EUR/ha voor soorten van klasse I vermeerderd met 500 EUR/ha wanneer 10 tot 25% van het stamtal van de aan te planten hoofdboomsoort gemengd wordt met boom- of struiksoorten uit bijlage I en/of III en vermeerderd met 250 EUR/ha voor beplanting met aanbevoelen herkomst.
Randvoorwaarden	Artikels 2-10 van het uitvoeringsbesluit bepalen een reeks randvoorwaarden (zoals werken mogen niet in strijd zijn met de bepalingen van een goedgekeurd bosbeheerplan of met een goedgekeurd natuurrichtplan).
Ruimtelijk toepassingsgebied	Gebiedsdekkend voor geheel Vlaanderen. De beplanting mag niet in tegenspraak zijn met andere wetgevingen. Zo dient voor bebossingen in gele zones van het Gewestplan een bijkomende vergunning aangevraagd te worden bij de gemeente. Voor bebossingen in groene zone kan een natuurvergunning nodig zijn indien de bebossing een bestaande vegetatie wijzigt. De afdeling Bos en Groen legt ook steeds de subsidieaanvragen voor aan de afdeling Land of aan de afdeling Natuur.
Kredieten	Middelen ingeschreven op programma 61.3 basisallocatie 50.62 van de Vlaamse begroting. Dit artikel groepeert diverse financiële instrumenten (o.a. BOS005, BOS006, BOS007). Aangezien dit financieel instrument is opgenomen in het PDPO 2000-2006 geldt 50% financiering Vlaams Gewest – 50% Europese financiering.

BOS006 bosbeheerders openstelling

Juridische basis	Artikel 13 van het Bosdecreet. Besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 betreffende de subsidiëring van beheerders van openbare en privé-bossen (B.S. 10 september 2003).
Doelstelling	Subsidie aan beheerders van private bossen ter ondersteuning van het openstellen (gedurende het hele jaar of gedeeltelijk) van hun bossen als tegemoetkoming voor de extra onderhoudskosten (artikel 4).
Doelgroep	Alle bosbeheerders van private bossen (artikel 4).
Type	Projectsubsidie.
Termijn	Jaarlijks, onbepaalde duur.
Vergoeding	2 EUR/m opengestelde bosweg met maximaal 50 EUR/ha vermeerderd met 100 EUR/ha speelzone.
Randvoorwaarden	Artikels 12-13 bepaalt enkel randvoorwaarden.
Ruimtelijk toepassingsgebied	Gebiedsdekkend voor geheel Vlaanderen.
Kredieten	Middelen ingeschreven op programma 61.3 basisallocatie 50.62 van de Vlaamse begroting. Dit artikel groepeert diverse financiële instrumenten (o.a. BOS005, BOS006, BOS007). Aangezien dit financieel instrument is opgenomen in het PDPO 2000-2006 geldt 50% financiering Vlaams Gewest – 50% Europese financiering.

BOS007 bosbeheerders ecologische functie

Juridische basis	Artikel 13 van het Bosdecreet. Besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 betreffende de subsidiëring van beheerders van openbare en privé-bossen (B.S. 10 september 2003).
Doelstelling	Subsidie aan beheerders van private of openbare bossen voor bevordering van ecologische functie met als doel (1°) natuurbeheer, (2°) beheer op basis van natuurdoeltype, (3°) bijlage I boomsoorten of (4°) bestanden als zaadbron of zaadbestand (artikel 17).
Doelgroep	Alle bosbeheerders van private en openbare bossen (artikel 17).
Type	Projectsubsidie.
Termijn	Jaarlijks, onbepaalde duur.
Vergoeding	50 EUR/ha voor bijlage I boomsoorten of bestanden als zaadbron of zaadbestand, verhoogd tot 125 EUR/ha voor natuurbeheer of beheer op basis van natuurdoeltype,
Randvoorwaarden	Het beheerplan moet voldoen aan de criteria duurzaam bosbeheer. Bijkomende voorwaarden gelden wat betreft het verbod op niet inheemse soorten en het verbod op kaalslagen van meer dan 1 hectare.
Ruimtelijk toepassingsgebied	Gebiedsdekkend voor geheel Vlaanderen.
Kredieten	Middelen ingeschreven op programma 61.3 basisallocatie 50.62 van de Vlaamse begroting. Dit artikel groepeert diverse financiële instrumenten (o.a. BOS005, BOS006, BOS007). Aangezien dit financieel instrument is opgenomen in het PDPO 2000-2006 geldt 50% financiering Vlaams Gewest – 50% Europese financiering.

BOSoo8 bosbeheerders beheersplan

<i>Juridische basis</i>	Artikel 13 van het Bosdecreet. Besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 betreffende de subsidiëring van beheerders van openbare en privé-bossen (B.S. 10 september 2003).
<i>Doelstelling</i>	Subsidie aan beheerders van private of openbare bossen voor het opstellen van een beheerplan dat voldoet aan de criteria duurzaam bosbeheer (artikel 21).
<i>Doelgroep</i>	Alle bosbeheerders van private en openbare bossen (artikel 21).
<i>Type</i>	Projectsubsidie.
<i>Termijn</i>	Een maal om de twintig jaar.
<i>Vergoeding</i>	200 EUR/ha vermeerderd met 20 EUR/ha voor gezamenlijk beheerplan met 3 tot 10 boseigendommen of met 50 EUR/ha voor gezamenlijk beheerplan met meer dan 10 boseigendommen.
<i>Randvoorwaarden</i>	Bijlage van het besluit legt de inhoudstafel van een beheersplan vast.
<i>Ruimtelijk toepassingsgebied</i>	Gebiedsdekkend voor geheel Vlaanderen.
<i>Kredieten</i>	Middelen ingeschreven op programma 61.3 basisallocatie 63.61 van de Vlaamse begroting. Aangezien dit financieel instrument is opgenomen in het PDPO 2000-2006 geldt 50% financiering Vlaams Gewest – 50% Europese financiering.

BOSoog bosbeheerders reservaat

Juridische basis	Artikel 24 van het Bosdecreet. Besluit van de Vlaamse Regering van 20 januari 1993 tot vaststelling van regelen betreffende de aanwijzing of erkenning en het beheer van bosreservaten (B.S. 27 mei 1993).
Doelstelling	Vergoeding voor bosbeheerders voor aanwijzing of erkenning van het bos als bosreservaat (artikel 19).
Doelgroep	Eigenaars van erkende bosgroepen.
Type	Projectsubsidie – financiële compensatie – compensatie voor de minwaarde voor de private bosbeheerder (ten opzichte van een normale exploitatie) omwille van aanduiding van het bos als bosreservaat nl. beperking van de jacht, slechts een beperkte exploitatie van hout en een beperktere toegang.
Termijn	Jaarlijks, onbepaalde duur.
Vergoeding	Basisvergoeding bedraagt minimaal 99,16 EUR/ha en maximaal 247,89 EUR/ha verminderd met 49,58 EUR/ha indien jachtrecht. Vergoeding wordt bepaald in functie van de oppervlakte van het boseigendom, de waarde van de opstand en de te verwachten inkomsten door houtexploitatie.
Randvoorwaarden	Artikel 19 bepaalt randvoorwaarden.
Ruimtelijk toepassingsgebied	Erkende of aangewezen bosreservaten.
Kredieten	-

BOSo1o bosbehoudsbijdrage

Juridische basis	Artikel 90 bis van het Bosdecreet. Besluit van de Vlaamse Regering van 16 februari 2001 tot vaststelling van de nadere regels inzake compensatie van ontbossing en ontheffing van het verbod op ontbossing (B.S. 23.03.2001).
Doelstelling	Heffing (bosbehoudsbijdrage) opgelegd aan uitvoerders van ontbossing ter compensatie van de ontbossing (artikel 5).
Doelgroep	Aanvragers van stedenbouwkundige vergunning tot ontbossing.
Type	Heffing.
Termijn	Eenmalig (bij ontbossing).
Vergoeding	Oppervlakte van de compenserende bebossing vermenigvuldigd met 1,98 EUR/m ² .
Randvoorwaarden	Artikel 4-5 bepalen randvoorwaarden inzake andere vormen van compensatie, procedure.
Ruimtelijk toepassingsgebied	Gebiedsdekkend voor Vlaanderen.
Kredieten	Middelen vanuit het bossenfonds worden ingeschreven op programma 61.3 basisallocatie 71.90 en basisallocatie 63.62 van de Vlaamse begroting.

BOSo11 verlaging successierechten bos

Juridische basis	Decreet van 9 mei 2003 tot invoering van een vrijstelling van successierechten voor bossen en een vrijstelling van successierechten en onroerende voorheffing voor gronden gelegen in het VEN (B.S. 2.06.2003).
Doelstelling	Vrijstelling van successierechten voor eigenaars van bossen die beheerd worden volgens de criteria van duurzaam bosbeheer (artikel 3).
Doelgroep	Boseigenaars.
Type	Projectsubsidie (vrijstelling onder vorm van een subsidie en dus terugvorderbaar).
Termijn	Eenmalig (bij overlijden eigenaar).
Vergoeding	Vrijstelling van de successierechten ter grootte van de waarde (grond- en opstandwaarde) van het bos. Door toevoeging van artikel 13bis aan het Bosdecreet kan deze vrijstelling beschouwd worden als een subsidie. Deze subsidie wordt geacht te zijn verleend gedurende 30 jaar à rato van 1/30 per jaar, te rekenen van het openvallen van de nalatenschap waarvoor de vrijstelling werd bekomen.
Randvoorwaarden	Artikel 3 bepaalt een aantal randvoorwaarden: zo moet voor het bos een goedgekeurd bosbeheerplan opgemaakt worden dat voldoet aan de criteria voor duurzaam bosbeheer, moeten de goederen bos blijven en moet in de aangifte van nalatenschap uitdrukkelijk gevraagd worden om de regeling voor vrijstelling toe te passen.
Ruimtelijk toepassingsgebied	Gebiedsdekkend voor het volledig Vlaams grondgebied.
Kredieten	Niet van toepassing (betreft een verlaging van de successierechten).

BOS012 bebossing landbouwgronden: aanplant

Juridische basis	<p>Besluit van de Vlaamse Regering van 28 maart 2003 betreffende de subsidiëring van de bebossing van landbouwgronden ter uitvoering van de Verordening (EG) nr. 1257/1999 van de Raad van 17 mei 1999 inzake de steun voor plattelandsontwikkeling uit het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw (EOGFL) en tot wijziging en instelling van een aantal verordeningen (B.S. 19.05.2003).</p>
Doelstelling	<p>Subsidies voor eigenaars of pachters van landbouwgronden voor het bebossen van landbouwgronden (beplanting, bezaaiing of natuurlijke verjonging (artikel 2).</p>
Doelgroep	<p>Publiekrechtelijke rechtspersonen (andere dan de federale staat, het Vlaamse Gewest, de Vlaamse Gemeenschap) die eigenaar zijn van landbouwgronden (of er een zakelijk recht op hebben) die niet worden verpacht. Privaatrechtelijke rechtspersonen of natuurlijke personen die eigenaar zijn van landbouwgronden (of er een zakelijk recht op hebben) die niet worden verpacht. Privaatrechtelijke of publiekrechtelijke rechtspersonen of natuurlijke personen die landbouwgronden in pacht hebben (mits toestemming van de eigenaar).</p>
Type	<p>Investeringssubsidie.</p>
Termijn	<p>Eenmalig.</p>
Vergoeding	<p>Basissubsidie voor aanplanting varieert in functie van de aangeplante boomsoort: voor traag groeiende boomsoorten (zoals eik) 3700 EUR/ha, voor snelgroeiende boomsoorten (zoals populier) 850 EUR/ha. Subsidie voor onderetage: 500 EUR/ha. Subsidie voor mantelstruweel of brandsingel: 100 EUR/m. Supplement van 250 EUR/ha voor gronden in bosgebied of bosuitbreidingsgebied, vermeerderd met 250 EUR/ha voor beplanting met aanbevolen herkomst.</p>
Randvoorwaarden	<p>Artikels 3 tot 5 formuleren randvoorwaarden (o.a. afstemming bosbehoud, opstellen beheerplan, afstemming Natuurdecreet).</p>
Ruimtelijk toepassingsgebied	<p>Alle landbouwgronden (volgens artikel 1 zijn dit gronden waarvan het landbouwgebruik bijgedragen heeft tot de inkomsten van de exploitant en waarvan het landbouwgebruik niet eerder dan vijf jaar voor de datum van de aanvraag van de subsidie werd stopgezet).</p>
Kredieten	<p>Middelen ingeschreven op artikel 361B5321 van het Minafonds. Aangezien dit financieel instrument is opgenomen in het PDPO 2000-2006 geldt 50% financiering Vlaams Gewest – 50% Europese financiering.</p>

BOS013 bebossing landbouwgronden: onderhoud

Juridische basis	Besluit van de Vlaamse Regering van 28 maart 2003 betreffende de subsidiëring van de bebossing van landbouwgronden ter uitvoering van de Verordening (EG) nr. 1257/1999 van de Raad van 17 mei 1999 inzake de steun voor plattelandsontwikkeling uit het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw (EOGFL) en tot wijziging en instelling van een aantal verordeningen (B.S. 19.05.2003).
Doelstelling	Subsidies voor private eigenaars of pachters van landbouwgronden voor het bebossen van landbouwgronden ter vergoeding van de onderhoudskosten van de eerste vijf jaar (artikel 6).
Doelgroep	Publiekrechtelijke rechtspersonen (andere dan de federale staat, het Vlaamse Gewest, de Vlaamse Gemeenschap) die eigenaar zijn van landbouwgronden (of er een zakelijk recht op hebben) die niet worden verpacht. Privaatrechtelijke rechtspersonen of natuurlijke personen die eigenaar zijn van landbouwgronden (of er een zakelijk recht op hebben) die niet worden verpacht. Privaatrechtelijke of publiekrechtelijke rechtspersonen of natuurlijke personen die landbouwgronden in pacht hebben (mits toestemming van de eigenaar).
Type	Investeringssubsidie.
Termijn	Jaarlijks, gedurende vijf jaar.
Vergoeding	Subsidie is afhankelijk van de gebruikte boomsoort, de totale onderhoudssubsidie en varieert van 875 EUR/ha tot 1750 EUR/ha.
Randvoorwaarden	Artikel 6 bepaalt randvoorwaarden.
Ruimtelijk toepassingsgebied	Alle landbouwgronden (volgens artikel 1 zijn dit gronden waarvan het landbouwgebruik bijgedragen heeft tot de inkomsten van de exploitant en waarvan het landbouwgebruik niet eerder dan vijf jaar voor de datum van de aanvraag van de subsidie werd stopgezet).
Kredieten	Middelen ingeschreven op artikel 361B5321 van het Minafonds. Aangezien dit financieel instrument is opgenomen in het PDPO 2000-2006 geldt 50% financiering Vlaams Gewest – 50% Europese financiering.

BOS014 bebossing landbouwgronden inkomenscompensatie

Juridische basis	Besluit van de Vlaamse Regering van 28 maart 2003 betreffende de subsidiëring van de bebossing van landbouwgronden ter uitvoering van de Verordening (EG) nr. 1257/1999 van de Raad van 17 mei 1999 inzake de steun voor plattelandsontwikkeling uit het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw (EOGFL) en tot wijziging en instelling van een aantal verordeningen (B.S. 19.05.2003).
Doelstelling	Subsidies voor private eigenaars of pachters van landbouwgronden voor het bebossen van landbouwgronden ter compensatie van het inkomensverlies ten gevolge van de bebossing (artikel 7).
Doelgroep	Publiekrechtelijke rechtspersonen (andere dan de federale staat, het Vlaamse Gewest, de Vlaamse Gemeenschap) die eigenaar zijn van landbouwgronden (of er een zakelijk recht op hebben) die niet worden verpacht. Privaatrechtelijke rechtspersonen of natuurlijke personen die eigenaar zijn van landbouwgronden (of er een zakelijk recht op hebben) die niet worden verpacht. Privaatrechtelijke of publiekrechtelijke rechtspersonen of natuurlijke personen die landbouwgronden in pacht hebben (mits toestemming van de eigenaar).
Type	Investeringssubsidie.
Termijn	Jaarlijks, gedurende vijf tot twintig jaar.
Vergoeding	Voor landbouwers: 500 EUR/ha klasse I, II, III en IV (gedurende 20 jaar) en 375 EUR/ha klasse V, VI en VII (gedurende 5 jaar). Voor de andere privaatrechtelijke personen: 175 EUR/ha klasse I, II, III en IV (gedurende 15 jaar) en 175 EUR/ha klasse V, VI en VII (vijf jaar).
Randvoorwaarden	Artikel 6 bepaalt randvoorwaarden.
Ruimtelijk toepassingsgebied	Alle landbouwgronden (volgens artikel 1 zijn dit gronden waarvan het landbouwgebruik bijgedragen heeft tot de inkomsten van de exploitant en waarvan het landbouwgebruik niet eerder dan vijf jaar voor de datum van de aanvraag van de subsidie werd stopgezet).
Kredieten	Middelen ingeschreven op begroting landbouw, basisallocatie 3168.

BOS015 wildbeheereenheden: werking

Juridische basis	Artikel 12 van het Jachtdecreet. Besluit van de Vlaamse Regering van 1 december 1998 houdende vaststelling van de voorwaarden waaronder afzonderlijke jachtterreinen vrijwillig tot grotere beheereenheden kunnen worden samengevoegd en van de criteria waaronder beheereenheden kunnen worden erkend (B.S. 12 februari 1999).
Doelstelling	Subsidie ter ondersteuning van wildbeheereenheden (artikel 7).
Doelgroep	Erkende wildbeheereenheden.
Type	Werkingssubsidie.
Termijn	Jaarlijks, onbepaalde duur.
Vergoeding	250 EUR per erkende wildbeheereenheid vermeerderd met 125 EUR/1000 ha boven de 2000 ha met een maximum van 75.000 EUR.
Randvoorwaarden	Artikel 2-3 bepalen de voorwaarden voor erkenning van wildbeheereenheden.
Ruimtelijk toepassingsgebied	Gebiedsdekkend voor Vlaanderen. Begin 2004 zijn 145 wildbeheereenheden door de minister van Leefmilieu erkend. Geen gegevens over de totale oppervlakte.
Kredieten	Middelen ingeschreven op artikel 361B3307 van het Minafonds. Dit artikel groepeert diverse financiële instrumenten (o.a. BOS001, BOS002, BOS004, BOS015).

BOS016 wildbeheereenheden: projecten

<i>Juridische basis</i>	Artikel 12 van het Jachtdecreet. Besluit van de Vlaamse Regering van 1 december 1998 houdende vaststelling van de voorwaarden waaronder afzonderlijke jachtterreinen vrijwillig tot grotere beheereenheden kunnen worden samengevoegd en van de criteria waaronder beheereenheden kunnen worden erkend (B.S. 12.02.1999).
<i>Doelstelling</i>	Subsidie ter ondersteuning van projecten inzake natuur- en wildbeheer van de erkende wildbeheereenheden (artikel 8).
<i>Doelgroep</i>	Erkende wildbeheereenheden.
<i>Type</i>	Investeringssubsidie.
<i>Termijn</i>	Eenmalig.
<i>Vergoeding</i>	Maximaal 1000 EUR per project met een maximum van 5000 EUR per wildbeheereenheid.
<i>Randvoorwaarden</i>	Projecten moeten uitvoering geven aan het wildbeheerplan. Projecten moeten een bijdrage leveren aan het gebieds- en soortgericht natuurbehoud. Advies van afdeling Bos en Groen (artikel 8).
<i>Ruimtelijk toepassingsgebied</i>	Gebiedsdekkend voor Vlaanderen. Begin 2004 zijn 145 wildbeheereenheden door de minister van Leefmilieu erkend. Geen gegevens over de totale oppervlakte.
<i>Kredieten</i>	Middelen ingeschreven op artikel 361B3307 van het Minafonds. Dit artikel groepeerde diverse financiële instrumenten (o.a. BOS001, BOS002, BOS004, BOS015).

NATUUR001 vergoeding natuurproject

Juridische basis	Artikel 44 van het Natuurdecreet. Besluit van de Vlaamse Regering van 21 november 2003 houdende maatregelen ter uitvoering van het gebiedsgericht natuurbeleid (B.S. 27 januari 2004).
Doelstelling	Vergoeding voor lokale natuurprojecten in uitvoering van een natuurrichtplan ten behoeve van het natuurbehoud, de natuurontwikkeling, de natuurrecreatie en de natuureducatie (artikel 45).
Doelgroep	Private of openbare eigenaars.
Type	Projectsubsidie.
Termijn	Enmalig of jaarlijks voor bepaalde duur.
Vergoeding	Maximaal 50% van totale uitgaven voor natuurproject uitgevoerd door administratieve overheid. Maximaal 90% van totale uitgaven voor natuurproject uitgevoerd door privaatrechterlijke personen.
Randvoorwaarden	Artikel 45 formuleert cumulatieverbod.
Ruimtelijk toepassingsgebied	Gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk, natuurverwevingsgebieden, groengebieden, bosgebieden en speciale beschermingszones.
Kredieten	Middelen ingeschreven op artikel 365B5221 van het Minafonds (ook middelen voor NATUUR013 zijn ingeschreven op dit artikel).

NATUURooz waterhuishouding VEN

Juridische basis	Artikel 48 van het Natuurdecreet. Besluit van de Vlaamse Regering van 21 november 2003 houdende maatregelen ter uitvoering van het gebiedsgericht natuurbeleid (B.S. 27 januari 2004).
Doelstelling	Vergoeding ter compensatie van het waardeverlies van gronden die rechtstreeks het gevolg zijn van de maatregelen tot wijziging van de waterhuishouding genomen in uitvoering van een goedgekeurd natuurrichtplan (artikel 51).
Doelgroep	Elke eigenaar, gebruiker of vruchtgebruiker van gronden in het Vlaams Ecologisch Netwerk of in speciale beschermingszones (artikel 48).
Type	Projectsubsidie.
Termijn	Eenmalig.
Vergoeding	80% van de waardevermindering van de grond.
Randvoorwaarden	Artikel 48-50 bevat bepalingen over de opmaak van het classificatieplan. Artikel 52 formuleert cumulatiebepalingen. Artikel 53-55 bepaalt verder de procedure.
Ruimtelijk toepassingsgebied	Gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk en speciale beschermingszones.
Kredieten	-

NATUUR003 verbod bestrijdingsmiddelen

<i>Juridische basis</i>	Artikel 43 van het Natuurdecreet. Besluit van de Vlaamse Regering van 21 november 2003 houdende maatregelen ter uitvoering van het gebiedsgericht natuurbeleid (B.S. 27 januari 2004).
<i>Doelstelling</i>	Vergoeding ter compensatie van het inkomensverlies voor een verbod op het gebruik van bestrijdingsmiddelen (artikel 65).
<i>Doelgroep</i>	Elke land- en tuinbouwer in hoofdberoep met cultuurgronden waar een verbod op het gebruik van bestrijdingsmiddelen geldt in uitvoering van de bepalingen van gebieden in het VEN of in uitvoering van een natuurrichtplan (artikel 65).
<i>Type</i>	Projectsubsidie.
<i>Termijn</i>	(De minister kan hiervoor nadere regels vastleggen).
<i>Vergoeding</i>	(De minister kan hiervoor nadere regels vastleggen).
<i>Randvoorwaarden</i>	(De minister kan hiervoor nadere regels vastleggen).
<i>Ruimtelijk toepassingsgebied</i>	Gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk en aanverwante gebieden.
<i>Kredieten</i>	-

NATUUR004 natuurinrichting waardeverlies percelen

Juridische basis	Artikel 47 van het Natuurdecreet. Besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu (B.S. 10 september 1998).
Doelstelling	Vergoeding aan (of bijdrage van) eigenaars van gronden in een natuurinrichtingsplan ter compensatie van de minwaarde (respectievelijk meerwaarde) van de bedrijfs- en cultuurwaarde van alle percelen van de betrokkene (berekend aan de hand van een classificatieplan) (artikel 20).
Doelgroep	Eigenaars, erfpachthouders, opstalhouders, vruchtgebruikers, huurders en pachters van gronden in een natuurinrichtingsgebied.
Type	Projectsubsidie.
Termijn	Eenmalig.
Vergoeding	Verschil tussen de totale waarde van de vroegere percelen en de totale waarde van de nieuwe percelen van de eigenaar.
Randvoorwaarden	Artikel 30 e.v. bepalen de uitwerking van het projectuitvoeringsplan met ondermeer de opmaak van een classificatieplan.
Ruimtelijk toepassingsgebied	In deze gebieden of gebiedscategorieën die in aanmerking komen voor afbakening van GEN of GENO (artikel 47 bis van het Natuurdecreet).
Kredieten	Middelen ingeschreven op programma 61.2 basisallocatie 12.05 van de Vlaamse begroting.

NATUUR005 natuurinrichting erfdiensbaarheden

<i>Juridische basis</i>	Artikel 47 van het Natuurdecreet. Besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu (B.S. 10 september 1998).
<i>Doelstelling</i>	Vergoeding voor eigenaars of gebruikers van gronden in een natuurinrichtingsproject ter compensatie van de cultuurschade aan gewassen als gevolg van tijdelijke erfdiensbaarheden (artikel 36).
<i>Doelgroep</i>	Eigenaars, erfpachthouders, opstalhouders, vruchtgebruikers, huurders en pachters van gronden in een natuurinrichtingsgebied.
<i>Type</i>	Projectsubsidie.
<i>Termijn</i>	Enmalig.
<i>Vergoeding</i>	Bedrag van de cultuurschade.
<i>Randvoorwaarden</i>	Artikel 30 e.v. bepalen de uitwerking van het projectuitvoeringsplan met ondermeer de opmaak van een classificatieplan.
<i>Ruimtelijk toepassingsgebied</i>	In deze gebieden of gebiedscategorieën die in aanmerking komen voor afbakening van GEN of GENO (artikel 47 bis van het Natuurdecreet).
<i>Kredieten</i>	Middelen ingeschreven op programma 61.2 basisallocatie 12.05 van de Vlaamse begroting.

NATUUR006 verwerving natuurgebieden

Juridische basis	<p>Artikel 44 van het Natuurdecreet.</p> <p>Besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 tot vaststelling van de voorwaarden voor de erkenning van natuurreservaten en van terreinbeherende natuurverenigingen en houdende toekenning van subsidies (B.S. 12 september 2003).</p>
Doelstelling	Subsidie aan erkende terreinbeherende natuurverenigingen voor de aankoop van gebieden met oog op erkenning als natuurreservaat (artikel 5).
Doelgroep	Erkende terreinbeherende natuurverenigingen.
Type	Investeringssubsidie.
Termijn	Eenmalig.
Vergoeding	<p>Voor aankopen binnen het VEN: 90% van het aankoopbedrag voor de schijf van 10.000 EUR/ha, 70% voor schijf 10.000-12.500 EUR/ha en 50 % 12.500-18.000 EUR/ha.</p> <p>Voor aankopen buiten het VEN maar in “groengebieden”: 90% van het aankoopbedrag voor de schijf van 10.000 EUR/ha (70% in geval van cultuurgronden), 70% voor schijf 10.000-12.500 EUR/ha (80% voor speciale beschermingszones) en 50 % 12.500-18.000 EUR/ha.</p> <p>Voor aankopen in (landschappelijk waardevolle) agrarische gebieden: 60% voor schijf van 7.500 EUR/ha, 50% voor schijf 7.500-12.500 EUR/ha en 40% voor schijf 12.500-18.500 EUR/ha</p>
Randvoorwaarden	Artikel 6 bepaalt voorwaarden inzake subsidieaanvraag. Bepalingen inzake erkenning van het gebied als natuurreservaat zijn vastgelegd in artikel 7.
Ruimtelijk toepassingsgebied	Vlaams Ecologisch Netwerk, speciale beschermingszones, groengebieden, parkgebieden, buffergebieden, bosgebieden, valleigebieden, brongebieden, agrarische gebieden met ecologisch belang of agrarische gebieden met bijzondere waarde, enz.
Kredieten	Middelen ingeschreven op artikel 361B5214 van het Minafonds.

NATUUR007 huur natuurreservaten

Juridische basis	Artikel 36 van het Natuurdecreet. Besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 tot vaststelling van de voorwaarden voor de erkenning van natuurreservaten en van terreinbeherende natuurverenigingen en houdende toekenning van subsidies (B.S. 12 september 2003).
Doelstelling	Subsidie voor de huur van erkende natuurreservaten (artikel 14).
Doelgroep	Alle private personen en publiekrechtelijke rechtspersonen (artikel 14).
Type	Werkingssubsidie.
Termijn	Jaarlijks, onbepaalde duur.
Vergoeding	60% van de werkelijke kosten met maximum 100 EUR/ha/jaar.
Randvoorwaarden	Artikel 25 bepaalt een reeks maatregelen die niet cumuleerbaar zijn met deze maatregel.
Ruimtelijk toepassingsgebied	Vlaams Ecologisch Netwerk, speciale beschermingszones, groengebieden, parkgebieden, buffergebieden, bosgebieden, valleigebieden, brongebieden, agrarische gebieden met ecologisch belang of agrarische gebieden met bijzondere waarde, enz.
Kredieten	-

NATUUR008 beheer natuurreservaten

Juridische basis	<p>Artikel 36 van het Natuurdecreet.</p> <p>Besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 tot vaststelling van de voorwaarden voor de erkenning van natuurreservaten en van terreinbeherende natuurverenigingen en houdende toekenning van subsidies (B.S. 12 september 2003).</p>
Doelstelling	Subsidie voor het behalen van het natuurstreefbeeld en het toezicht in erkende natuurreservaten (artikel 14).
Doelgroep	Alle private personen en publiekrechtelijke rechtspersonen (artikel 14).
Type	Projectsubsidie.
Termijn	Jaarlijks, onbepaalde duur.
Vergoeding	Forfaitaire basisvergoeding bedraagt 50 EUR/ha/jaar vermeerderd met 500 EUR/ha voor vochtige graslanden, kalkgraslanden, hoogveen enz. of 300 EUR/ha voor rietland, akkerkruidenvegetatie, hooilanden of 125 EUR/ha voor struweel, plas-sen, duinbossen.
Randvoorwaarden	<p>Artikel 17 bepaalt voorwaarden inzake het vastleggen van het natuurstreefbeeld.</p> <p>Artikel 25 bepaalt een reeks maatregelen die niet cumuleerbaar zijn met deze maatregel.</p>
Ruimtelijk toepassingsgebied	Vlaams Ecologisch Netwerk, speciale beschermingszones, groengebieden, parkgebieden, buffergebieden, bosgebieden, valleigebieden, brongebieden, agrarische gebieden met ecologisch belang of agrarische gebieden met bijzondere waarde, enz.
Kredieten	Middelen ingeschreven op artikel 361B3303 van het Minafonds. Artikel groepeert volgende subsidies: NATUUR008, NATUUR009, NATUUR010, NATUUR011 en NATUUR014.

NATUURoog beheerplan natuurreservaten

Juridische basis	Artikel 36 van het Natuurdecreet. Besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 tot vaststelling van de voorwaarden voor de erkenning van natuurreservaten en van terreinbeherende natuurverenigingen en houdende toekenning van subsidies (B.S. 12 september 2003).
Doelstelling	Subsidie voor het opstellen van een beheerplan voor erkende natuurreservaten (artikel 14).
Doelgroep	Alle private personen en publiekrechtelijke rechtspersonen (artikel 14).
Type	Projectsubsidie.
Termijn	Eenmalig.
Vergoeding	250 EUR/ha.
Randvoorwaarden	Artikel 25 bepaalt een reeks maatregelen die niet cumuleerbaar zijn met deze maatregel.
Ruimtelijk toepassingsgebied	Vlaams Ecologisch Netwerk, speciale beschermingszones, groengebieden, parkgebieden, buffergebieden, bosgebieden, valleigebieden, brongebieden, agrarische gebieden met ecologisch belang of agrarische gebieden met bijzondere waarde, enz.
Kredieten	Middelen ingeschreven op artikel 361B3303 van het Minafonds. Artikel groepeert volgende subsidies: NATUUR008, NATUUR009, NATUUR010, NATUUR011 en NATUUR014.

NATUUR010 monitoring natuurreservaten

Juridische basis	Artikel 36 van het Natuurdecreet. Besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 tot vaststelling van de voorwaarden voor de erkenning van natuurreservaten en van terreinbeherende natuurverenigingen en houdende toekenning van subsidies (B.S. 12 september 2003).
Doelstelling	Subsidie voor het opstellen van een monitoringrapport voor erkende natuurreservaten (artikel 14).
Doelgroep	Alle private personen en publiekrechtelijke rechtspersonen (artikel 14).
Type	Projectsubsidie.
Termijn	Jaarlijks, onbepaalde duur.
Vergoeding	35 EUR/ha.
Randvoorwaarden	De minister stelt nadere regels vast over de te leveren monitoringsgegevens en de vorm en modaliteiten van het rapport. Artikel 25 bepaalt een reeks maatregelen die niet cumuleerbaar zijn met deze maatregel.
Ruimtelijk toepassingsgebied	Vlaams Ecologisch Netwerk, speciale beschermingszones, groengebieden, parkgebieden, buffergebieden, bosgebieden, valleigebieden, brongebieden, agrarische gebieden met ecologisch belang of agrarische gebieden met bijzondere waarde, enz.
Kredieten	Middelen ingeschreven op artikel 361B3303 van het Minafonds. Artikel groepeert volgende subsidies: NATUUR008, NATUUR009, NATUUR010, NATUUR011 en NATUUR014.

NATUUR011 openstelling natuurreservaten

Juridische basis	Artikel 36 van het Natuurdecreet. Besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 tot vaststelling van de voorwaarden voor de erkenning van natuurreservaten en van terreinbeherende natuurverenigingen en houdende toekenning van subsidies (B.S. 12 september 2003).
Doelstelling	Subsidie voor het openstellen van erkende natuurreservaten (artikel 14).
Doelgroep	Alle private personen en publiekrechtelijke rechtspersonen (artikel 14).
Type	Projectsubsidie.
Termijn	Jaarlijks, onbepaalde duur.
Vergoeding	2 EUR/m opengestelde weg met maximum 50 EUR/ha.
Randvoorwaarden	Artikel 20 bepaalt voorwaarden omtrent het openstellingsplan. Artikel 25 bepaalt een reeks maatregelen die niet cumuleerbaar zijn met deze maatregel.
Ruimtelijk toepassingsgebied	Vlaams Ecologisch Netwerk, speciale beschermingszones, groengebieden, parkgebieden, buffergebieden, bosgebieden, valleigebieden, brongebieden, agrarische gebieden met ecologisch belang of agrarische gebieden met bijzondere waarde, enz.
Kredieten	Middelen ingeschreven op artikel 361B3303 van het Minafonds. Artikel groepeert volgende subsidies: NATUUR008, NATUUR009, NATUUR010, NATUUR011 en NATUUR014.

NATUUR012 natuureducatieve centra

Juridische basis	Artikel 36 van het Natuurdecreet. Besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 tot vaststelling van de voorwaarden voor de erkenning van natuurreservaten en van terreinbeherende natuurverenigingen en houdende toekenning van subsidies (B.S. 12 september 2003).
Doelstelling	Subsidie aan voor het onthaal van het publiek in erkende natuurreservaten (artikel 14).
Doelgroep	Alle private personen en publiekrechtelijke rechtspersonen (artikel 14).
Type	Projectsubsidie.
Termijn	Jaarlijks, onbepaalde duur.
Vergoeding	25.000 EUR per provincie voor werking bezoekerscentra vermeerderd met 1 EUR Vlaamse subsidie voor elke EUR gemeentelijke of provinciale subsidie met max. 25.000 EUR per 1000 ha erkend reservaat.
Randvoorwaarden	Werkingskosten voor bezoekerscentra moet voor 80% worden verantwoord door personeelskosten die samenhangen met het onthaal van het publiek in de natuurreservaten. Artikel 25 bepaalt een reeks maatregelen die niet cumuleerbaar zijn met deze maatregel.
Ruimtelijk toepassingsgebied	Gebiedsdekkend voor het volledig Vlaams grondgebied.
Kredieten	Middelen ingeschreven op artikel 361B3305, artikel 361B7001, basisallocatie 361B1231 en basisallocatie 361B1262 van het Minafonds.

NATUUR013 inrichting natuurreservaten

Juridische basis	Artikel 36 van het Natuurdecreet. Besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 tot vaststelling van de voorwaarden voor de erkenning van natuurreservaten en van terreinbeherende natuurverenigingen en houdende toekenning van subsidies (B.S. 12 september 2003).
Doelstelling	Subsidie voor uitzonderlijke eenmalige inrichtingsmaatregelen die natuurherstel, natuurontwikkeling of verbeterde openstelling tot doel hebben (artikel 14).
Doelgroep	Alle private personen en publiekrechtelijke rechtspersonen (artikel 14).
Type	Investeringssubsidie.
Termijn	Eenmalig.
Vergoeding	80% van de kosten met minimaal subsidiebedrag van 2250 EUR.
Randvoorwaarden	Artikel 25 bepaalt een reeks maatregelen die niet cumuleerbaar zijn met deze maatregel.
Ruimtelijk toepassingsgebied	Vlaams Ecologisch Netwerk, speciale beschermingszones, groengebieden, parkgebieden, buffergebieden, bosgebieden, valleigebieden, brongebieden, agrarische gebieden met ecologisch belang of agrarische gebieden met bijzondere waarde, enz.
Kredieten	Middelen ingeschreven op artikel 365B5221 van het Minafonds (ook middelen voor NATUUR001 zijn ingeschreven op dit artikel).

NATUUR014 regionale landschappen

Juridische basis	Artikel 54 van het Natuurdecreet. Besluit van de Vlaamse Regering van 8 december 1998 tot vaststelling van de regelen voor de voorlopige en definitieve erkenning van regionale landschappen (B.S. 12 februari 1999).
Doelstelling	Subsidie aan regionale landschappen voor werking en personeel van de regionale landschappen (artikel 7).
Doelgroep	Voorlopig of definitief erkende regionale landschappen.
Type	Werkingssubsidie.
Termijn	Jaarlijks, onbepaalde duur.
Vergoeding	62.500 EUR voor een voorlopig erkend regionaal landschap, 93.710 EUR voor een definitief erkend regionaal landschap kleiner dan 45.000 ha en 125.000 EUR voor een definitief erkend regionaal landschap met een werkingsgebied groter is dan 45.000 ha.
Randvoorwaarden	Artikel 2-6 bepalen de voorwaarden inzake voorlopige en definitieve erkenning van regionale landschappen. Artikel 7-9 bepalen de subsidievoorwaarden.
Ruimtelijk toepassingsgebied	Werkingsgebied van regionale landschappen. Potentieel is geheel Vlaanderen.
Kredieten	Middelen ingeschreven op artikel 361B3303 van het Minafonds. Artikel groepeert volgende subsidies: NATUUR008, NATUUR009, NATUUR010, NATUUR011 en NATUUR014.

NATUUR015 vrijstelling successierechten

Juridische basis	Decreet van 9 mei 2003 tot invoering van een vrijstelling van successierechten voor bossen en een vrijstelling van successierechten en onroerende voorheffing voor gronden gelegen in het VEN (B.S. 2 juni 2003).
Doelstelling	Vrijstelling van successierechten én van onroerende voorheffing voor eigenaars van gronden gelegen in het Vlaams Ecologisch Netwerk.
Doelgroep	Eigenaars van gronden in het Vlaams Ecologisch Netwerk.
Type	Projectsubsidie (vrijstelling onder vorm van een subsidie).
Termijn	Enmalig (bij overlijden van de eigenaar) voor successierechten. Jaarlijks voor onroerende voorheffing.
Vergoeding	Vrijstelling van successierechten ter grootte van de waarde van onbebouwde onroerende goederen. Belastingkrediet gelijk aan 2,5% van het kadastraal inkomen.
Randvoorwaarden	Artikel 2 en artikel 5 bepalen de randvoorwaarden.
Ruimtelijk toepassingsgebied	Gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk.
Kredieten	Niet van toepassing (betreft vrijstelling van successierechten).

NATUUR016 beheersovereenkomst soortenbeheer

Juridische basis	<p>Artikel 45 van het Natuurdecreet.</p> <p>Besluit van de Vlaamse Regering van 10 oktober 2003 betreffende het sluiten van beheersovereenkomsten in uitvoering van de verordening (EEG) nr. 1257/99 van de Raad van 17 mei 1999 inzake steun voor plattelandsontwikkeling gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 11 juni 2004. Ministerieel besluit van 18 december 2003 tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 10 oktober 2003 houdende wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 11 juni 2004 gewijzigd bij ministerieel besluit van 11 juni 2004.</p>
Doelstelling	Subsidie voor de uitvoering van een beheersovereenkomst weidevogelbeheer gericht op het instandhouden van weidevogels (artikel 2).
Doelgroep	Alle aangifteplichtigen overeenkomstig artikel 3 van het Mestdecreet die cultuurgronden, aangegeven volgens artikel 3 van het Mestdecreet, gebruiken.
Type	Projectsubsidie.
Termijn	Jaarlijks, minimale periode vijf jaar.
Vergoeding	332 EUR/ha pakket beweiden, 363 EUR/ha pakket maaien, 25 EUR/nest met maximum 75 EUR/ha voor pakket plaatsen nestbeschermers en nestmarkeerders, 438 EUR/ha voor pakket omzetten van akkerland in meerjarig grasland en beweiden, 465 EUR/ha voor pakket omzetten van akkerland in meerjarig grasland en maaien. Facultatieve verhogingen in het kader van het gemeentelijk of provinciaal beleid zijn mogelijk (ten hoogste 30% van de beheervergoeding).
Randvoorwaarden	Artikel 8-17 bepalen een reeks randvoorwaarden inzake de beheersmaatregelen verbonden aan de verschillende beheerspakketten. Bijlage I van het MB van 11 juni 2004 bepaalt de combinatievoorwaarden.
Ruimtelijk toepassingsgebied	Enkel toepasbaar in weidevogelgebieden zoals afgebakend in bijlage v van het besluit.
Kredieten	Middelen ingeschreven onder basisallocatie 41.42 van de milieubegroting, programma 61.4 afdeling land. Artikel groepeert volgende subsidies: NATUUR016, NATUUR017, NATUUR018, NATUUR019, LANDBOUW011.

NATUUR017 beheersovereenkomst perceelsrandenbeheer

Juridische basis	<p>Artikel 45 van het Natuurdecreet.</p> <p>Besluit van de Vlaamse Regering van 10 oktober 2003 betreffende het sluiten van beheersovereenkomsten in uitvoering van de verordening (EEG) nr. 1257/99 van de Raad van 17 mei 1999 inzake steun voor plattelandsontwikkeling gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 11 juni 2004.</p> <p>Ministerieel besluit van 18 december 2003 tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 10 oktober 2003 houdende wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 11 juni 2004 gewijzigd bij ministerieel besluit van 11 juni 2004.</p>
Doelstelling	Subsidie voor het tot stand brengen van een beschermingsstrook langs houtige landschapselementen, wegbermen, waterlopen of holle wegen (artikel 3).
Doelgroep	Alle aangifteplichtigen overeenkomstig artikel 3 van het Mestdecreet die cultuurgronden, aangegeven volgens artikel 3 van het Mestdecreet, gebruiken.
Type	Projectsubsidie.
Termijn	Jaarlijks, minimale periode vijf jaar.
Vergoeding	0,04 EUR/m ² langs houtige landschapselementen en wegbermen, 0,13 EUR/m ² langs waterlopen akkerland, 0,06 EUR/m ² langs waterlopen graasweide, hooiweide of hooiland en 0,13 EUR/m ² langs holle wegen. Facultatieve verhogingen in het kader van het gemeentelijk of provinciaal beleid zijn mogelijk (ten hoogste 30% van de beheervergoeding).
Randvoorwaarden	Artikel 18-23 bepalen een reeks randvoorwaarden inzake de beheersmaatregelen verbonden aan de verschillende beheerspakketten. Bijlage I van het MB van 11 juni 2004 bepaalt de combinatievoorwaarden.
Ruimtelijk toepassingsgebied	Groengebieden, bosgebieden, natuurontwikkelingsgebieden, parkgebieden, valleigebieden, brongebieden, agrarische gebieden met ecologisch belang of agrarische gebieden met bijzondere waarde, landschappelijk waardevolle agrarische gebieden, en gebieden waar natuurrichtplannen van toepassing zijn of waarvoor deze opgesteld dienen te worden.
Kredieten	Middelen ingeschreven onder basisallocatie 41.42 van de milieubegroting – programma 61.4 afdeling land. Artikel groepeert volgende subsidies: NATUUR016, NATUUR017, NATUUR018, NATUUR019, LANDBOUW011.

NATUUR018 beheersovereenkomst botanisch beheer

Juridische basis	<p>Artikel 45 van het Natuurdecreet.</p> <p>Besluit van de Vlaamse Regering van 10 oktober 2003 betreffende het sluiten van beheersovereenkomsten in uitvoering van de verordening (EEG) nr. 1257/99 van de Raad van 17 mei 1999 inzake steun voor plattelandsontwikkeling gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 11 juni 2004.</p> <p>Ministerieel besluit van 18 december 2003 tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 10 oktober 2003 houdende wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 11 juni 2004 gewijzigd bij ministerieel besluit van 11 juni 2004.</p>
Doelstelling	Subsidie voor de handhaving en de ontwikkeling van botanisch waardevolle graslanden en kruidengemeenschappen in akkers (artikel 5).
Doelgroep	Alle aangifteplichtigen overeenkomstig artikel 3 van het Mestdecreet die cultuurgronden, aangegeven volgens artikel 3 van het Mestdecreet, gebruiken.
Type	Projectsubsidie.
Termijn	Jaarlijks, minimale periode vijf jaar.
Vergoeding	578 EUR/ha tot 695 EUR/ha pakket grasland maaien 16 juni, 498 EUR/ha tot 538 EUR/ha pakket grasland beweiden vanaf 16 juni, 453 EUR/ha tot 533 EUR/ha pakket grasland maaien van 1 juni, 413 EUR/ha tot 453 EUR/ha pakket grasland beweiden vanaf 1 juni, 500 EUR/ha pakket akkerland vollelds, 500 EUR/ha beschermingsstrook pakket akkerland rand. Facultatieve verhogingen in het kader van het gemeentelijk of provinciaal beleid zijn mogelijk (ten hoogste 30% van de beheervergoeding).
Randvoorwaarden	Artikel 30-45 bepalen een reeks randvoorwaarden inzake de beheersmaatregelen verbonden aan de verschillende beheerspakketten. Bijlage I van het MB van 11 juni 2004 bepaalt de combinatievoorwaarden.
Ruimtelijk toepassingsgebied	Enkel toepasbaar “gebieden botanisch beheer” zoals afgebakend in bijlage VI van het besluit.
Kredieten	Middelen ingeschreven onder basisallocatie 41.42 van de milieubegroting – programma 61.4 afdeling land. Artikel groepeert volgende subsidies: NATUUR016, NATUUR017, NATUUR018, NATUUR019, LANDBOUW011.

NATUUR019 beheersovereenkomst kleine landschapselementen

Juridische basis	Artikel 45 van het Natuurdecreet. Besluit van de Vlaamse Regering van 10 oktober 2003 betreffende het sluiten van beheersovereenkomsten in uitvoering van de verordening (EEG) nr. 1257/99 van de Raad van 17 mei 1999 inzake steun voor plattelandsontwikkeling gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 11 juni 2004. Ministerieel besluit van 18 december 2003 tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 10 oktober 2003 houdende wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 11 juni 2004 gewijzigd bij ministerieel besluit van 11 juni 2004.
Doelstelling	Subsidie voor de aanleg van nieuwe kleine landschapselementen en de ontwikkeling en het onderhoud van bestaande kleine landschapselementen zoals heggen, houtkanten en poelen (artikel 4).
Doelgroep	Alle aangifteplichtigen overeenkomstig artikel 3 van het Mestdecreet die cultuurgronden, aangegeven volgens artikel 3 van het Mestdecreet, gebruiken.
Type	Projectsubsidie.
Termijn	Jaarlijks, minimale periode vijf jaar.
Vergoeding	4 EUR/are voor aanleg of onderhoud houtwal, houtkant en supplement van 4,2 EUR/are (met maximum van 200 EUR/ha) voor landschappelijke relictzones, 0,5 EUR/m voor aanleg of onderhoud heg en supplement van 0,15 EUR/m (met maximum van 60 EUR/ha) voor landschappelijke relictzones, 50 EUR/poel voor aanleg poel van 25-50 m ² en supplement van 15 EUR, 75 EUR/poel voor aanleg poel van 51-100 m ² en supplement van 22,5 EUR, 100 EUR/poel aanleg poel van 101-150 m ² en supplement van 30 EUR voor landschappelijke relictzones met maximum van 90 EUR, 3,75 EUR/poel voor onderhoud poel met maximum van 11,25 EUR/ha. Facultatieve verhogingen in het kader van het gemeentelijk of provinciaal beleid zijn mogelijk (ten hoogste 30% van de beheervergoeding).
Ruimtelijk toepassingsgebied	Groengebieden, bosgebieden, natuurontwikkelingsgebieden, parkgebieden, valleigebieden, brongebieden, agrarische gebieden met ecologisch belang of agrarische gebieden met bijzondere waarde, landschappelijk waardevolle agrarische gebieden, en gebieden waar natuurrichtplannen van toepassing zijn of waarvoor deze opgesteld dienen te worden.
Kredieten	Middelen ingeschreven onder basisallocatie 41.42 van de milieubegroting – programma 61.4 afdeling land. Artikel groepeert volgende subsidies: NATUUR016, NATUUR017, NATUUR018, NATUUR019, LANDBOUW011.

NATUURo2o groene jobs

Juridische basis	<p>Artikel 14bis van het Bosdecreet. Artikel 13 van het Natuurdecreet.</p> <p>Besluit van de Vlaamse Regering van 24 oktober 2003 houdende toekenning van een subsidie aan uiteenlopende actoren voor het natuur-, bos- en groenbeheer via groene, duurzame jobs toegankelijk voor doelgroepwerknemers (B.S. 16 januari 2004).</p>
Doelstelling	<p>Subsidie voor uitvoering van werken (maaibeheer, terreininrichting, bosbeheer, KLE-beheer, landschapszorg) door doelgroepwerknemers op gronden die behoren tot openbaar domein, natuurreservaten, bosreservaten, bossen van een bosgroep of toegankelijke terreinen (artikel 2).</p>
Doelgroep	<p>Elke grondgebruiker, grondeigenaar of bosgroep (artikel 2).</p>
Type	<p>Werkingssubsidie.</p>
Termijn	<p>Jaarlijks.</p>
Vergoeding	<p>Voor doelgroeparbeiders tewerkgesteld in een invoegbedrijf of invoegafdeling: 4.200 EUR voor het eerste jaar, 8.400 EUR voor het tweede jaar, 12.600 EUR voor het derde jaar en 13.700 EUR voor het vierde jaar.</p> <p>Voor doelgroeparbeiders tewerkgesteld in een sociale werkplaats 6.200 EUR voor de eerste twee jaren en 7.700 EUR voor het derde jaar.</p>
Randvoorwaarden	<p>Artikel 3-4 formuleert randvoorwaarden omtrent de aanwerving van doelgroeparbeiders. Artikel 6-7 bepalen randvoorwaarden over het op te stellen werkplan.</p>
Ruimtelijk toepassingsgebied	<p>Gebiedsdekkend voor het volledig Vlaams grondgebied.</p>
Kredieten	<p>De kredieten zijn ingeschreven op artikel 361B3002 van het Minafonds.</p>

LANDSCHAP001 regionale landschappen: landschapsanimator

<i>Juridische basis</i>	Artikel 18 sexies van het Landschapsdecreet. Ministerieel besluit van 18 december 2003 tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 10 oktober 2003 betreffende het sluiten van beheersovereenkomsten in uitvoering van de verordening (EEG) nr. 1257/99 van de Raad van 17 mei 1999 inzake steun voor plattelandsontwikkeling (B.S. 13.02.04).
<i>Doelstelling</i>	Vergoeding voor de werking van een landschapsanimator bij de regionale landschappen.
<i>Doelgroep</i>	Voorlopig of definitief erkende regionale landschappen.
<i>Type</i>	Werkingssubsidie.
<i>Termijn</i>	Jaarlijks.
<i>Vergoeding</i>	(niet vastgelegd in een besluit)
<i>Randvoorwaarden</i>	(niet vastgelegd in een besluit)
<i>Ruimtelijk toepassingsgebied</i>	Werkingsgebied van regionale landschappen. Potentieel is het volledig Vlaams grondgebied.
<i>Kredieten</i>	Kredieten zijn ingeschreven op programma 62.2 Monumenten en Landschappen.

LANDSCHAP002 regionale landschappen: landschapsteams

<i>Juridische basis</i>	Artikel 18sexies van het Landschapsdecreet. Ministerieel besluit van 18 december 2003 tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 10 oktober 2003 betreffende het sluiten van beheersovereenkomsten in uitvoering van de verordening (EEG) nr. 1257/99 van de Raad van 17 mei 1999 inzake steun voor plattelandsontwikkeling (B.S. 13.02.04).
<i>Doelstelling</i>	Vergoeding voor de werking van een landschapsteam bij de regionale landschappen.
<i>Doelgroep</i>	Voorlopig of definitief erkende regionale landschappen.
<i>Type</i>	Werkingssubsidie.
<i>Termijn</i>	Jaarlijks.
<i>Vergoeding</i>	(niet vastgelegd in een besluit)
<i>Randvoorwaarden</i>	(niet vastgelegd in een besluit)
<i>Ruimtelijk toepassingsgebied</i>	Werkingsgebied van regionale landschappen. Potentieel is het volledig Vlaams grondgebied.
<i>Kredieten</i>	Kredieten zijn ingeschreven op programma 62.2 Monumenten en Landschappen.

LANDSCHAP003 beschermde landschappen: onderhoud en instandhouding

<i>Juridische basis</i>	Artikel 17 van het Landschapsdecreet. Besluit van de Vlaamse Regering van 4 april 2003 tot instelling van een premiestelsel voor beschermde landschappen (B.S. 20 juni 2003).
<i>Doelstelling</i>	Financiële bijdrage voor het uitvoeren van onderhouds- en instandhoudingswerken in een beschermd landschap (artikel 2).
<i>Doelgroep</i>	Alle eigenaars (private, regionale en lokale besturen) van gronden in een beschermd landschap.
<i>Type</i>	Projectsubsidie.
<i>Termijn</i>	Jaarlijks, onbepaalde duur.
<i>Vergoeding</i>	40% van de aanvaarde kostenraming met een maximaal bedrag van 20.000 EUR.
<i>Randvoorwaarden</i>	Artikel 2 bepaalt de werkzaamheden die onder deze maatregel vallen. Artikel 3 bepaalt de procedure voor de onderhoudspremie. Artikel 10-12 bepaalt de voorwaarden voor uitbetaling.
<i>Ruimtelijk toepassingsgebied</i>	Gebieden aangeduid als een beschermd landschap.
<i>Kredieten</i>	Kredieten zijn ingeschreven op programma 62.2 Monumenten en Landschappen, basisallocatie 53.04.

LANDSCHAP004 beschermde landschappen: beheerplan

Juridische basis	Artikel 17 van het Landschapsdecreet. Besluit van de Vlaamse Regering van 4 april 2003 tot instelling van een premiestelsel voor beschermde landschappen (B.S. 20 juni 2003).
Doelstelling	Financiële bijdrage voor het opmaken van een landschapsbeheerplan voor een beschermd landschap.
Doelgroep	Alle eigenaars (private, regionale en lokale besturen) van gronden in een beschermd landschap.
Type	Projectsubsidie.
Termijn	Eenmalig (om de 27 jaar).
Vergoeding	80% van de aanvaarde kostenraming.
Randvoorwaarden	Artikel 14 bepaalt de inhoud van een landschapsbeheerplan. Artikel 15 legt de aanvraagprocedure vast. Artikel 16-20 bepaalt de betalingsmodaliteiten.
Ruimtelijk toepassingsgebied	Gebieden aangeduid als een beschermd landschap.
Kredieten	Kredieten zijn ingeschreven op programma 62.2 Monumenten en Landschappen, basisallocatie 53.04.

LANDSCHAP005 beschermde landschappen: onderhoud en instandhouding

Juridische basis	Artikel 17 van het Landschapsdecreet. Besluit van de Vlaamse Regering van 4 april 2003 tot instelling van een premiestelsel voor beschermde landschappen (B.S. 20 juni 2003).
Doelstelling	Financiële bijdrage voor het uitvoeren van onderhouds- en instandhoudingswerken vastgesteld in een landschapsbeheerplan voor een beschermd landschap.
Doelgroep	Alle eigenaars (private, regionale en lokale besturen) van gronden in een beschermd landschap.
Type	Projectsubsidie.
Termijn	Jaarlijks.
Vergoeding	70% van de aanvaarde kostenraming met een maximaal bedrag van 500 EUR.
Randvoorwaarden	Artikel 21-33 bepalen een reeks randvoorwaarden.
Ruimtelijk toepassingsgebied	Gebieden aangeduid als een beschermd landschap.
Kredieten	Kredieten zijn ingeschreven op programma 62.2 Monumenten en Landschappen, basisallocatie 53.04.

LANDSCHAP006 beschermde landschappen: herstel en verbetering

<i>Juridische basis</i>	Artikel 17 van het Landschapsdecreet. Besluit van de Vlaamse Regering van 4 april 2003 tot instelling van een premiestelsel voor beschermde landschappen (B.S. 20 juni 2003).
<i>Doelstelling</i>	Financiële bijdrage voor het uitvoeren van herstel- en verbeteringswerkzaamheden vastgesteld in een landschapsbeheerplan voor een beschermd landschap.
<i>Doelgroep</i>	Alle eigenaars (private, regionale en lokale besturen) van gronden in een beschermd landschap.
<i>Type</i>	Investeringssubsidie.
<i>Termijn</i>	Jaarlijks.
<i>Vergoeding</i>	70% van de aanvaarde kostenraming met een maximaal bedrag van 500 EUR.
<i>Randvoorwaarden</i>	Artikel 21-33 bepalen een reeks randvoorwaarden.
<i>Ruimtelijk toepassingsgebied</i>	Gebieden aangeduid als een beschermd landschap.
<i>Kredieten</i>	Kredieten zijn ingeschreven op programma 62.2 Monumenten en Landschappen, basisallocatie 53.04.

LANDSCHAP007 beschermde landschappen: ontsluiting

<i>Juridische basis</i>	Artikel 17 van het Landschapsdecreet. Besluit van de Vlaamse Regering van 4 april 2003 tot instelling van een premiestelsel voor beschermde landschappen (B.S. 20 juni 2003).
<i>Doelstelling</i>	Financiële bijdrage voor het uitvoeren van ontsluitings-, onderzoeks- en voorlichtingswerkzaamheden vastgesteld in een landschapsbeheerplan voor een beschermd landschap.
<i>Doelgroep</i>	Alle eigenaars (private, regionale en lokale besturen) van gronden in een beschermd landschap.
<i>Type</i>	Investeringssubsidie.
<i>Termijn</i>	Eenmalig.
<i>Vergoeding</i>	20% van de aanvaarde kostenraming.
<i>Randvoorwaarden</i>	Artikel 21-33 bepalen een reeks randvoorwaarden.
<i>Ruimtelijk toepassingsgebied</i>	Gebieden aangeduid als een beschermd landschap.
<i>Kredieten</i>	Kredieten zijn ingeschreven op programma 62.2 Monumenten en Landschappen, basisallocatie 53.04.

LANDBOUW₀₀₁ groenbedekker

Juridische basis	<p>Decreet van 3 maart 2004 inzake de subsidiëring van meer duurzame landbouwproductiemethoden en de erkenning van centra voor meer duurzame landbouw.</p> <p>Besluit van de Vlaamse Regering van 18 mei 2001 betreffende de toekenning van subsidies voor het toepassen van milieuvriendelijke landbouwproductiemethoden en het in stand houden van de genetische diversiteit (B.S. 9 juni 2001).</p> <p>Ministerieel Besluit van 18 mei 2001 betreffende de toekenning van subsidies voor het inzaaien van een groenbedekker met toepassing van het Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling gewijzigd bij Ministerieel Besluit van 29 november 2002 (B.S. 15 januari 2003).</p>
Doelstelling	Financiële bijdrage voor het inzaaien van een groenbedekker .
Doelgroep	Alle landbouwers.
Type	Projectsubsidie.
Termijn	Jaarlijks, minimale periode vijf jaar.
Vergoeding	50 EUR/ha.
Randvoorwaarden	Artikel 4-6 bepaalt voorwaarden zoals de aard van de groenbedekker, de periode van toepassing.
Ruimtelijk toepassingsgebied	Gebiedsdekkend voor het volledig Vlaams grondgebied.
Kredieten	Begroting landbouw.

LANDBOUW002 mechanische onkruidbestrijding

Juridische basis	Decreet van 3 maart 2004 inzake de subsidiëring van meer duurzame landbouw-productiemethoden en de erkenning van centra voor meer duurzame landbouw. Ministerieel besluit van 19 december 2003 betreffende de toekenning van subsidies voor mechanische onkruidbestrijding met toepassing van het Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling (B.S. 24 februari 2004).
Doelstelling	Financiële bijdrage voor landbouwers voor het toepassen van mechanische onkruidbestrijding (uitsluitend of in combinatie met rijbespuiting).
Doelgroep	Alle landbouwers.
Type	Projectsubsidie.
Termijn	jaarlijks, minimale periode vijf jaar.
Vergoeding	150 EUR/ha voor uitsluitend mechanische onkruidbestrijding, 50 EUR/ha voor mechanische onkruidbestrijding met rijenbespuiting.
Randvoorwaarden	Artikel 3-8 bepalen de voorwaarden om voor de subsidie in aanmerking te komen. Artikel 9 bepaalt de aanvraagprocedure. Artikel 10-12 legt onder andere de voorwaarden vast voor controle.
Ruimtelijk toepassingsgebied	Gebiedsdekkend voor het volledig Vlaams grondgebied.
Kredieten	Begroting landbouw.

LANDBOUW₀₀₃ sierteelt

<i>Juridische basis</i>	<p>Decreet van 3 maart 2004 inzake de subsidiëring van meer duurzame landbouw-productiemethoden en de erkenning van centra voor meer duurzame landbouw.</p> <p>Ministerieel besluit van 18 mei 2001 betreffende de toekenning van subsidies voor de vermindering van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen in de sierteelt met toepassing van het Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling (B.S. 9 juni 2001).</p>
<i>Doelstelling</i>	Financiële bijdrage voor landbouwers voor het optimaliseren van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen op sierteeltbedrijven door registratie en het voorleggen van een plan om het gebruik van deze middelen te verminderen.
<i>Doelgroep</i>	Alle landbouwers die een sierteeltbedrijf uitbaten.
<i>Type</i>	Projectsubsidie.
<i>Termijn</i>	Jaarlijks, minimale periode vijf jaar.
<i>Vergoeding</i>	250 EUR/ha voor intensieve teelt onder glas of plastic, 100 EUR/ha voor intensieve teelt in open lucht en 50 EUR/ha voor extensieve teelten.
<i>Randvoorwaarden</i>	Artikel 1-5 bepalen algemene voorwaarden met betrekking tot de overeenkomst. Artikel 67 formuleren de voorwaarden voor opmaak van het plan. Artikel 10-12 legt onder andere de voorwaarden vast voor controle.
<i>Ruimtelijk toepassingsgebied</i>	Gronden die deel uitmaken van een sierteeltbedrijf.
<i>Kredieten</i>	Begroting landbouw.

LANDBOUW004 genetische diversiteit: dierenrassen

<i>Juridische basis</i>	<p>Decreet van 3 maart 2004 inzake de subsidiëring van meer duurzame landbouw-productiemethoden en de erkenning van centra voor meer duurzame landbouw.</p> <p>Ministerieel Besluit van 18 mei 2001 betreffende de toekenning van subsidies voor de bescherming van de genetische diversiteit met toepassing van het Vlaamse Programma voor Plattelandsontwikkeling (B.S. 9 juni 2001) gewijzigd bij ministerieel besluit van 19 december 2003.</p>
<i>Doelstelling</i>	Financiële bijdrage voor landbouwers voor het in stand houden van bedreigde lokale dierenrassen.
<i>Doelgroep</i>	Alle landbouwers.
<i>Type</i>	Projectsubsidie.
<i>Termijn</i>	Jaarlijks, minimale periode vijf jaar.
<i>Vergoeding</i>	100 EUR/dier van het Rood rundveeras, 25 EUR/dier van bedreigde lokale dierenrassen.
<i>Randvoorwaarden</i>	Artikel 1-4 bepaalt de voorwaarden van de overeenkomst.
<i>Ruimtelijk toepassingsgebied</i>	Niet van toepassing.
<i>Kredieten</i>	Begroting landbouw.

LANDBOUW005 genetische diversiteit: hoogstamboomgaarden

<i>Juridische basis</i>	<p>Decreet van 3 maart 2004 inzake de subsidiëring van meer duurzame landbouw-productiemethoden en de erkenning van centra voor meer duurzame landbouw.</p> <p>Ministerieel besluit van 19 december 2003 betreffende de toekenning van subsidies voor de bescherming van de genetische diversiteit van hoogstamboomgaarden met toepassing van het Vlaamse Programma voor Plattelandsontwikkeling (B.S. 11 februari 2004).</p>
<i>Doelstelling</i>	Financiële bijdrage voor landbouwers voor aanplant, behoud of onderhoud van hoogstammige fruitbomen.
<i>Doelgroep</i>	Alle landbouwers.
<i>Type</i>	Projectsubsidie.
<i>Termijn</i>	Jaarlijks, gedurende minimaal vijf jaar.
<i>Vergoeding</i>	<p>4 EUR/boom in geval van aanplant, behoud en onderhoud,</p> <p>2 EUR/boom in geval van behoud en onderhoud.</p>
<i>Randvoorwaarden</i>	Artikel 2 formuleert algemene bepalingen met betrekking tot de verbintenis. Verbintenis wordt aangegaan tussen landbouwer en erkende vereniging (zie LANDBOUW006).
<i>Ruimtelijk toepassingsgebied</i>	<p>Gebiedsdekkend voor het volledig Vlaams grondgebied.</p> <p>De aanplanting mag niet in tegenspraak zijn met andere wetgevingen.</p>
<i>Kredieten</i>	Begroting landbouw.

LANDBOUW006 genetische diversiteit: vereniging hoogstamboomgaarden

<i>Juridische basis</i>	Decreet van 3 maart 2004 inzake de subsidiëring van meer duurzame landbouw-productiemethoden en de erkenning van centra voor meer duurzame landbouw. Ministerieel besluit van 19 december 2003 betreffende de toekenning van subsidies voor de bescherming van de genetische diversiteit van hoogstamboomgaarden met toepassing van het Vlaamse Programma voor Plattelandsontwikkeling (B.S. 11 februari 2004).
<i>Doelstelling</i>	Financiële bijdrage voor de ondersteuning van de werking van erkende verenigingen voor het behoud van de genetische diversiteit van hoogstammige fruitbomen.
<i>Doelgroep</i>	Erkende verenigingen voor het behoud van de genetische diversiteit van hoogstammige fruitbomen.
<i>Type</i>	Werkingsubsidie.
<i>Termijn</i>	Jaarlijks.
<i>Vergoeding</i>	100 % van de kosten die samenhangen met promotie, de administratie en de controles van de contracten voor de steun voor hoogstamboomgaarden (zie LANDBOUW005).
<i>Randvoorwaarden</i>	Artikel 8-12 bepaalt de voorwaarden voor erkenning en subsidiëring.
<i>Ruimtelijk toepassingsgebied</i>	Niet van toepassing.
<i>Kredieten</i>	Begroting landbouw.

LANDBOUW007 biologische productiemethoden

<i>Juridische basis</i>	<p>Decreet van 3 maart 2004 inzake de subsidiëring van meer duurzame landbouw-productiemethoden en de erkenning van centra voor meer duurzame landbouw.</p> <p>Ministerieel Besluit van 3 oktober 2003 betreffende de toekenning van subsidies voor het toepassen van de biologische productiemethode met toepassing van het Vlaamse Programma voor Plattelandsontwikkeling (B.S. 23 oktober 2003) gewijzigd bij Ministerieel Besluit van 1 juni 2004 (B.S. 29 juli 2004).</p>
<i>Doelstelling</i>	Financiële bijdrage voor landbouwers voor het toepassen van de biologische productiemethode.
<i>Doelgroep</i>	Alle landbouwers.
<i>Type</i>	Projectsubsidie.
<i>Termijn</i>	Jaarlijks, gedurende minimaal vijf jaar.
<i>Vergoeding</i>	Vergoeding is perceelsgebonden en afhankelijk van de datum van de omschakeling van het perceel én van de teelt op het perceel.
<i>Randvoorwaarden</i>	Artikel 1-4 geeft algemene bepalingen met betrekking tot de subsidie. Artikel 7-13 bepaalt de voorwaarden voor uitbetaling en controle.
<i>Ruimtelijk toepassingsgebied</i>	Gebiedsdekkend voor het volledig Vlaams grondgebied.
<i>Kredieten</i>	Begroting landbouw.

LANDBOUW008 geïntegreerde productiemethode

<i>Juridische basis</i>	Decreet van 3 maart 2004 inzake de subsidiëring van meer duurzame landbouw-productiemethoden en de erkenning van centra voor meer duurzame landbouw. Ministerieel Besluit van 3 oktober 2003 betreffende de toekenning van subsidies voor het toepassen van de geïntegreerde productiemethode voor pitfruit met toepassing van het Vlaamse Programma voor Plattelandsontwikkeling (B.S. 23 oktober 2003).
<i>Doelstelling</i>	Financiële bijdrage voor landbouwers die een fruitteeltbedrijf uitbaten voor het toepassen van de geïntegreerde productiemethode voor pitfruit.
<i>Doelgroep</i>	Alle landbouwers die een fruitteeltbedrijf uitbaten.
<i>Type</i>	Projectsubsidie.
<i>Termijn</i>	Jaarlijks, gedurende vijf jaar.
<i>Vergoeding</i>	200 EUR/ha voor het jaar 2003, 125 EUR/ha voor de jaren 2004, 2005 en 2006, 62 EUR/ha voor het jaar 2006.
<i>Randvoorwaarden</i>	Artikel 1-2 formuleert algemene bepalingen inzake de verbintenis. Artikel 3-4 bepaalt de voorwaarden om voor de subsidie in aanmerking te komen. Artikel 6-8 definieert de bepalingen inzake uitbetaling en controle.
<i>Ruimtelijk toepassingsgebied</i>	Gebiedsdekkend voor het volledig Vlaams grondgebied.
<i>Kredieten</i>	Begroting landbouw.

LANDBOUWoog reconversie biologische zeugenhouderij

<i>Juridische basis</i>	<p>Decreet van 3 maart 2004 inzake de subsidiëring van meer duurzame landbouw-productiemethoden en de erkenning van centra voor meer duurzame landbouw.</p> <p>Ministerieel Besluit van 16 april 2002 betreffende de toekenning van subsidies voor de reconversie naar de biologische zeugenhouderij met toepassing van het Vlaamse Programma voor Plattelandsontwikkeling (B.S. 26 april 2002).</p>
<i>Doelstelling</i>	Financiële bijdrage voor landbouwers die er zich toe verbinden om gedurende vijf opeenvolgende jaren het volledige land- of tuinbouwbedrijf om te schakelen naar de biologische productiemethode.
<i>Doelgroep</i>	Alle landbouwers.
<i>Type</i>	Projectsubsidie.
<i>Termijn</i>	Jaarlijks, gedurende vijf jaar.
<i>Vergoeding</i>	829 EUR/ha buitenloop grasland.
<i>Randvoorwaarden</i>	Artikel 1-4 bepaalt de algemene voorwaarden voor de subsidie. Artikel 5 bepaalt de voorwaarden om voor de subsidie in aanmerking te komen. Artikel 6-8 formuleert de bepalingen inzake uitbetaling en controle.
<i>Ruimtelijk toepassingsgebied</i>	Gebiedsdekkend voor het volledig Vlaams grondgebied.
<i>Kredieten</i>	Begroting landbouw.

LANDBOUW₀₁₀ plantaardige eiwitbronnen

Juridische basis	<p>Decreet van 3 maart 2004 inzake de subsidiëring van meer duurzame landbouw-productiemethoden en de erkenning van centra voor meer duurzame landbouw.</p> <p>Ministerieel Besluit van 19 december 2003 betreffende de toekenning van subsidies voor de bedrijfsgebonden productie van plantaardige eiwitbronnen met toepassing van het Vlaamse Programma voor Plattelandsontwikkeling (B.S. 10 februari 2004).</p>
Doelstelling	Financiële bijdrage aan een producent die een veeteeltinrichting met herkauwers uitbaat voor de productie van plantaardige eiwitten (artikel 2).
Doelgroep	Alle producenten die een veeteeltinrichting met herkauwers uitbaten. Artikel 1 omschrijft een producent als een landbouwer die als producent geïdentificeerd is bij de administratie Landbouwproductiebeheer, overeenkomstig de bepalingen van Verordening EEG nr. 3508/92 tot instelling van een geïntegreerd beheers- en controlesysteem voor bepaalde communautaire steunregelingen.
Type	Projectsubsidie.
Termijn	Jaarlijks, minimale periode vijf jaar.
Vergoeding	600 EUR/ha met een maximale oppervlakte van 5 hectare.
Randvoorwaarden	Artikel 3 bepaalt de teelten die voor subsidie in aanmerking komen. Artikel 4-7 bepaalt de andere voorwaarden. Artikel 8 regelt de cumulatievoorwaarden.
Ruimtelijk toepassingsgebied	Gebiedsdekkend voor het volledig Vlaams grondgebied.
Kredieten	Begroting landbouw.

LANDBOUW011 erosiebestrijding

Juridische basis	Artikel 45 van het Natuurdecreet. Besluit van de Vlaamse Regering van 10 oktober 2003 betreffende het sluiten van beheersovereenkomsten in uitvoering van de verordening (EEG) nr. 1257/99 van de Raad van 17 mei 1999 inzake steun voor plattelandsontwikkeling gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 11 juni 2004. Ministerieel besluit van 18 december 2003 tot uitvoering van het besluit van de Vlaamse Regering van 10 oktober 2003 houdende wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 11 juni 2004 gewijzigd bij ministerieel besluit van 11 juni 2004.
Doelstelling	De beheersdoelstelling erosiebestrijding beoogt het tegengaan van erosie op potentieel en actueel gevoelige gronden, kaderend binnen een goedgekeurd erosiebestrijdingsplan.
Doelgroep	Alle aangifteplichtigen overeenkomstig artikel 3 van het Mestdecreet die cultuurgronden, aangegeven volgens artikel 3 van het Mestdecreet, gebruiken.
Type	Projectsubsidie.
Termijn	Jaarlijks, minimale periode vijf jaar.
Vergoeding	<ul style="list-style-type: none"> - aanleg en onderhoud van grasbufferstroken (0,13 eur/m²), - aanleg en onderhoud van grasgangen (tot 0,16 eur/m²), - niet-kerende bodembewerking (80 eur/ha), - direct inzaaien (200 eur/ha), - aanleg en onderhoud van aarden dam met erosiepoel (tot 4,4 eur per lopende meter dam).
Randvoorwaarden	Artikel 45bis-45undecies bepalen een reeks randvoorwaarden inzake de beheersmaatregelen verbonden aan de verschillende beheerspakketten. Bijlage I van het MB van 11 juni 2004 bepaalt de combinatievoorwaarden.
Ruimtelijk toepassingsgebied	Agrarische gebieden, landschappelijk waardevolle agrarische gebieden, agrarische gebieden met ecologisch belang.
Kredieten	Middelen ingeschreven onder basisallocatie 41.42 van de milieubegroting – programma 61.4 afdeling land. Artikel groepeert volgende subsidies: NATUUR016, NATUUR017, NATUUR018, NATUUR019, LANDBOUW011.

LANDBOUW₀₁₂ beheersovereenkomst kwetsbare zones water

Juridische basis	Besluit van de Vlaamse Regering van 10 november 2000 tot vaststelling van een vergoedingenregeling ter uitvoering van artikel 15, 15bis, 15ter, 15 sexies par.1 en 3, en 15 septies van het decreet van 23 januari 1991 inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 26 mei 2000 ter uitvoering van sommige artikelen van hetzelfde decreet (B.S. 22 november 2000).
Doelstelling	Financiële bijdrage aan landbouwers in kwetsbare zones water ter compensatie van de opgelegde bemestingsnormen.
Doelgroep	Landbouwers die perceel uitbaten in kwetsbare zones water.
Type	Projectsubsidie.
Termijn	Jaarlijks, minimale periode vijf jaar.
Vergoeding	325 EUR/ha voor bouwland met supplement van maximaal 55 EUR/ha, 520 EUR/ha voor grasland met supplement van maximaal 80 EUR/ha.
Randvoorwaarden	Artikel 2-10 bepaalt een hele reeks voorwaarden om voor de subsidie in aanmerking te komen.
Ruimtelijk toepassingsgebied	Oorspronkelijk aangeduide cultuurgronden als kwetsbaar zones water. conform het Mestdecreet.
Kredieten	De kredieten zijn vastgelegd op artikel 361B143 van het Minafonds. Artikel omvat de uitgaven voor LANDBOUW ₀₁₂ , LANDBOUW ₀₁₃ en LANDBOUW ₀₁₄ .

LANDBOUW013 beheersovereenkomst kwetsbare zones natuur

<i>Juridische basis</i>	Besluit van de Vlaamse Regering van 10 november 2000 tot vaststelling van een vergoedingsregeling ter uitvoering van artikel 15, 15bis, 15ter, 15 sexies par.1 en 3, en 15 septies van het decreet van 23 januari 1991 inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 26 mei 2000 ter uitvoering van sommige artikelen van hetzelfde decreet (B.S. 22 november 2000).
<i>Doelstelling</i>	Afsluiten van een beheersovereenkomst natuur door landbouwers die een perceel cultuurgrond uitbaten waarop het bemestingsverbod van toepassing is.
<i>Doelgroep</i>	Landbouwers die perceel uitbaten in kwetsbare zones natuur.
<i>Type</i>	Projectsubsidie.
<i>Termijn</i>	Jaarlijks, minimale periode vijf jaar.
<i>Vergoeding</i>	325 EUR/ha.
<i>Randvoorwaarden</i>	Artikels 13-17 bepalen een hele reeks randvoorwaarden.
<i>Ruimtelijk toepassingsgebied</i>	Kwetsbare zones natuur. Het betreft alle percelen cultuurgrond die voldoen aan volgende voorwaarden: (1) bemestingsverbod is van toepassing, (2) perceel is gelegen buiten de aankoopperimeter van een erkend of Vlaams natuureservaat en (3) op perceel is natuurwaarde aanwezig zoals bedoeld in artikel 15ter of 15bis van het Mestdecreet.
<i>Kredieten</i>	De kredieten zijn vastgelegd op artikel 361B143 van het Minafonds. Artikel omvat de uitgaven voor LANDBOUW012, LANDBOUW013 en LANDBOUW014.

LANDBOUW₀₁₄ horizontale vergoeding natuur

Juridische basis	Besluit van de Vlaamse Regering van 10 november 2000 tot vaststelling van een vergoedingsregeling ter uitvoering van artikel 15, 15bis, 15ter, 15 sexies par.1 en 3, en 15 septies van het decreet van 23 januari 1991 inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 26 mei 2000 ter uitvoering van sommige artikelen van hetzelfde decreet (B.S. 22 november 2000).
Doelstelling	Financiële bijdrage aan landbouwers ter compensatie van de maatregelen met de bedoeling een bijzondere milieukwaliteit te behalen tegenover de basismilieukwaliteit in de rest van Vlaanderen (artikel 11).
Doelgroep	Alle landbouwers met gronden in kwetsbare zones natuur.
Type	Projectsubsidie.
Termijn	Jaarlijks.
Vergoeding	200 EUR/ha.
Randvoorwaarden	Artikel 12 bepaalt de uitbetalingsvoorwaarden (o.a. geen overtreding op het bemestingsverbod, geen overtreding tegen het Natuurdecreet).
Ruimtelijk toepassingsgebied	Alle percelen cultuurgrond die voldoen aan volgende voorwaarden; (1) bemestingsverbod is van toepassing, (2) verbod op het gebruik van bestrijdingsmiddelen en (3) percelen vallen in het Natura-2000 netwerk of de percelen vallen buiten het Natura-2000 netwerk doch binnen de kwetsbare zones natuur en ecologisch waardevolle gebieden zoals in artikel 15ter en 15bis van het decreet.
Kredieten	De kredieten zijn vastgelegd op artikel 361B143 van het Minafonds. Artikel omvat de uitgaven voor LANDBOUW ₀₁₂ , LANDBOUW ₀₁₃ en LANDBOUW ₀₁₄ .